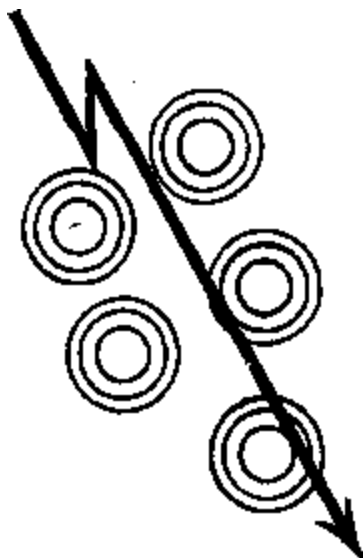

BYDESKUTHY LÁSZLÓ

**ÖRÖK
TÖRVÉNYEK
SZERINT**

BIBLIOTÉKA KIADÁS

**A KÜLSŐ VILÁG KÉPE,
RENDSZERE ÉS SZERKEZETE.**

BEVEZETÉS

Ha az embernek van kedve és ereje eltűnődni az élet értelmén, nyomban felmerülnek előtte a kérdések: *mi az élet*, mi értelme van annak, hogy évtizedeken át robotolunk, végzünk keserves, nehéz munkát csak azért, hogy élhessünk – legyünk. Mire való az élet ezer kínja, fáradalma, ha az öntudat első perceiben is megtanuljuk már, hogy mindennek végső megoldása, befejezése – a halál.

Ki vagyok? Mi szerepem van az élet isteni színjátékában? Gazdagon vagy szegényen, hír és dicsőség szárnyán, vagy jelentéktelen névtelenségben vegyek részt ezen a nagyszerű színpadon, egyszer le kell lépnem róla és minden szereplésem, tettem, vágyam, gondolatom, érzésem velem együtt nyomtalanul eltűnik. El kell jutnunk egyszer minden élet sötét szakadékhöz – a halálhoz.

Minden, ami elmúlt, mintha nem is lett volna!

Királyokat, császárokat temetnek el ünnepi pompával és másnap újra folyik minden a maga rendjén. Politikai bonyodalmak, háborúk vetnek sötét árnyékot népek életére, gyilkos villanások lobbannak harctereken, de mikor az utolsó kézből is kihull az öldöklő fegyver, tovább folyik minden a maga rendjén, az élet ezer fénye és árnya tovább játszik velünk s mi ijedten döbbenünk rá – mi értelme volt mindennek? És ha a tenger parttalan síkját, vagy derült éjszakák csillagfényét szemléljük, nem kell-e rádöbbenünk a nagy kérdésre: *miért vagyunk*, milyen szerepünk van a természet látszólag kifürkészhetetlen színpjátékában?

Minden látszólagos nagyságunk és hatalmunk dacára, nem emelhetjük fejünket gögösen magasba. Meg kell alázkodnunk a zúgó tenger hullámozása előtt, a derült ég csillagmilliárdja alatt. Honnan ér a vég majd bennünket? A föld, mely szült, temet magába? A tenger felviharzott árja sodor magával? Az ég egy csillagszeme sújt agyon? *Hol és hogyan ér a vég?*

Mindegy, – gondolod. Igazad van. Hiszen már gyermekkorodban láttad meghalni szüleidet, jó ismerőseidet, – már akkor tudtad, hogy egyszer neked is meg kell halnod. Születtél, tehát halnod is kell! Nem mindegy akkor hol, mi által lesz pusztulásod? Addig van még 50-60 éved, talán csak a fele, talán csak egy évinek a fele, mindegy, azt fel kell használnod, élsz, töröd magad, oktalan vágyak sarkalnak tette, örökös robotba, gondba süllyedsz, gyűjtöd a vagyont, aztán – elmész. Taszít az élet tülekedő örvénye és mikor a szakadék szélén állsz már, mikor az első szédület dönt az örvény fölé, egy utolsó villanásként jut öntudatra benned; – *mi értelme volt mindennek?*

Árván maradt testedet, melyet «Én»-ed hűtlenül cserbenhagyott, megható külsőségek között temetik a földbe, hogy beteljesedjék rajtad is a bibliai mondás: porból lettél, porrá leszel! A rögből kicsiny halmot kaparnak föled, beleszúrnak egy léccet, vagy ha véletlenül gazdag vagy, márványkövet ültetnek föled. Ha van, aki szeretett és szeretete túlél téged, eljár néha sírodhoz, viaskodik a természetel, mely kikezdi fejfád épségét, letarolja a dombocskát poraid fölött. 50-60 esztendő múltával a márvány, melyre ékes betűkkel vésték fel, ki voltál, mi voltál, összeroskad, ráborul behuppadt sírodra és csontjaiddal együtt szétmállik minden emlék, ami valaha is hirdette létedet. Akkor már csak voltál és ami volt, mintha nem is lett volna soha!

Ez volna hát értelme mindennek? Ez volna értelme minden váagnak, akarásnak? Azért születél, hogy ugyanoly kifürkészhetetlenül eltűnj, mint ahogy nem tudod, honnan kerültél e földre, ez életbe?

Mi az ember tehát? Mi lehet az ember, ha azt látjuk, hogy az életnek, természetnek szeszélyes játéktárgya csupán. Hol rejtőzik az a szilárd pont, amelyről elmondhatnánk: vagyunk!

Azon kérdések, melyekre megfelelni nem tudunk, gondolatvilágunknak állandóan előterében vannak. Érdeklődésünk szüntelenül a kérdés megoldására sarkal bennünket. A megoldás azonban rendszerint elsiklik előlünk, mert gondolataink legtöbbször szertefolynak több irányba. Ha a szaktudós módszeres kutatását folytatjuk, bizonyos, hogy csak részeredményt érünk el, mert minden szaktudomány jellemző sajátossága, hogy a vizsgált dologból lefarigcsálja, kiküszöböli a nem szakmájába vágó részleteket s ami végső eredményben megmarad, már csak töredéke az eredeti problémának. Az egyidőben több irányban végzett kutatás közben pedig könnyen elkerülük figyelmünket oly részletkérdések, melyek helyes megfejtése juttathat csak bennünket a valóság megismeréséhez.

Természetünk rendjének megfelelően a felismeréseket legtöbbször valamely külső élmény váltja ki.

Mindnyájan ültünk már elfüggönyözött szobában, ahol a homályban, a csendben lustán és gondtalanul adtuk át magunkat a pihenésnek. Vártuk az álmot, öntudatunk kikapcsolódását és míg az játékosan kerülgetett minket, tekintetünk céltalanul kalandozta be a teret, melyet szobánk falai hátráltak. Egyszerre megakadt a tekintetünk egy keskeny, fényes sávon, mely a függöny hasadékán hasított szobánkba. A külső fény sugara éles, vilá-

gos sáv. Ahogy észrevettük, már is megpillantottuk benne a szálló, lebegő molekulák tömegét. A levegőben lebegő por, az élet, a nagy természet ez apró molekulái juttathatnak el bennünket ahhoz a felismeréshez, hogy a mindenségben nem mi, hanem a földünk maga is egy ilyen parányi pont csupán. Ugyanakkor gondoljuk el, hogy a fénysugárban látható parányi részt még parányibb részecskéek alkotják s ezen élünk mi, elképzelhetetlen parányok, valamik, akik embernek nevezik magukat.

Ez a felismerés ad némi fogalmat a *«Létről, Életről»*, a mindenségről, a természet és világunk nagyságáról. Ez a felismerés mutatja meg a *mi* nagyságunkat és) értékünket. Bármily kiábrándítólag hat is ez a felismerés, mégis szembe kell néznünk vele, mert ez az *igazság*, ez a *valóság!*

Ilyen parányi valamik vagyunk, ebbe a parányi világba születtünk, ebben kell megtalálnunk, megismernünk magunk életét, létét, törvényeit, hogy küzdelmünk és munkásságunk ne váljék meddő energiapazarlássá, hanem felfogva a Lét és Élet rendszerét, törvényeit, hasznosan járassuk azt az utat, melyet ily parányi világon, mérhetetlen rövid idő alatt kell megtennünk.

Ez a felismerés természetesen csak arra jó, hogy lássuk milyenek vagyunk, de kell, hogy előttünk lebegjen, mert ez vethet gátat hiúságunknak, önteltségünknek, ez mutat irányt akarásunknak, fejlődésünknek. Ez a felismerés dönt romba minden légvárat nagyságunkról, hatalmunkról, gazdagságunkról, de egyben ez ad valami nagyszerű vigasztalást is. Hiszen tudom azt, nem vagyok az Élet oktalán és legutolsó része, mert ezen a parányi világon élő parányi embernél még kisebb részek is élnek, dolgoznak tudatosan a nagy természet rendjében, oly apró részek, melyekhez viszonyítva az ember egész bolygó óriás.

Ha abból fogunk kiindulni nagy elbizakodottsá-

gunkban, (hogy mi vagyunk az élet urai, akarásunktól függ egész világunk sorsa s az életet magunk és mások számára ez alapon fogjuk irányítani, el kell jutnunk ahhoz a ponthoz, mikor önmagunk ellen kell fordulnunk, mert a valósággal, igazsággal nem egyező alapra épített minden eredményünk önmagától összedül. Hány élet, hány tudományos elmélet ment veszendőbe, mennyi fájdalom, öröm, mennyi munka, fáradság veszett kárba ez ok miatt. *örök igazság: minden kiindulási pontra épített elmélet, megállapítás, tudomány értéke és igazsága függ a kiindulási pont, az alap értékétől és igazságától.*

Szükséges tehát, hogy tisztában legyünk önmagunk helyzetével, értékével; tudnunk kell, a nagy természet rendjében hol, milyen helyet foglalunk el. Csak ezen megismerésünk alapján számíthatunk arra, hogy az élet számunkra reményeink és céljaink teljesülését hozza, nem pedig minden igyekvésünk meddő fiaskóját. Egy bizonyos azonban! Akár jobbra, akár balra indulunk el, akármilyen irányban fogunk az Élet, a Lét nagy problémáinak megfejtéséhez, el fogunk jutni okvetlenül a határhoz, ahol meg kell állnunk. Értelmünk nem bírja el a végső pontot, *azt a pontot, ahonnan minden ered s hová minden visszatér!*

Nincs tudomány, nincs emberi és emberfeletti hatalom, mely valaha is megfejttesse, de még csak meg is közelíthesse ezt a pontot.

Felmerül tehát a kérdés: *lehetetlen számunkra az Élet helyes felfogása? Képtelenek vagyunk megtalálni az igazságot, melyre okos és helytálló logikával felépíthetjük életünket?*

Erre a kérdésre józanul és tárgyilagosan azt kellene felelnünk: lehetetlen. Lehetetlen, mert a végső okot sohasem fogjuk tudni megérthetni, az kívül esik szellemünk képességeinek határán. Értelmünk fel nem foghatja!

Így tehát az ember minden igyekezete, kísérlete, hogy megfejtse az Élet okát és célját, hiábavaló?

Aki jártas a tudományokban, ismeri a fizika, kémia és geológia rengeteg ismereteit, törvényeit, annaik súlyos kétségei lesznek afelől, hogy valaha is megfejtessük Létünk nagy titkát. Pedig hány ember akart erre világosságot deríteni és követelte is, hogy higyjünk benne. Az e cél felé irányuló kísérletek és elméletek sokszor nagyon tetszetősek voltak, sőt a képzett egyének számára a valóság látszatával is bírhattak, de midőn a bizonyításra került a sor, megbizonyosodott, hogy a valóság, az igazság még mindig nagyon messze van a bölcseledő, kutató ember elméletétől. Hiszen az újabb felfedezések minden mozzanata egy-egy cáfolat a régi elméletek állítására.

A kételkedő ember, a tagadás örök szelleme, sohasem tudott megnyugodni a még oly igaznak látszó elméletekben sem és örökös kutatásra, a fejlődéssel járó örökös vizsgálódásra kárhóztatta önmagát, míg el nem jut – akár tudatosan, akár a találgatások között ráhibázva – az igazsághoz.

Letűnt évszázadok és évezredek népeinek életfelfogását szemlélve, világosan láthatjuk az emberi szellem csapongását hit és tagadás, meggyőződés és bizonytalanság között. Amit az elmúlt idők emberei hittek, amiről, mint életük valóságairól gondolkoztak, azt korunk emberei hűvös, néha gúnyos tagadással dobják félre. Vajjon a ma művelt emberei között hány akadna olyan, aki a régi perzsa, egyiptomi, asszír, vagy babilóniai hit isteneit és tanait meggyőződéssel szolgálná? A kiváló kultúrájú babilóniak égitestek imádását, az egyiptomiak mélységes hitét az istenekben, nagyszerű valláskultuszát a modern ember megtagadja és fensőbbeséges gúnynyal jelenti ki, hogy ez ősi népek tévedtek, bölcseik hamis utakon jártak.

Vagy: a tudományok minden ismerete mellett eljutott korunk a materiális világnézet kiteljesedéséhez, de ugyanakkor eljutott oda is, hogy már nem tudja bizonyítani az anyag származását, sőt *eljutott odáig, midőn saját törvényei és felismerései alapján kell állítania: az anyag nem anyagból lett!* Minden tudás és ismeret dacára kénytelen tehát hipotézisekhez folyamodni, hogy magyarázatát adhassa állításainak.

Ki mutatja meg hát a helyes utat? Kinek higyük? Ki mond igazat?

Minden tudás és ismeret csak rész tudás és rész ismeret. Része annak a hatalmas egésznek, melyet a részek alkotnak. Minden tudományos megismerés csak addig terjedhet, amíg a logikus feltételezés határt szab annak. De hol van ez a határ? Hol van az a pont, ahol a tudás megáll és kénytelen a feltevésekhez, a hithez folyamodni? És a feltevések vajjon fedik-e a valóságot? Tény, hogy bármit bizonyítani be előttünk logikusan, még nem megdönthetetlen igazságot jelent, csupán annyit, hogy feltéve valamilyen tetszés szerinti alapot (hipotézist), ez vagy az a mellérendelés, a dolgok következetes sorrendje lehetséges. *Ezen hipotézisen alapuló eleméletek első bizonyítható pontját elneveztük nagy bölcsen axiómának, azaz olyan valaminek, amit minden körülmények között feltétlenül el kell fogadnunk.* A hipotézisbe vetett hitünk koronája tehát a meggyőződés: *az axióma!*

Mióta emberek járnak e földön, az axiómák felállítása és bukása hozta magával az örökös harcot, népek virágzását és bukását, tudományok felledülését és hanyatlását, mert örök igazság, hogy *minden axiómára épített tudomány igazsága függ az axióma igazságától.*

Minden kor, minden nép, sőt minden ember más és más módon iparkodott megtalálni azt a szilárd pontot (axióma), ahol a feltételezés oly kristályos

igazságra talál, hogy biztonságban érezheti magát. És vajjon megtalálta-e?

Hiszen ma is ott tart még korunk, hogy nem tud feleletet adni legfőbb kérdésünkre: *miért élünk?* Nem tud megfelelni rá, mert csak az Élet történéseit, eseményeit vizsgálja, de az Élet eredetéhez, miután az a tapasztalati határon túl van, nem tud, de nem is akar eljutni. Ráadásul rendszerint mindent csak annyiból akarunk megismerni, amennyiben az értéket jelent számunkra.

Pedig az Élet, ha nem helyesen éljük, magában hordja minden tévedésünk és hibánk súlyos következményeit, a legsúlyosabbat is, a bukást, téves axiómánkra épített minden eredményünk összeomlását.

Az Élet kérdésének megfejtésében még nagyobb nehézséget jelent az, hogy annak állandóan két formája dobban élénk. Mert kétségtelenül meg kell különböztetnünk a *materiális*, azaz az érzékek, érzékelés valóságait és a *bensőséges* életet, az *érzelemnek, értelemnek világát*. *A vizsgálódásnál pedig egyformán komolytalan az, aki mindent a materiára akar építeni, elhanyagolván az anyagon felül álló dolgokat, ugyanúgy, aki csak az anyagon túli élet titkait hajszolja anélkül, hogy ismerné életlehetőségének legfontosabb alapját – anyagát!*

Ezen az alapon volt mindig ellenlábasa a tudomány a vallásnak, helyesebben a tudás a hitnek. Ebből az ellentétességből születik meg minden meddő küzdelem az igazságért, mikor a tudás a hitet akarja elnyomni s a hit a tudás fölé kívánczik. Pedig látni fogjuk: *a tudás nem nélkülözheti a hitet s a hit eredménye a tudás.*

Mikor korunk társadalma az Élet okának és céljának keresésében egyre a materiára kiterjedő utakon halad, nem is sejti, hogy milyen messzire téved az igazságtól. A tudományok is talán csak akkor fognak észbekapni, amikor az anyag vizsgálá-

latában és imádatában egyszerre csak eltűnik szemük elől az anyag, mondván: eddig voltam, ezután – helyesebben, előttem és utánam – más van. Ekkor pedig a tudományos elképzelésnek is be kell látnia tévedését.

Ne tévesszen meg senkit a benzinember gőgje, a repülő hiúsága, a rádiós elbizakodottsága. Egészen bizonyos, a tudományok még sok csodálatos eredménnyel fogják meglepni a föld mindenkori lakóit, de jusson eszünkbe, ezek csupán az anyag adottságainak, a természet törvényeinek és lehetőségeinek megfelelő találkozásai, melyek teljesen távol állanak a Lét és Élet lényegének problémájától. Vagy az a repülő, ki magassági és távolsági rekordok örült hajszájában halálra zúzza magát, megoldotta az Élet problémáját?

Soha senkinek sem jutna eszébe valaminek közepét két szélén keresni. Aki mégis így cselekedne, azt bolondok közé zárnák. Ugyanígy nem érthetjük meg az Életet, ha csak az anyagot vizsgáljuk, vagy csak az anyagon felül álló dolgokat. Más szóval, soha nem nyerhetünk helyes képet az Életről, ha csak a tudás, vagy csak a hit oldalán állunk. *A kettőnek találkozni kell valahol s ahol ezek találkoznak, ott van minden dolgok lényege. Ott találhatjuk meg az Élet és a Lét nagy céljainak, értelmének alapját.*

Jól gondoljuk meg, minden tudásnak és minden hitnek valahol találkoznia kell, mert e kettő soha el nem lehet egymás nélkül. *Soha nem lehetett tudás hit nélkül, soha hit nem nyert volna értéket tudás nélkül.* Ne gondoljunk itt mindjárt a vallás körébe vágó hitre, hanem maradjunk meg csak annál az elképzelésre, elfogadásra való hajlamosságnál (hit), mely minden tudományos kérdés megfajtásának, illetve felderítésének kiindulási alapja, minden tudományos fejlődés örök mozgatója volt és lesz. Az emberi szellem korlátoltsága

kényszeríti a tudományt a feltevésekhez, a hithez folyamodni és csak ezek helyes megalapozásával nyerhet valóságot, igazságot. *Szellemünk harmónia utáni vágya minduntalan erre a pontra szorít bennünket s csak az nyerhet tudásában biztonságot és megnyugvást, aki megtalálja a harmóniát tudása és hite találkozásában.*

Ennél a találkozásnál pedig a Lét minden fokozatán, az Élet minden változatában örökké új, egyre nagyobb tulajdonságok tűnnek elénk és csak ezek megismerésével érhetünk magasabb szellemi céljainkhoz, hová a pusztán materiális érzésű ember soha el nem juthat.

A materialista világnézet a maga híveit korlátok közé szorítja, az életlehetőségek szűk határait még szűkebbre vonja, tévedésről tévedésre vezet, mechanizálja az ember életét. A materializmus teremti meg azt az Életet, amelyben csak születést, örökös küzdelmet, szenvedéseket, hiú és a végén mindig elbukó akarást – halált – láthatunk. A legteljesebb pesszimizmus kell, hogy áthassa a benne élő embert, az örök tragédiák hőst! Igaza van Schopenhauernek, a pesszimizmus filozófusának, aki az ilyen Élet célját az élet megsemmisítésében, az életakarát igenlése helyett, annak tagadásában keresi. Ebben az életben mindenütt és mindenben csak szenvedés uralkodik, mintha a Lét maga egy hatalmas börtön volna, amelyben bűnhődnünk kell csak azért, hogy lettünk és vagyunk!

Ebből a «börtönből», ahová a szűk látókör juttatott bennünket, próbáljunk meg kiszabadulni. Próbáljuk meg a tagadás helyett kívánni az Életet, annak örök valóságait. Ez a kívánság azonban csak a hit és tudás harmóniáján épülhet fel, csakis ezen benső világunkban felépített harmónia útján szereshetjük meg azokat a nagyszerű átéléseket és felismeréseket, melyek végtelenségeket tárnak fel előttünk (vagy a szellemi lehetőségek határtalan meg-

valósulásához) s a szilárd alapon nyugvó teljes meggyőződéshez vezetnek bennünket.

E könyv keretében bizonyítani fogjuk, hogy a *matérián felül is létezik kétségbevonhatatlan valóság, melyre építeni lehet.* A lelki válságba jutott Ember már nem keresheti Létének és Életének axiómáját az anyagban, mely mindenkor megcsalta és romlásba döntötte. A fejlődés örök törvénye, mely mindnyájunkat tökéletesebb utakra, a tévedéseken s gyarlóságokon felülemelkedésre vezet – arra kötelez, hogy lelki harmóniánk alapját most már az anyagon felül álló valóságokban keressük, melyek nem gyarlók és változékonyak, – melyek minden vizsgálatot és kritikát elbírnak, – melyek véges emberi elménk előtt megközelítik az örök igazságot. A haladás morálja mindenkit kötelez, – hiszen a haladás és törvénye a fejlődés, – az egyetlen eszköz a tévesen, a rosszon való felülemelkedésre!

Nem csak anyagi élet van, hanem immár tények bizonyítják, van egy anyagon túli élet is, olyan Élet, mely sokkal fontosabb és jelentősebb annál, amit földi vonatkozásban látunk, érzünk. Ebben a világban él Énünk, érzelmi és értelmi lényegünk, életeti az Energia, mely arra képesíti, hogy érteni, érezni tud földi börtönében. Minden gondolkodó ember részére százszor fontosabb megtudni, mi történik azzal a titokzatos «valamivel», mely karunkat, lábunkat mozgatta, szólásra bírt bennünket mint azzal a másodrendű anyaggal, mely mozgott, a munkát, a parancsot elvégezte.

Az Én-ünk világát hanyagoltuk el a matéria kedvéért. Az Én-ünk határtalan birodalmát cseréltük fel egy szűk kis országért és csak a későbbiekben fogjuk meglátni, milyen rossz cserét csináltunk. Ne szégyeljük bevallani tévedésünket, hanem igyekezzünk jóvátenni azt!

I. LÉT.

Azon idő alatt, míg több-kevesebb tájékozottsággal járjuk földi életünk rögzös útjait, millió változatát látjuk, érzékeljük az Élet megnyilatkozásainak, állandóan tudatában vagyunk annak, hogy élünk – létezünk! Ezt azonban annyira természetesen tartjuk, hogy eszünkbe sem jut komolyan elmerülni a Lét kérdésének nagy problémájában. Bennünket legfeljebb csak annyiból érdekel, hogy mit nyújt számunkra, mennyi változatosságot és úgynevezett életörömet. Valószínűleg nincs is két ember, aki iegy és ugyanazon véleménnyel lenne a Létről, hiszen mindegyik más és más formában látja, gondolja, érzi a Lét célját és lényegét önmagára vonatkoztatva. Csupa egyéni érdek, gondolat és meglátás vezet ahhoz a ponthoz, melynél meg kellene állapítanunk: mi a Lét?

Gondolatainkat rendeznünk kell. Rendszeres logikával kell megvizsgálnunk minden alapfogalmunk lényegét. Ez annál is fontosabb, mert jól tudjuk, hogy minden pozitív tudásunk, érzékelésünk arra felé visz bennünket, ahol már csak a szigorú és következetes gondolkodás segít.

A Létről alkotott fogalmunk, a bennünk lévő «valaminek» tulajdonságaitól, vágyaitól és akarásaitól függ. Mindnyájan külön-külön! a Lét más és más változatát hordozzuk magunkban, mintha az nem is volna mindnyájunk közös sorsa, hanem

egyénenként változó külön világ, melyek ezen a földön adtak egymásnak találkozót örökös harcuk megvívására. Pedig mennyire fontos megismernünk a Lét valóságát, hiszen egyedül csak az a miénk, a legféléttőbb, legjobban óvott kincsünk. Nincs olyan ember, kinek össze ne szorulna a szíve a nagy pillanatban, midőn elérkezik az Élet határához, hogy átlépjen azon világba, melynek létezéséről hite, fogalma, meggyőződése nincs. Bizonyos, hogy az emberiség 90%-a csak ebben a pillanatban ébred tudatára, hogy élete eredetéről és arról a Létről, hová következik, nem tud semmit, de nem is nagyon törte magát azon, hogy valamit tudjon róla.

Fogalmaink vizsgálatánál mindenekelőtt arra kell törekednünk, hogy leküzdjük természetünkől eredő hajlamosságunkat az önkényes bírálatra. Gyakran kerülhettünk emiatt zsákutcába, midőn rá kellett jönnünk, hogy amit egyéni megállapításaink valóságnak, igaznak tüntettek fel, az messze esik a valóban létezőtől. Nézzük tehát, hogy a Léttel kapcsolatos fogalmainkat helyesen ismertük-e meg?

Térjünk vissza azon állításunkhoz, hogy minden kiindulási pontra épített igazság, tan értéke függ a kiindulási pont igazságától és értékétől. Következés, hogy olyan pontot kell tehát kiindulásunk számára találnunk, amelyet véges emberi tudásunk képességeivel bizonyíthatóan lerögzíthetünk. E keresett pontot a Lét fogalmának megvilágításával tárjuk az olvasó lelé. Bizonyos, bár élésünk révén örök részesei vagyunk annak, mégis azon fogalom ez, mely legtávolabb esik a gyakorlati élet mindennapos gondolataitól; egyúttal ez a pont lesz egyedül alkalmas arra, hogy a tudományos felfogásnak s a hívő elképzelésének találkozást biztosíthassunk.

A bennünk és körülöttünk folyó élet mindennapos és mégis annyira változatos képét ha szemléljük, pillanatonként rohannak meg bennünket a kü-

lönböző élmények, melyeket részben érzékelésünk révén nyerünk (hogyan hangokat hallunk, tájakat, alakokat, fényeket, színeket látunk, tárgyakat tapintunk, illatokat érzünk, stb.) és részben értelmi és érzelmi énkben, azaz szellemileg éljük ki (ahogy ötleteket, gondolatokat, ideákat kapunk, hangulatoknak, érzelmieknek leszünk részesei). Az Élet folyásából következő eme végtelen sorozata és fajtája az élményeknek azonban teljesen függetlenek saját Én-ünktől. Csak annyit élhetünk át ez élményekből, amennyi éppen adódik számunkra. Ennek dacára nem mondhatjuk azt, hogy valami, amit mi nem éltünk még át, az nincs, – sőt bizonyos, hogy van. Hiszen minden, amit nem egy ember, de egész emberiségünk összessége ilyen élmények alakjában megismert, az van, az valóság, annak léte van és annak elenyészően csekély része jut csak az egyén birtokába.

Nem állíthatjuk, hogy megfigyeléseink mindenre kiterjednek, hogy érzékeink a dolgok valóságából mindent közvetítenek számunkra. Hasonlíthatatlanul nagyobb azon dolgok száma, melyekről fogalmat nem alkothatunk, melyek létezéséről tudomásunk sincsen. Szellemi előrehaladásunk is ezt bizonyítja. Fogalma, elképzelési lehetősége sem volt az ősembernek a rádióról, elektromosságról, matematikáról, stb. s az örökké kutató szellem, az élet folyása alatt mennyi ismeretre, fogalomra tett szert. Bizonyos, hogy mindezeknek léte már az őskorban, sőt azelőtt is megvolt, de évezredek kellettek, míg az ember rájuk talált. *A valóságok és lehetőségek tömege kering körülöttünk, melyek még rejtve vannak előttünk.*

Vajjon milyen lehetőségek és valóságok léteznek távol csillagképek bolygóin? Vajjon mi rezeg át a világűrön millió és millió bolygó örvénylő forгатaga közepette? Milyen valóság az az energia, mely a fenséges végtelenben oly harmóniát teremt,

biztosítván az életet! Vajjon tagadhatjuk-e, hogy mindannak, amit a nagy mindenség rejt magában, nem volna léte, csak azért, mert testi berendezésünk korlátoltságánál fogva, elgondolást, helyesebben megismerést nem szerezhethetünk róla? A gondolatok, érzések, ötletek, ideák, felfedezések, a rajtunk kívül eső dolgok megérzései, az emberi szellem gondolatvilágának határtalan skálája, – bár részével nem élünk állandóan – vannak, megvannak! Az emlékezés, – az értelem, érzelem-szekerényéből ráncigáljuk elő őket, midőn szükségünk van rájuk! Ezek csak akkor vannak, léteznek, amikor használjuk őket?

Minden dolgoknak megvan tőlünk függetlenül a maguk harmonikus elhelyezkedésük a Létben, ezek tömege, illetőleg egésze alkotja a világmindenséget, életet, erőt, melyek mind a Létben nyerne elhelyezkedést.

Tehát minden van, még az is, amit elgondolni és felfogni nem tudunk. A Lét eme megszámlálhatatlan részecskéi, kvantumai állandóan körülötünk lebegnek s e részecskékből annyit fogunk fel érzékelés, gondolat, érzés formájában, amennyit fejlett képességünk (fokozatunk) lehetővé tesz.

Hiába minden okoskodás, elvitathatatlan bizonyosság, hogy nem történhetik «élők és holtak világában» oly történés, mely nem a Létben menne végbe. Nincs a tudomány összes ágazataiban, a szellemi műveltség birodalmában, a hit és érzelem világának végtelenségében oly fogalom és lényeg, melynek léte nie volna. Léte van mindennek és nekünk kell a részeket, melyek a mindent alkotják, meglátnunk, felfognunk. *A Létben rejlő lehetőségek végtelen sorozata foglalja magában hitünk és tudásunk lényegét, de sem hit, sem tudás, sem Élet nem lehet a Lét feltételezése nélkül.*

Ezek elgondolásával természetes és következetes azon megállapítás, hogy a szemlélhető és fel nem

fogható életfolyamatok minden tárgya, fogalma, történése, eseménye, élménye, a kimeríthetetlen változatosságok tömege, mint részei valamit együttesen alkotnak egy teljes egészet, melyben minden hiánytalanul befoglaltatik. Ez a teljes, tökéletes egész a Létben van. *Maga a Lét tehát a tökéletes Egész, mely a megszámlálhatatlan sokaságú részeket magába foglalja, az a végtelen kiterjedés, emberi fogalmaink szerint mégis egy keret, amelyben minden Valóság és Lehetőség befoglaltatik, amely «tőlem» és mindentől független s melyben maga az Élet is folyik.*

Lét nélkül Élet nincs. Nem is lehet, mert az Élet számára szükségeltetik, hogy valahol, valamiben folyjon. A Lét tehát alapja, lehetősége az Életnek és ebben a lehetőségben él minden a maga fejlettsége, fokozata, állapota szerint megfelelően tudatos és felfogott életet.

Tehát: Lét nélkül Élet nincs! Amit semmiféle tudományos eredménnyel, a meglévőnek szemléletével és megismerésével el nem érhetünk, a logikus feltételezés eredményeképpen el kell fogadnunk: *az Élet eredete, helyesebben első, számunkra is elgondolható kiindulási pontja, a Lét.*

(Ne tévesszenek meg senkit az Élet történéseiben mutatkozó látszólagos ellentmondások, pl.: az ember kiegyensúlyozatlan benső világa, a diszharmonia, fejlődés és visszafejlődés váltakozása, élet, halál örökös megisméltődése, mert ezek mind adottságok, a Lét valóságai, illetőleg lehetőségei, melyek oly mértékben válnak életsorsunkká, amilyen módon mi megértettük és¹ magunkévá tettük azokat.)

Mondottuk, a Lét «tőlem», azaz az Én-től és mindentől független, melynek minden csak tartozéka. Ezek a tartozékok, elsősorban az Élet, azután pl.: a történések, gondolatok, érzések, szellemi megnyilvánulások, emergia, a létező és létezhető

teriális parányok és nagyságok; csupa értékelt biztonság, melyeket a Létben fejlődő Én, egyéniség, minden vonatkozásban ember, fog fel és értékkel más-képpen.

Végtelen kiterjedtség – fogalmaink szerint mégis keret – zárja magába mind a részeket. Ezek a részek, melyek a teljes egészet képezik, bárhogy mozogjanak, fejlődjenek, minden mozdulásuk csak a kereten belül történhetik, az egészből ki nem léphetnek. Természetes tehát, *hogy a Lét, mint elképzelésünk szerint való teljes és tökéletes egész, mindig megtartja a maga teljességét s ezen nem változtathat a benső tartalom, a részek örökös mozgása sem.* A részek pedig, legapróbb egységükben is értékkel bírnak, mert ezek alkotják az egészet. Ez az értékelés nemcsak az egyes részekre vonatkozik, hanem áll az egész és a részek viszonyára is, ami annyit jelent, hogy minden rész értéke viszonylik az egész értékéhez.

Ha magunk elé képzelünk egy minden részében teljes és tökéletes, ideális gömböt, melyet kisebb-nagyobb homokszemek alkotnak, a gömb értéke, teljességének mértéke, alkotó részeinek hiánytalanságán múlik. Ha csak egyetlen, még a legparányibb homokszemecske elveszne belőle, a gömb már nem volna tökéletes egész. Tehát legkisebb része is értékeltetik, jelenléte múlhatatlanul szükséges. Bárhogy kavarjuk, mozgassuk a gömb tartalmát, az egyes homokszemecskék bárhogy mozogjanak, bármily mértékben kavarodjanak, tapadjanak egymáshoz, – bár helyzetet változtattak és ezzel viszonyuk egymáshoz és az egészhez változik, – mégis minden mozgásuk és csoportosulásuk csak a gömb keretén belül történhetik. így, bár az értékelés állandóan változhat – légy homokszemcse nagyobbodhatik és kisebbbedhetik, ezáltal nagyobb vagy kisebb részét jelenti az egésznek, – mégis minden rész továbbra is egyformán értéke

marad és el nem veszhet belőle, mert akár a kisebb, akár a nagyobb rész vesszen el, az egész már nem teljes, a bomlás, a szétesés megtörténhetik.

Megismervén és elfogadván a Lét fogalmát, nagyszerű valóságát, világszemléletünk hatalmas változáson fog keresztül menni. A szűk látókör határai messze kiszélesednek, a hitetlenség, okvetetlenkedő tagadás, maradiság tarthatatlanná válik.

A valóban gondolkodó ember, – aki minden befolyástól mentesen a dolgok lényegét kutatja, – sohasiem fog mindenáron tagadni, csak azért, mert oly dolgok elé állították, melyeknek értelmét, lényegét fel nem foghatja. Hiszen ha a Lét nagy kérdését áttanulmányozzuk, tisztán áll előttünk, hogy nem tagadhatjuk a még meg nem ismert dolgokat és nem mondhatunk ítéletet a Lét megfoghatatlan szerkezetéről. Akik mégis így cselekednek, bátran hasonlíthatják magukat a rétek földjét túró vakondhoz, mely gögijében és tudatlanságában égitestek távolságáról, pályájáról akar ítéletet mondani!

Szükséges tehát, hogy a dolgok érzékelésén túl kötelességünk legyen a lehetőségek határáig támpontokat szereznünk Létünk értelmének és céljának legbiztosabb magyarázatára. Ezt a célt és értelmet azonban csak szellemi erőinkkel tűrhetjük el, hiszen – amint azt később is látni fogjuk – a pozitív érzékelés magában még nem nyújt számunkra bizonyosságot, sőt a legtöbb esetben csalárd, megtévesztő. Csak azt kell meggondolnunk, hogy a materiális lét minden érzékelésünk számára alig 50-60 esztendő s ha a Lét örök voltáról beszélünk, mily nevetséges viszonylat ahhoz egy ember életének időtartama. Nemzetek, népiek életének tartama is csak egy pillanat abban a hatalmas keretben, melynek sem eleje, sem vége nincs. De ha a tapasztalat, az érzékelés nem is segít bennünket biztos célhoz, szellemi képességeink nagy segít-

ségünkre vannak. Szellemileg nem egy ember, nem egy nép életét, hanem korok, évezredek történéseit is fel tudjuk fogni; értelmünk elhatol azon régiókba is, melyek előtt érzékszerveink bilincsekbe verten torpannak meg.

Platónnak, a nagy görög filozófusnak, az a felfogása, hogy az érzéki valósággal szemben igazi létük, valóságuk csak az eszméknek van. Szerintie a valóban létező az, amit nem érzékelünk, hanem egy benső megismerés útján átélünk. A világ közönséges jelenségeit, történéseit érzékelés útján ismerjük meg, azonban ez a megismerés zavaros és tele van ellentmondásokkal, míg az eszmék megismeréséé tiszta, világos és logikus, akár a matematika.

Valóban jogosult az az ellenvetés, hogy az eszmék felfogása és kialakulása az ember egyéni tulajdonságai szerint teljesen önkényes, esetleg a valóságot nem bizonyítja. De vajjon milyen alapon állíthatnák a materiális világszemlélet apostolai, hogy ők ugyanezen hibáktól mentesek. Hiszen, – hogy egyebet ne említsünk, – minden földhöz kötött szervezet, a Föld forgása és keringése révén, háromféle óriási sebességben találja létét és annak lehetőségét. A Föld másodpercenként 30 kilométeres sebességgel forog önmaga körül, ugyanakkor 32 kilométeres sebességgel a Nap körül s a Nappal együtt tovább rohan a nagy ismeretlenbe. Ezt a háromféle mozgást rengeteg munkával, következtetéssel sikerült megállapítani. De vajjon ez a megállapítás is nem hasonlít nagyon Platon híres barlang-hasonlatához, amely így szól: az ember barlangban él, elfordulva a nyílástól. A barlang száján beszűrődő fény a szemben lévő falon létrehozza a barlangon kívül eső tárgyak körvonalait, elmosódott képeit s az ember a homályos, csalóka képekből következtet a valóban létező külső világra.

Vajjon a Föld háromféle forgásának megfigye-

lésével nem ugyanígy vagyunk? Vajjon élt már olyan szervezet, mely érezni tudta volna a Föld kozmikus mozgásait? Vajjon itt nem éppen úgy a kívülről jött fény és homály megfigyelése segített bennünket az eredményhez?

Be kell látnunk, Platónnak éppen úgy igaza volt és van a maga területén, mint a modern tudományok képviselőinek. A világszemléletnek e két ellentmondó, végső eredményében egész kultúránkat és civilizációnkat eredményező lényéből arra a következtetésre kell jutnunk, hogy az egymásnak ellentmondó tényeket, csak akkor lehet összehangolni, ha a természettudományokat és szellemi műveltségünket egyforma erővel iparkodunk kiélni, kiteljesíteni. Egyszerűbben: *hit és tudás csak harmonikus együttlétben állhatnak meg valóság gyanánt, egyik a másik nélkül ingadozó, örökké megtagadható állítás csupán.*

Ezért kell tehát, minden dolog vizsgálatánál a Létből, a Lét értelmének és céljának helyes megfontolásából kiindulnunk, mert a fentemlített világszemléletek egyike sem nélkülözheti a Lét fogalmát és lényegét.

Fel kell ismernünk azonban fejlődésünk érdekében azt a szükséges követelményt, hogy mindazt, amit a Lét nagy egészéről, tudásunk összességének alapjáról s az ebből eredő minden dologról tudhatunk, két oldalról kell megfigyelnünk. Ezért van látszólag igazuk azoknak, akik dualista alapon magyarázták a világ folyását. Azonban a dualista filozófusnak is csak addig van és lehet igaza, míg meg nem feledkezik arról, hogy a Létben bekövetkező történések és állapotok nem egymástól független, egymásnak gyökeresen ellentmondó részekből tevődnek ki, hanem csak egymással harmonikus kapcsolatban adhatják a tökéletes lényegét és formát.

Nem fogadhatjuk tel csak az anyagot, anyagi tudományokat, mert ezek nem jelentenek egyebet,

mint fizikai történések – jelenségek – rendjét. Nem magyarázhatjuk meg ez alapon az állatok, növények életét és tetteit, még kevésbé az emberéit, szellemünk gazdagságát, ötleteinket, esztétikai törekvéseinket, filozófiánk szédületes nagyságát.

Nem lehet azonban mindent csak szellemnek sem felfogni és magyarázni, különösen oly alapon, hogy az független volna teljesen a természetől, anyagtól, hanem igenis meg kell találnunk az összefüggést mindkét elv között, hogy harmóniát teremtsünk belső és külső világunk között, melyek mindegyike a Lét végtelen keretében oly harmóniában van.

Ha (elgondoljuk, hogy a sok valóság, sok lehetőség, mely az élet különböző megnyilatkozásai révén lesz és válhat valósággá: csupán parányi részét képezi a nagy egésznek, – s ezt Létnek nevezzük, – akkor azt is állíthatjuk, hogy *ebben a keretben benne foglaltatik a létező minden*. Tehát a Létben van minden, ami csak létezhetik s azon kívül nincs semmi, azaz a semmi nem létezik. *Ilyképpen a Lét a tökéletes és teljes egész, amely számtalan részből tevődik össze s miután tökéletes egészet, csak tökéletes részek képezhetnek, minden egyes rész maga is tökéletes.*

Tökéletes egészet csak tökéletes részek alkothatnak. Az egész részei, bármily apró darabokból is álljanak, mindig az egésznek egy bizonyos részét fogják tartalmazni és *a rész mértékének, illetőleg értékének megfelelően tökéletesek lesznek*. Tökéletesnek kell lenni minden résznek már csak azért is, mert egyetlen rész tökéletlensége esetén már az egészet nem tölthetik be tökéletesen a részek. Ezenkívül minden résznek harmonikusan kell egymáshoz illeszkedni, különben az egész nyomban széteshetnie. *Tehát egy rész a maga értéke szerint nemcsak hogy mindenkor tökéletes lesz, hanem az egészbe való beilleszkedésben is tökéletesnek kell*

lennie. Ha pedig egész világmindenségünk és természetünk minden részét a Lét kenetében tudjuk, mint valóban létezőt, akkor nemcsak azt állítjuk, hogy a Lét számunkra a tökéletes és teljes egész, hanem azt is, hogy ez az egész a legtökéletesebb harmóniában, tökéletesen kiegyensúlyozott állapotban van. Ha ez nem így volna, világunk minden pillanatban széteshetne, elpusztulhatna.

Létünket kitevő részek egymáshoz illeszkedésükkel az egésznek legtökéletesebb harmóniáját adják, még akkor is, ha ezek a részek, bizonyos energia (élet) és törvények hatása alatt állandóan változtatják helyzetüket, mint ahogy azt a gömb példájánál láttuk. Meg keli azonban fontolnunk, hogy az egész harmóniája a résznek harmóniáján épül fel, amit talán úgy is kifejezhetnénk, hogy egyes részek és környezetének harmóniáiból adódik az egész harmóniája. Eszerint tehát a harmónia sokféle és sokszámú lehet, mely teljesen a részek mennyiségétől és csoportosulásától, azaz környezetétől függ. Miután azt állítottuk, hogy a Lét a végtelen kiterjedés, elgondolhatjuk, hogy részei megszámlálhatatlanok lehetnek, tehát a harmóniák egyes fokozatai is elképzelhetetlen nagy számban lehetnek. Végső eredményben azonban mégis biztos megállapításra jutunk, ha következtetésünkhöz híven elgondoljuk, hogy mindezen megszámlálhatatlan rész és harmónia a Lét keretében van, tehát *együtt véve olyan rész- és harmónia-tömeget alkotnak, mely magába zár minden lehető, létezőt, s így a legtökéletesebb egészet és a legteljesebb harmóniát alkotja.*

Ez az egész és ez a harmónia mindenkor változhatatlanul örök valóságot jelent az egészre vonatkoztatva, mert azon elvnel fogva, hogy ebből a keretből semmi nem veszhet el, bárhogy alakuljanak és formálódjanak a résznek és harmóniájuk tömegei, mégis mindenkor a teljes egészet képezik. Ezért ál-

lítottuk, hogy a Lét «tőlem» és mindentől független, hiszen bármily tevékenységgel élünk, mint rész az egészben és változtassuk tetszés szerint helyünket, magunk és minden környezetünk az egész teljességét meg nem változtathatja. Tehát az független mindentől, ellenben «Én» és minden környezetünkben lévő rész, külön-külön és együttesen soha ki nem léphetünk a Lét keretéből, tehát függünk tőle, tartozékai vagyunk annak.

A Lét szükségképpen örök és változhatatlanul kiegyensúlyozott egész, végtelen kiterjedésében a legtökéletesebb harmónia, mely magában hord minden létezhetőt.

Élet, fejlődés, a harmónia által irányítatik. Minden, ami nem harmonikus, vagy a harmóniára kellő időben szert nem tesz, ahogy mondani szoktuk elpusztul, a Lét valósága szerint azonban átalakul; helyzetéből, harmóniájának fokozatából kivetődik olyan fokozatába, illetőleg állapotába a Létnek, ahol a harmónia, ha alacsonyabb fokozaton is, de adva van.

Pl: Az ember szervezete egészséges állapotában tökéletes harmóniában van. Szív, tüdő, gyomor, vese, máj, stb. egyforma kiegyensúlyozottsággal törekednek a test fentartására. A szervek működése tehát harmonikus. Abban a pillanatban, midőn az egyik szerv megsérül, megbetegszik s ezáltal működése ki nem elégítő, vagy teljesen megszűnik, bekövetkezik a diszharmónia. Ha a szervezet ezen diszharmóniát le nem küzdi, illetőleg ki nem küszöböli, ki nem egyensúlyozza, tehát a betegséget le nem győzi, bekövetkezik emberi elgondolás szerint a halál, a Lét szempontjából azonban átalakulás, kivetődés egy alacsonyabb fokozatba, ahol újra harmóniába kerül. Az élő testre nézve, mely az öntudatos «Én»-nek, értelemnek és érzelemnek volt hajléka, alacsonyabb fokozat a feloszló test, mely visszahelyeztetik a porba, hogy

a természet törvényeinek megfelelően betöltse hivatását, átalakuljon másfajta anyaggá, energiává, része legyen a Létnek más formájában.

A Léttel tehát, a Létnek legfőbb, örök törvényével, a harmóniával számolnunk kell. Minden fokozat végső kiteljesedése a Lét harmóniája. Csak a tökéletes dolgok lehetnek harmonikusak, a Lét pedig minden tökéletes rész összetartozása, összhangzó egésze, tehát a kiteljesedett harmónia, a legtökéletesebb egész.

Ezzel egy újabb fontos megállapításhoz jutotunk el. Ha a Lét tökéletes egészével a legteljesebb harmóniát képezi, természetes, hogy a harmónia minden részére hatással van. Amint a természetben is látjuk, minden létező csak harmonikus állapotban jelent tartós valamit, ebből önként következik, hogy *a harmónia az egyedüli állapot, melyben minden rész fenmaradása biztosítva van.* Azon megállapításunkból pedig, hogy a Létből soha el nem vehető a legkisebb rész sem, az következik, hogy minden rész, még a legkisebb is, minden körülmények között hatása alatt áll a tökéletes egész uralkodó harmóniájának. Ezért mindennek, ami van, legfőbb törekvése, hogy a ránézve lehető legjobb és legtartósabb állapotába kerüljön a harmóniának. A harmónia fokozatainak értékelésében mutatkozó eltérés ad teret a harmónián kívüli állapotnak, ami a szenvedő részt örökös mozgásra, cselekvésre, akarásra ösztönzi. Ezzel némi fényt vetünk máris a részek örökös mozgásának indító okára.

Újra hangsúlyoznunk kell, hogy alaposan meg kell fontolnunk azon állítást, melyet az eddigiekből már erősen bizonyítottnak vehetünk, hogy a Lét a végtelen keret, mely minden lehetőséget és valóságot magába foglal. Meg kell itt rögtön állapítanunk, hogy ennek természetes következménye az is, hogy ebben a keretben *minden lehetőség valósággá vál-*

hatik, azonban megfordítva is, minden valóság visszafejlődhetik lehetőségé csupán.

Figyelemmel az előbb elmondottakra, megállapíthatjuk, hogy minden rész élésfolyamatának szakaszaiban – legyen az egy pillanat, vagy egy hosszú élet – elhatározásának, akaratának birtokában van, a lehetőségek kialakulása számára nagy részben egyéni küzdelmeitől, céljaitól, akarásától függ. Ha valamely rész, mint pl. az ember, környezetének harmóniájához alkalmazkodva (szóval nem a lehetetlent akarva), célul tűzi ki, hogy egy bizonyos eredményt el *akar* érni, ezen eredmény elérése elsősorban kitartásán és munkásságán múlik, ezenkívül pedig, a környezet részeinek mozgása folytán bekövetkező ellenhatások leküzdésén. Eme két tényezőn múlik számára a kívánt eredmény elérhetése. Ugyanígy megfordítva is. Ha valamely cél eléretett, az egyén, illetőleg rész cselekvésén, akaratán múlik, hogy az tartósan valóságot jelent-e számára, avagy újabb mozgások és akarások folytán a valóság visszafejlődhetik csupán lehetőségé,

Tegyük fel, hogy valaki minden igyekezetével a vagyon gyűjtésére veti magát és ebben sikert ér el, gazdagságának állandósága megint csak nagyrésztben egyéni cselekvéseitől, vágyaitól, részben pedig a környezet ellenhatásának leküzdésétől függ. A helytelen cselekvések és az ellenhatások győzelme azzal végződhetik, hogy vagyonát elveszti s ezáltal a valóság számára újra csak egy lehetőségé vált.

Ezen elgondolásból most már valóban meggyőződhetünk arról, hogy a Lét az egyetlen és teljes egész, mely a számunkra fel nem fogható és felfogható összes lehetőségeket, valóságokat tartalmazza, azon lehetőségeket és valóságokat is, melyek nemcsak földi vonatkozásban tétélezhetők fel, hanem a teljes világmindenség egész keretét és lényegét magukban rejtik.

Ezt a Létet hatja át és uralja a Harmónia, mely egyben törvényszerű biztosítéka teljességének. A Harmóniával egy következő fejezetben bőségesen fogunk foglalkozni, most azon tulajdonságait, illetőleg törvényeit kell elsősorban felsorolnunk, melyek bármely fokozatú harmónia fennállását biztosítják. Ezek pedig a következők:

1. *Értékelés jelenti, hogy a Létben minden létező rész, egyed, Én, stb., a maga rendeltetésében örökké értékkel bír. Ezen értéket sem külső, sem belső hatás folytán meg nem kisebbítheti, vagy növelheti semmi anélkül, hogy környezetének és a rész benső lényegének harmóniáját meg ne zavarná. Ezért a Létben a harmónia legmagasabb fokán, mindennek be kell töltenie teljes mértékben a maga hivatását s e hivatás betöltésében megnyilatkozó legkisebb mozgásnak is megvan a maga törvényszerű következménye. Leheletnyi eltérés, zökkenés, az események és változások lavináját indítja el. De nemcsak a részek, hanem azoknak mozgásai, az események, történések is értékeltetnek. A harmónia meg zavartatván, disszharmónia fenn nem maradhatván, történések – akár kivetődések árán is, melyek mindig egy alacsonyabb fokozat harmóniáját adják – törekednek az egyensúly, a Harmónia létrehozására. Nyugvópont csak harmonikus állapotban következhetik be. Törvény tehát, hogy a Létben a dolgok, történések mindenkor értékkel bírnak és azok következményei – pusztán létezésük miatt is, – soha el nem maradhatnak.*

2. *Kiegyenlítés. A Létben minden egyensúlyban van, midőn a részek a maguk helyén illeszkednek bele a nagy egészbe és együttvéve adják a Lét kiegyensúlyozottságát, hol minden, amit ismerünk és ismeretünk felett áll, tökéletes összhangban illeszkedik egymáshoz. Minden résznek tehát addig kell és annyiszor kell változnia, míg meg nem találja az őt, – illetőleg mindenkori értékét – meg-*

illető helyet a nagy egészben. Bárhonnan induljon meg a mozgás, az értékelés bármily okból nagyobb vagy kisebb legyen, minden alkalommal törvényszerűen és azonnal bekövetkezik a kiegyenlítési törekvés, a harmónia utáni vágy.

Tudjuk már, hogy a Lét a részekből összetett egész, tudnunk kell azt is, hogy az egésznek nyomban szét kell esnie, ha alkotó részei nem tökéletesen kiegyensúlyozott állapotban tevődnek össze. *Minden résznek a maga tulajdonságaival harmóniában, beilleszkedést kell találnia az egészbe, az egésznek harmóniájával.* Ha a harmonikus beilleszkedés nem jön létre, akkor minden rész mindaddig változik, formálódik, eltolódik, míg helyre nem áll valamilyen módon az egyensúly. *Az egyensúly pedig csak az esetben lehetséges, ha a benső lényeg a külső környezettel összhangban van.*

A Létben a harmónia legmagasabb fokán tevődnek össze a tartósan kiegyenlített részek, melyek összességükben és részeikben egyaránt tökéletesek, mert csak a tökéletes dolgok adhatnak maradandót s csak azok mentesek a változástól. *Így a Lét, mint a harmónia legmagasabb foka, egyben minden alacsonyabb fokozatnak végső célját is jelenti, azért, hogy a kiegyenlítési törekvés örök mozgatója legyen minden dolognak, mely a Lét törvényszerűségével szemben nem a maga értékének megfelelő helyet foglalja el.*

A Létben tehát a benső lényeg s a körülvevő környezet között mindaddig folyik az eltolódás, kiegyenlítés, kivetődés, míg mindkét tényező a maga tökéletességében összhangra nem talált, teljes harmóniába nem került.

3. Alkalmazkodás. A tökéletességért vívott harcban, a szüntelen kiegyenlítési törekvésben az élet – a létezés – csak úgy lehetséges, ha minden rész a változatok szerint más és más környezetbe, állapotba kerülén, *alkalmazkodik új környezeté-*

hez. A Lét minden fokán más és más környezet s az egyes fokok részeinek különféle tulajdonságai lépnek fel, melyekhez a kiegyenlítést, harmóniát kereső résznek okvetlen alkalmazkodni kell, hogy környezetükben létezessen.

Nekünk embereknek is minden körülmények között alkalmazkodnunk kiell a földünkön adott, már meglevő dolgokhoz, környezethez, különben elpusztulunk, az életet itt nem élhetjük.

Ez a három legfőbb törvény, mint a harmónia törvényei: a Lét feltétele. Ezek a maguk tökéletességében együttesen adják a harmónia változhatatlanul örök törvényét. A Harmónia törvénye uralkodik minden felett, az ember élete felett éppen úgy, miként az elemek, fogalmak, az emberen kívül eső minden létezők felett.

II.

ÉLET.

Amiről annyiszor vitatkoztak már, ami annyi tudományos törekvésnek volt ősidők óta megoldhatatlan problémája, az Élet örök folyamata pereg bennünk és körülöttünk. Megnyilatkozását érezzük magunkban, érzékeljük a rajtunk kívül álló világban. Sehol ki nem térhetünk előle, mindenütt jelen van, még ott is, ahová ember soha el nem kerül. Az Élet meg nem szüntethetően remeg végig, hullámai hol magasba csapnak, hol mélyen elmerülnek, soha nem ugyanaz, örök változások végtelen sorozata.

Tudjuk jól, hogy a természet nagy katlanában, a Lét végtelen keretében örökké forr, buzog, változik és alakul minden. Ebben a hatalmas és végtelen örvénylésben képzeletünk naivsága, szellemiségünk hiúsága minduntalan az embert helyezi a tetőpontra, «aki magában hordja a materiális világot s a végtelen szellemiséget», aki ura e földnek és rajta mindennek, ami élő! (Legalább ezzel szoktunk kérkedni!) Megajándékoztuk önmagunkat a «teremtés koronája» címmel és jelleggel, közben észre sem vesszük, hogy az Élet csak úgy része és tulajdona mindennek, ami van, mint a «hatalmas és nagy embernek.»

Az ember élete értékesebb az állaténál és növényénél, szoktuk mondani s eszünkbe sem jut a Lét örök törvényei szerint elbírálni a kérdést. Pe-

dig a legegyszerűbb elgondolás mellett is, ha nem volna az állat- és növényvilág gazdagsága, ha nem meríthetnénk azokból mindenkor új és új erőket, vajjon nem pusztulnánk-e el gyámoltalanul, éhségünkben az állatnál is alacsonyabb nívóra süllyedve. És ha nem volna napfény, mely végtelen messzeségből ontja szüntelenül földünkre és környezetére a sugárzó energiát: vajjon nem pusztulna-e el minden élő ezen a földön? Melyik tehát az értékesebb? A sugárzó nap energiája, a növényi, vagy állati élet, avagy az ember? Egyik sem. Mindegyik a maga értékének teljességét éli, azt az életet, mely létének e szakaszában adva van számára. Mindegyik kénytelen alávetni magát a Lét, a Harmónia legfőbb törvényeinek, hogy az értékelés, kiegyenlítés és alkalmazkodás elve alapján az Élet részese lehessen.

A Lét háztartásában a legkisebb rész sem vehet el, az egész csak akkor lehet teljes, ha minden része benne foglaltatik. A legparányibb rész is értékkel bír és bármily parányi rész, a legcsekélyebb érték veszne el az egészből, az egész értékéből, az már nem lehetne tökéletes, teljes, már megindulhatna a bomlás, a Harmónia nem uralhatná, tehát bekövetkezhetne egy olyan világpusztulás, amilyent emberi képességeinkkel meg sem érthetünk.

A Lét örök biztosítására az Élet örök energiája szolgál. Ez az energia az örök győző. Az *Élet* minden pusztulásnak, megsemmisülésnek legyőzhetetlen ellensége, *örök tulajdona minden meglévőknek. A Létet tehát kell hogy áthassa az Élet, mert ez ad valóságot és értelmet annak.* Élet nélkül már emberi felfogásunk alapján is elképzelhetetlen volna a Lét, hiszen annak minden része üres forma lenne csupán az Élet valóságot és beteljesülést nyújtó energiája nélkül.

Miképpen a Létnek részese minden meglévő, ugyanúgy az Életnek is kell, hogy részese legyen.

Az Élet hatja át a Lét nagy egészét, teljesíti azt valósággá, így minden részére is hatással kell lennie. Eljutunk tehát ahhoz a gondolathoz, hogy *mindennek, ami van: egyszersmind élőknek is kell lennie*, legalább is olyan valaminek, amire az élet minden körülmények között hatással van.

E világban töltött minden pillanat az Életet érzékelteti velünk, azonban, miután emberek vagyunk, matériához kötöttek és alkalmazkodnunk kell környezetünkhöz, az Élet valóságáról is tökéletlen képet nyerünk azon oknál fogva, hogy mindent a materiális vonatkozásokból ismertünk meg és akarunk megismerni. Mily tarthatatlan a Lét és Élet valósága szerint azon állításunk, hogy az ember 60 esztendő él, azután elpusztul. Temetőinkben nagy okoskodva jegyezzük fel, született s meghalt ekkor, élt 60 évet stb., mintha ezzel akarnánk dokumentálni, hogy az Élet csak ennyi ideig tartott a «megboldogult» számára, azután nincs tovább semmi! Nagyon rövidlátó, nagyon emberi ez az elgondolás.

Az Életnek nincs vége sem tíz, sem száz esztendő múlva, az Élet felette áll minden időmeghatározásnak, – «kezdetből fogva volt és lesz mindörökre», amíg a Lét lehetősége megadatik. (Hogy miért állítjuk ezt oly határozottan, a későbbi fejezetekben kiviláglik.) Más kérdés azonban, hogy az öntudatos Én számára, emberi vonatkozásban mit jelent az Élet. Látszólag igen egyszerű a felelet reá. *Az Élet számunkra annyit jelent, hogy tudatosan átérezzük valóságunkat, létünket.* Élünk, tehát vagyunk! *Az Élet örökkévalósága is csak annyi számunkra, amennyit tudatosan felfogunk belőle, azaz átélünk.* Azonban az Életről, bár emberi formánkban, illetőleg fokozatunkban, többet nem érzékelünk belőle, nem elég ennyit tudunk.

A kutató emberi szellem iparkodott az Életről minden eddig lehető megtudni s azt felhasználni.

Lényegét még sem fejthette meg, mint ahogy nem is fejtheti meg soha. Amit az Életről tudhatunk, azt csak az életmegnyilvánulások (történések, élmények) folyamatának megfigyeléséből nyertük, már amelyek érzeink számára hozzáférhetők voltak. Ebből is megállapítható, hogy megsemmisülés nincs, nem lehet. Mégis bekövetkezik az a furcsa állapot, hogy a gondolkodó lény, az ember, mint olyan elpusztul. A test, helyesebben az érzékszervek átalakuláson mennek ugyan keresztül, de más formában továbbra is megmaradnak, megsemmisülésük lehetetlen. Csupán a szellemi lényeg, mely az embernek és minden élőnek az Életben tudatos (ösz-tönös) elhelyezkedését biztosította, pusztul el, miután az érzékelés lehetősége megszűnt számára. Ezek szerint tehát éppen az a valami, ami az embert a földön a «természet koronázatlan királyának» tette meg, az a valami, aminek gazdagságára templomokat, egyetemeket, színházakat építünk, amely egész földi életünk irányát megszabja, az értelem és érzelem világának határtalan birodalma, a büszke és hatalmas Én, mely mozgatott és cselekedtetett, semmisül meg s ami másodrendű volt, ami értelem nélkül, szolgálai alázattal végezte a ráparancsolt munkát, a test, átformálódik ugyan, de megmarad, új forrásává válik az Életnek.

Ez a tudományosan korlátolt felfogás csak abból eredhet, hogy az Élet lényegét soha nem tudták megfejteni. A materiális eszközök, a korlátok közé szorított materiális gondolkodás, mely a lehetséges is az érzékelhetőtől teszi függővé, el sem juthat ahhoz a ponthoz, ahol a külső megnyilatkozáson túl, a belső indító, mozgató lényeg van. Mindent, amit megismertünk, amit tudásunk, mint pozitívumot lerögzített eddig, csak annyiból ismertünk meg, hogy megfigyeltük a dolgok külső formáját, külső hatásait s ezen megfigyelésekből levontuk követ-

keztetéseinket és hisszük, hogy megismertük a lényeket is.

Vajjon melyik természetbúvár merné komolyan állítani, hogy megértette a növényvilág életének lényegét. Ha feltennők ez irányban kérdésünket, hosszadalmas, a laikus előtt legtöbbször érthetetlen magyarázatot kapnánk a növények belső felépítettségéről, életmegnyilvánulásairól, a magok csírázó-képességéről, de a lényegről, életének benső tartalmáról, eredetéről és céljáról soha nem kapnánk kielégítő magyarázatot. Hát még bizonyoságot!

Így vagyunk az állat, sőt az ember életének megfejtésével is, ugyanúgy mindennel, ami élő!

Az Életet materiális alapon megfejtünk nem lehet. Az Élet nem anyag, hanem energia, tevékenység s ennek lényegét nem lehet kikutatni. Az Élet mindenhez hozzá van kötve, ami a Létben lehetséges, hozzá van kötve az őt hordozó anyaghoz, annak legkisebb részecskéjéhez éppen úgy, mint az egész teljességéhez. Már ez alapon is állíthatjuk tehát, hogy az Élet hozzátartozik a Lét valóságához, a kerek egészhez, semmiből éppen úgy nem képződhetett, ahogy soha nem is láthattunk valamit a semmiből lenni. (Annál az egyszerű, de határozott megállapításunknál fogva is, hogy a semmi nem létezik!)

Csodák nincsenek, csak számunkra fel nem fogható, meg nem magyarázható dolgok. Ilyen «csodával» lépten-nyomon találkozunk földi pályánkon is, mégis megtagadjuk őket, – mert sokkal gögösebbek vagyunk annál, semhogy bevallanánk alantas és korlátozott voltunkat.

Az ember korlátoltságának jobban megfelelt az Élet végnélküliségével szemben a határ, a bevégezés fogalma, a halál. Pedig nagyon jól tudjuk, hogy a halál nem jelent egyebet az Élet szempontjából, mint azt, hogy a szervezetben a részek, a változások következtében, túllépték a Lét, illetőleg a Harmónia

ezen fokozatának feltételeit, tehát bekövetkezik a kivetődés, a kiegyenlítési kényszer, forma, fokozat változás. Az Élet energiája azonban minden részét továbbra is élteti, megsemmisülésük nem lehetséges.

Az előbbi fejezetben példaképpen hoztuk fel az emberi szervezet betegségének jelentőségét, a Harmónia törvényeivel kapcsolatban s ha újra átgondoljuk a leírt példát, az előbb elmondottak hozzátevésevel, az Életnek, mint energiának szüntelen jelenléte, mozgató, kényszerítő ereje tisztán áll előttünk. A betegség csak a részek kisebb változását jelenti szervezetünkben s ezt a diszharmonikus állapotot a részek (a szervezet) újra kiegyenlítik, hogy az egyensúly helyreállhasson. Mindig és mindenütt találkozunk ezzel az éltető energiával, mely tulajdona a Lét minden valóságának. Ez az energia akkor is mozgat és cselekedtet bennünket, illetőleg részeinket, midőn az érzékelés nem jut tudatunkba, *ugyanígy cselekedtet minden életet hordozó anyaggal is, akár öntudatnál van, akár nem.* Az Én, emberi mivoltunk lényege számára nem szűnik meg az Élet alvás közben, eszméletlenségünk alatt, pedig anyagunk, testünk és szellemi részünk, az Énünk, az Élet különböző fázisait élheti át egyazon idő alatt. *Bizonyos tehát, hogy «élő» állapotunkban, azaz emberi formánkban a Lét korlátozott lehetőségek sorozata számunkra, mert szellemiségünk, azaz az Énünk, egy alacsonyabb fokú, jóval szűkebb határok közé szorított anyaghoz van kötve s hozzá alkalmazkodni kénytelen.* A lehetőségek korlátozása a fejlődéssel egyre jobban csökken, hiszen említettük, hogy a Lét fokozataiban a végső és kiteljesedett rész állapota változhatatlanul örök harmóniában van. Hogy azonban eme fokozatban az a rész, mely most mint ember jelentkezik a földön, minő formában található fel, nem is

olyan fontos megtudnunk, inkább az a lényeges, hogy az Én élete biztosítva van.

Korlátozott életlehetőségünk által, valódi értelemben azonban a Harmónia törvényeinek hatása alatt ránk kényszerített alkalmazkodás hozza magával, hogy a biztonság érzete csak akkor tölt el bennünket, ha környezetünknek megfelelő és azonos értékű dolgokkal állunk szemben. Mihelyt magasabbrendű kérdés előtt állunk, melyhez környezetünk nem nyújt érzékelhetően szilárd alapot, segítséget, már kétség és tagadás lesz úrrá rajtunk, olykor a bizonytalanságtól való félelem. *Pedig az Élet nemcsak az anyagnak nyújt értelmet és valóságot, hanem mindennek, ami a Létfben van, tehát szellemi részünknek – Énünknek is.*

Ezen állítás támogatására elég felhoznunk azokat a vad törzseket, melyek a fehér embereket és azok kultúráját nem ismerik. Minő félelem és bizonytalanság fogja el ezeket, midőn egy-egy hajó köt ki partjaikon, vagy egy-egy expedíció téved falujukba. Puskát, gramofont, elektromos készüléket istencsodájának tekintik mindaddig, míg környezetükben is közhasználatba nem megy át. Természetes, hogy azokat az embereket, akik ezen ismeretlen tárgyakkal jönnek közéjük, hatalmas varázslóknak tartják és rettegnék tőlük. Gondoljunk, egy másik lehetőségre. Ha csillagászaink azzal a meglepő, egyben félelmet keltő hírrel riasztanák fel kulturált társadalmunkat, hogy a közeljövőben egy ismeretlen bolygó jut közelségünkbe s annak hatására életlehetőségeink nagy változásokon fognak keresztül menni. Minden kultúránk, tudásunk sem fog segíteni legyőzni azt a pánikot, vagy vallásos tébolyt, ami ezen hírre kitörne. Pedig az Élet, mely ama bolygót épúgy kényszeríti mozgásra, mint bennünket, nem szűnne meg, nem semmisülhetne meg, csak éppen változásokon menne keresztül az anyag, amely az életet hordozza. És e változás lehe-

tősége már a teljes bizonytalanságba döntené emberiségünket, belekergetve a találgatások, lemondások és remények útvesztőjébe. Vajjon akadna-e ez esetben ember, aki biztonságban érezné magát?

Térjünk vissza azonban eredeti gondolatunkhoz. Tudjuk, hogy a Lét legfőbb feltétele a Harmónia. *Az Élet, amely csak a Lét keretében indulhatott meg, szükségképpen alá van vetve a Lét törvényének, maga is harmóniára vágyik. Enélkül nem foglalhatna helyet a Létben. Ezzel a Harmóniára való törekvéssel örökös kiegyenlítésre ösztönözve jut el a Létben minden élő a maga legjobb, tökéletes alakjához, fokához és lesz végül az Élet is minden élő számára a kiteljesedett Élet.*

Ebből önként következik, hogy az Életnek csak oly mértékben részese az élő, amely értéket képvisel az élő rész a Lét fokozatában. Ha megfigyeljük földünkön az élő szervezetiek fokozati különbségeit, rá fogunk jönni itt is erre a nagy igazságra. Mennyivel kisebb átélési lehetősége van a helyhez kötött életeknek, melyek megfosztattak mozgási lehetőségüktől, mennyivel kevesebb életmegnyilvánulás lehetséges azon lények számára, melyek élete csak a materiális adottságoktól függ s amelyeket a kisebb értékeléssel kapcsolatosan az Élet erői nem segítenek oly mértékben, mint az embert.

Az Élet kezdetét kutatva, nem lehet feltételeznünk, hogy csak azon időtől kezdődhetett, mely a földtörténet újkorára esik és nem lett volna Élet az azoikum, a földtörténeti őskorban. Ha csak szűk környezetünkben maradunk is meg gondolatainkkal és kutatásunk csak bolygónk viszonyaira terjed is, állíthatjuk-e, hogy az Élet minden külső hatás nélkül, pusztán a maga erejéből kifejlődhetett volna földünkön? Lehetetlenség! Az ember életének kezdetét kutatva ugyanezen megállapításra kell jutnunk. Hiszen nem a semmiből lettünk, életet, erőt bolygónk éppen úgy kívülről nyert, mint ahogy mi

eszméltünk arra emberi állapotunkban. Elképzelhető-e, hogy a természet szeszélyes változatai révén formálódott ki az a szerves tömeg, amit élő embernek nevezünk? Elképzelhető-te, hogy minden kívülről jött lehetőség nélkül megjelenhetett volna bolygónk a valóság világában, magán hordozva az Életet? A geológiai és biológiai kutatások megtudták-e fejteni és megfejthetik-e valaha az Élet megjelenésének, földi létünk kezdetének nagy problémáját? Hiszen ha elfogadjuk is, hogy az érzékelhető anyagias élet az elmélet szerint „azokus” (élettelen) kőzetek tömegén lett lehetővé a vizek és forró gőzök hatására, hol vagyunk még mindig az Élet kezdetének, minden meglévő eredetének kérdésétől? Hiszen az azoikus kőzetek is valamiből lettek s azok a valamik is kellettek, hogy valahonnan származzanak. És még akkor is, hol kezdődött az Élet?

Bizonyosak lehetünk, hogy az Élet nem e földről való, az valahonnan kívülről sugárzott, a harmónia fenséges törvényei szerint fejlődött és jelent meg számtalan formát és fokozatot töltve be. A geológiai és biológiai állítások, az élettudományok fejlődéstani elméletei legfeljebb csak a Lét örök törvényei szerint kifejlődő fokozatokat igazolják, de semmi közük sincs az Élet lényegének nagy problémájához, kezdetének megállapításához.

Az emberi élet eredetének vizsgálatánál Darwin fejlődéstani elmélete csak egy elmélet a sok közül s az ember életének lényegéről semmit nem mond. Az Élet szempontjából teljesen mindegy, mely élőlényektől származik az az emberré formálódott anyag, mely szellemiségünket és életünket hordozza, csak egy a fontos, hogy minden élőlény egyformán alá van vetve a Létet és Életet szabályozó Harmónia törvényeinek. Ezen törvények ismerete mellett s azok igazsága alapján mellékes, honnan indul ki az ember törzsfája, az állatokéból, vagy

önálló, ősi sorozatok révén teljesedett mai állapotáig.

A Harmónia törvénye, a Lét három legfőbb feltétele magával hozza, hogy mindaz, ami a Létben adva van, csak e törvények hatása alatt létezhet. Az Élet a Lét határai közé szorított energia, öserő, mely minden résznek fennmaradását biztosítja, szintén alá van vetve a törvényeknek. *Nem képzelhetjük el az Életet értékelés, kiegyenlítés és alkalmazkodás nélkül.* Nincs rá lehetőség, hogy élet lehessen ott, ahol ezen feltételek nem tartatnak be. Az Élet maga is ezt a célt szolgálja, mint olyan folyamat, mely egy bizonyos cél eléréséhez s az abban való megmaradáshoz kiapadhatatlan energiát ad. Ez az energia pedig a Lét betöltésével minden résznek és minden fokozatnak egyaránt mozgatója s ebből az energiából minden résznek a maga értéke szerint megfelelő mennyiség jut birtokába. Ha ezt a végtelenbe vesző folyamatot szemléljük, mindjárt szembetűnő lesz az a következtetés, hogy *minden élő valamit egy tulajdonság jellemez: a tudatosság.* A részek az Élet hatása alatt mind tudatosságot árulnak el, amennyiben az Élet és Lét lehetőségeit a maguk és környezetük értékének megfelelő harmóniában élik át. Az egyes részek földi vonatkozásban a maguk táplálkozási, mozgási, szaporodási tulajdonságaikkal tudatosan alkalmazkodnak környezetükhöz, hogy a fenti törvények hatása szerint, azoknak mindenkor alárendelve magukat, létezhessenek. Az állapotok, formák, környezetek különbözőségei, alsóbb és felsőbb rendűségei a tudatosság különböző fokait adják, amelyekben minden körülmények között uralkodó vonás a lehetőségek határai között való élés. Soha semmi nem élhet másutt, csak a környezetében. A föld belsejében élő giliszták képtelenek lennének a föld felett, mondjuk, kősziklákon élni. Minden vízben élő törvényszerűen környezetéhez

alkalmazkodik, szóval az Élet, az energia minden formában és fokozatban a környezet lehetőségei között jelenti a tudatos elhelyezkedést és élest. Az Élet minden körülmények között értékel és alkalmazkodik, tehát állíthatjuk, hogy maga is céltudatos energifolyamat, mely értékel, kiegyenlít, alkalmazkodik s így a Harmónia tökéletességét szolgálja.

Szükséges következtetés azonban, hogy az Élet maga is korlátok közé szorított, tehát a Lét keretében létezhetik csak. A Létet magát nem irányíthatja, de fontos kiegészítője, amennyiben a Lét tökéletes egészének valóságát az örökkévalóságig kiteljesíti és fentartja. A valóság tehát mindig e két legfőbb tényezőtől függ: Léttől és Élettől. E kettő nélkül valóban létező nem lehetséges. A Lét adja mindennek külsőséges, *formai*, az Élet a bensőséges, *lényegi* mivoltát, valóságát. Az anyag Élet nélkül üres forma csak, melynek tartalmát és valóságot az Élet ad. Tehát a Lét minden része és fokozata formákhoz van kötve, melynek benső tartalmát és értékét az Élet jelenti.

Ezzel eljutottunk odáig, hogy Élet nélkül a Lét üres forma csupán, mely törvényeivel módot nyújtott egy energiának a betöltésére. Az ősergia, amely valahonnan kiindulva elárasztotta a Lét teljes egészét, működésbe hozta annak minden részét, örök mozgások, történések folyamata dolgozik a Lét keretei között, örök energia hajszolja a részeket a maguk értéke szerint a harmónia különböző fokozataiba.

A Létnek és Életnek eme egybeolvadása, a valóságnak élő, lüktető ereje oly hatalmasan érezhető, hogy nincs élő lény, mely a Létet Élet nélkül csak elképzelni is tudná. Nem is lehet. A Lét Élet nélkül holt formák változhatatlan sivársága lenne s az Élet Lét nélkül szétfolyna a végtelenségben, a semmiben.

Mindezzel természetesen nem fejtettük meg a Lét és Élet eredetének nagy kérdését, azonban erősen megvilágítottuk azt a pontot, hol tudás és hit megnyugvással találkozhatnak. Ebből a pontból most már el kell jutnunk következetes gondolkodással a számunkra is látható és érzékelhető Élet jelenségeihez.

Az Élet meg nem szüntethető örök folyamat, mely minden résznek, mely a Lét egészét képezi, el nem vesztendő tulajdonsága. Nem lehet elképzelni olyan tökéletes egészet, mely részeit elveszíthetné, hiszen a legkisebb rész elvesztésével már nem volna tökéletes egész. Tehát szükséges is, hogy minden rész öröktartósságú legyen, a tartósságot pedig az Élet energiája biztosítja. Harmónia nélkül nincs Lét, Lét és Harmónia nélkül Élet. Egymásba folyó hatalmas tényezők, melyek együttvéve alkotják a határtalan mindenséget, formák, lehetőségek tömegét, örökké mozgó, fen tartó ősen energiát. Minden résznek élete tehát kezdettől, az egész létrejövételétől fogva van és meg nem szüntethető soha. Az Élet szünet nélkül áthatja, tudatos céllal mozgatja s ez az energia változhatatlanul örök. *De változik éppen az Élet hatása folytán a rész formája, fokozata, értéke,* a harmónia egyre tökéletesebbé válik s ezáltal az Élet ereje és hatása is a részben.

Az Élet, a Lét minden formájában és fokozatában egyaránt tudatos energiát jelent s az ember számára az a kérdés fontos, hogy az Életnek mily mértékben részese a Lét azon fokozatában, ahol mint ember illeszkedik bele a materiális részek élő környezetébe.

Minden élelfolyamat, ha az Élet folyását a változatok és fokozatok szerint részekre, illetőleg szakaszokra osztjuk, csak annyi értéket jelent az egyén számára, amennyi öntudattal, helyesebben amilyen öntudattal vesz részt annak átélésében. Hány ember érzi át létének nagyszerű vonatkozá-

sait bizonyos eszmék, hivatások kiteljesítésében, milyen öntudatos erővel használja fel az Élet minden energiáját céljának elérésére. Az Élet ezek számára sokkal nagyobb jelentőségű és értékű, mint azok számára, akik a pusztá lehetőségek kiaknázásával minden komoly cél és hivatás nélkül élik életüket, melyre csupán az ősenergia kényszeríti őket.

Nem tudhatjuk, milyen öntudattal vesz részt az Életben minden élő (kőzet, moszat, ásványok, növények, gyíkok, halak stb.), de bizonyos, hogy a tudatosság mindegyiket jellemzi. Ez esetben pedig az öntudat is fokozatosan tulajdonsága lehet mind-egyiknek. Ennek megfejtése már nagyon közel hozhat bennünket az Élet értelmének megismeréséhez, különösen akkor, ha sikerülne megállapítanunk, hogy az öntudat, mint egy elért eredmény a fejlődésben, a tökéletesedésre lévén hivatott, anyagias környezetének elhagyásával minő életfolyamatoknak lesz részese! Mert, hogy el nem veszhet, meg nem semmisülhet, bizonyos! Ám akkor hová tűnik, mi lesz vele? Hatását, emlékét, környezetének tovább fennmaradó részei még sokáig érzik, talán fel is használják, ám az még sem érzékelhető többé – eltűnt környezetének határára túl.

Ha igaz az, hogy az Élet minden résznek, mely a Lét nagy egészét alkotja, egyformán része s ezt világunkban, a természetben törvényszerűen érzékeljük, – meggyőződünk róla – akkor az öntudat, az Én létének és életének átélése sem veszhet el, szűnhetik meg, kell, hogy fennmaradjon. Bizonyosnak kell vennünk, hogy fenn is marad. Vele is az történik, ami materiális részével történt a „halál”, pillanatában, hogy kivetődik egy más környezetbe, hol megtalálja a Lét feltételei szerint megillető harmonikus elhelyezkedését. Ebben az új környezetben, az új tulajdonságokhoz alkalmaz-

kodva él tovább, mert az Élet számára is kell hogy örök legyen.

Az Élet lényegét tekintve, bátran kijelenthetjük, hogy „*ignoramus et ignorabimus!*” Az Élet eredete oly messze nyúlik, hogy soha élő nem fejtheti meg lényegét. Korlátlan hatalom zárja el itt a megismerés lehetőségét, – a Lét határa! Az Élet, a Lét határán túlról jött energia legértékesebb kincse minden meglévőnek és mégis örök rejtélye. Az Élet kiindulási pontja és lényege volt minden idők és fokozatok élőjének egyetlen csodája, melynek megnyilatkozását láthatja, érzékelheti, törvényeit megismerheti, de többet nem tudhat róla soha! Tudás és Hit soha meg nem fejtheti, csak létezéséről nyerhet bizonyóságot. Ez a titok megmarad annak birtokában, aki képes volt létrehozni a nagy űrben a formát, keretet, tartalmat és felruházta azt a soha meg nem fogyatkozó energiával.

A bibliai mondás, „*porból lettél, porrá leszel*” nagyszerű igazságot tartalmaz. Az Élet formájában az ember maga is része annak az anyagnak, amelyen él – a földnek. Ez a földszerűség gátol bennünket, hogy szellemmé lehessünk, hogy környezetünk határán túl is érzékelhető valóságot láthassunk – ezért kell a Lét törvényei szerint alkalmazkodnunk környezetünk harmonikus egészéhez és csak akkor szállhatunk magasabb vagy alacsonyabb régiókba, ha a fejlődés, vagy életünk történései környezetünk harmóniáját megbontva, egy új környezetben való elhelyezkedés lehetőségét adják. Akkor is azonban materiális részünket vissza kell adnunk oda, ahonnan vettük. Ember nem lehetünk tovább. Mi leszünk? Kitel jessedettebb Én? – Vagy még anyagiasabb környezet része? – Jókor megtudjuk. Egy bizonyos, – élni fogunk!

III.

HARMÓNIA. TÖRTÉNÉSEK. IDŐ. TÉR.

Már az eddig elmondottakból kitűnik, hogy harmónia nélkül nincs életlehetőség, hogy harmónia uralkodik minden felett, ami csak létezhetik. Harmónia adja meg a Lét lehetőségeit, harmóniában nyerhet csak szilárd és tartós elhelyezkedést minden élő, maga az Élet is minden körülmények között harmóniára vágyik. A harmónia és annak törvényei, értékelés, kiegyenlítés, alkalmazkodás, hatalmas feladatot végeznek el, uralkodnak minden létező felett, korlátlan hatalommal, pártatlan igazsággal, büntető és jutalmazó készséggel állnak szolgálatába egy minden biztonnyal hatalmas akarattal, mely a Lét keretén kívül teremtető erővel, határtalan tudással alkotta meg fenntartó művét. A nagy alkotás életet nyert, hatalmas erővel lendíti mozgásra az őseenergia s a részek megszámlálhatatlan sokaságára korlátlan hatalommal ügyel a teremtető akarat törvénybe iktatott parancsa, a – harmónia!

A részek tökéletes egészét tökéletes törvény uralhatja csak. A harmónia az egyetlen tökéletes és kerek összetartozó forma, egyben lényeg, mely minden állapotban a legteljesebb biztonságot nyújtja minden meglévőnek. A harmónia tehát mindig egy kiteljesedett formát és lényegét jelent, melynek kiegyensúlyozott állapotában, helyes értékelésében minden benne lévő, mindennel ami

benne van, összefügg, tökéletesen egymáshoz illeszkedve alkalmazkodik a harmónia egészéhez, ezen egész minden tulajdonságához.

A harmónia mindig a részeknek tökéletes összhangját jelenti, tehát minden meglévőnek legjobb formáját és lényegét, benső tartalmát, mely az adott harmónia külső kereteihez legjobban illik.

Harmónia a külső formák és benső tartalmak végtelen változata szerint megszámlálhatatlan lehet, de minden harmónia szilárd összetartozását biztosítja az azonos értékű és azonos tulajdonságú részeknek. A harmónia tehát a lehető legjobb állapota, egyben legtartósabb állapota is az azonos dolgoknak s a dolgok értékétől függ a harmónia fokozata. Mennél jobb, tökéletesebb részek kerülnek egy harmónia közösségébe, annál erősebb, tartósabb és tökéletesebb a harmónia is.

Midőn a Lét és Élet tökéletes egészéről beszélünk, jól éreztük, hogy ebben az egészben minden rész, ami van és lehetséges, benne foglaltatik. A részek önmagukban is kell, hogy harmonikusak legyenek, különféle tulajdonságú és értékű részek harmóniája, a különböző fokozatú harmóniák tömegét adják. *Az azonos értékű részek harmonikus közössége képezi a harmóniának egy fokozatát s a különböző fokozatú harmóniák tömege együttevén alkotják az egésznek, tehát a Létnek teljes harmóniáját.* (A harmónia fokozataiban első helyet foglalja el az egész harmóniája, mert könnyen feltételezhetjük, hogy az egész harmóniája egyúttal a tökéletes részek összességének teljes harmóniája, tehát egy olyan harmónia, mely a harmóniák minden fokozatát magában rejti.) A különböző fokozatok összehangzó egésze biztosítja a Lét harmóniájának teljességét, lehető legjobb állapotát.

A fokozatoknak ezt az összefüggő egészét jól

meg kell értenünk, hiszen erre épül fel minden ami van és lehetséges.

A harmóniában bekövetkező minden változás mozgással jár. Történés. A történés bekövetkezése mindig diszharmóniát tételez fel, mindig egy bizonyos irányba halad, a diszharmónia felé, de azon túl törvényszerűen, kikerülhetetlenül a harmónia helyreállítására felé. Midőn a történés kezdetét veszi, bekövetkezik az egyensúly felbillenése, a diszharmónia s a történés befejeződik a kiegyenlítéssel, a harmónia helyreállásakor. A két véglet, a harmónia és diszharmónia közötti távolságot a történés tölti be. Minden harmónia feltételeinek eltolódása törvényszerűen hozza magával a történéseket, *minden történés pedig a Lét egy újabb változatát adja.* A változatok egyben a Lét egy-egy fokát jelentik s a fokozatokban a harmónia törvényei fokról-fokra folytatódnak, míg el nem következik a részek legnagyobb tökéletessége, vagy megfordítva.

A Létben tehát a megszámlálhatatlan részek harmóniáján épül fel a teljes egész harmóniája.

Midőn idáig jutottunk, egy újabb fogalmat kell megismernünk. Amíg a részek harmonikus állapotban vannak, csupán az Élet energiája rezeg át bennük és a Lét szempontjából stagnálásban vannak. Abban a pillanatban, midőn a harmónia megszűnik és a történés kezdetét veszi, a rész, mely a történést átéli, a harmónia hiányában, környezetéből kiválva, a kiegyenlítés törvényétől kényszerítve, történések révén törekszik újra harmóniába jutni. *Az elhagyott és újra megszerzett harmónia közötti távolság hosszan végbemenő történések tartama adják számára azt a mértéket, melyet mi az idő fogalmával (óra, perc, nap, hónap, év, stb.) jelölünk.* Minden történés jelenti a résznek azon időjét, melyet harmónián kívül tölt be. A megszámlálhatatlan részek örökös változata, a fokozatok-

ban való élés és a fokozatok között megtett haladása érzékelteti az időt, míg csak a részek el nem jutnak kiteljesedett állapotukig, ahol kiegyensúlyozott, nyugalmi állapotukban végleg megmaradnak s az idő érzékelése szinte eltűnik.

Minden stagnálás azzal jár, hogy az időt nem, vagy alig érzékeljük. Testünk maga is kerek egész, harmonikus közössége részeinek. Amíg a részek mindegyike harmóniában van, alig érzékeljük jelenlétüket, nem is gondolunk arra, hogy az idő milyen hatással van rájuk. Legyen csak egyetlen rész diszharmonikus állapotban, pl. csak egy fogunk fájduljon meg, abban a pillanatban érezni fogjuk a fájdalom időtartamát s ez az idő sokkal hosszabbnak fog tűnni annál az időnél, melyet ugyanily mértékben harmonikus állapotban élünk át. Ki ne ismerné el, hogy a fájdalmak között eltöltött óra sokkal hosszabbnak tűnik annál az óránál, melyet kellemes hangulatban, jóérzések közepette töltöttünk el. Vagy ha testünket, mint a harmonikus részek kerek egészét tekintjük: az alvó, mozdulatlan egész (szóval nem a szüntelen mozgást kifejtő kisebb részek egyesei) szinte nem is érzi az időt, az érzékelés szempontjából nyomtalanul suhan el felette, pedig ugyanannyi idő múlt el pontosan, amennyit éber állapotában, a történések sokasága közben, jóval hosszabbnak érzékel. És nem ugyanígy fogjuk érzékelni a különbséget, ha sétálni megyünk a napsugaras, csendes időben? Tegyük fel, egy órai időt töltünk el sétával a kellemes időben, azután hirtelen vihar támad s a megtett utat most már a változott viszonyok között kell újra megjárunk. A szélben, esőben megtett utunk egy órai tartama sokkal hosszabbnak fog tűnni annál az egy óránál, melyet kellemes időben jártunk végig.

Ezen megállapításunkból azonban egy következtetést kell ismét levonnunk, mely ha áll egy

részre, a fokozatosság és folytonosság elve alapján vonatkozik az egészre is.

Ha azt kell látnunk, hogy az idő jelentősége, értékelése és súlya a történések és az állapotok harmóniájától függ, rá kell jönnünk, hogy az idő annál jobban érzékelhető egy rész, vagy közösség számára, mentől alacsonyabb fokozat harmóniájában, vagy harmóniák közötti történések során van. Ha egy rész, mint amilyen rész az ember a Létben, maga is érzékeli az idő súlyának, mértékének a különbségét és bizonyossággal megállapíthatja azt, hogy harmóniában, megnyugtató, biztos állapotban sokkal rövidebbnek tűnik az, mint a nyugtalan diszharmonikus állapotban, mennyivel kisebb, már érzékelhetetlen súlya lehet az időnek egy olyan rész szempontjából, mely tökéletességének legmagasabb fokán, kristályos állapotában, a változatoktól mentesen, nem érez egyebet az örök harmónia nyugalmas, boldog valóságánál.

Életünk vizsgálatánál tehát az idő fogalmát is helyesen kell megismernünk, mert ezzel sok félreértéstől szabadulunk meg. Abban a pillanatban, midőn az idő terhét, hosszúságát fogjuk érezni és türelmetlenség fog el bennünket, már tudhatjuk, diszharmonikus állapotban vagyunk. Történésekkel kell siettetnünk (cselekvés) ezen állapotunk megszűnését, hogy ismét harmóniába jutva, környezetünk közösségéből megnyugtató érzések és kapcsolatok révén energiánkat egy új harmónia kiépítésére fordítsuk.

Talán e pillanatban nem tűnik fel az olvasó előtt az idő eme meghatározásának fontossága, ám a későbbiekben bőséges alkalmunk lesz rájönni arra, hogy a fejlődési fokozatának, a fokozatosan jó, jobb, rossz, rosszabb állapotok megítélésénél mennyire fontos ez. A történések kérdésénél még egy nagyon fontos körülményt kell megvilágítanunk.

A történések mindig egy bizonyos részből indulnak ki. Minden rész pedig az alkalmazkodás törvénye alapján körül van véve újabb és újabb részekkel, mert hiszen így illeszkedik a rész a környezetbe s a környezetek, mint közösségek a teljes egészbe. A történés tehát, melyet mozgásnak is nevezhetnénk, a rész megmozdulását jelenti, mely rész vagy helyben, vagy bizonyos távolságon belül mozog. Ha a rész megmozdulása bekövetkezett, megbolygatja a környezet (közösség) nyugalma s azokat is kiegyenlítésre kényszeríti. Ez a hatás pedig kiterjed mindazokra a részekre, melyek őt körülveszik, egy egész közösségre, mely egy bizonyos helyet elfoglal. A történés tehát egy bizonyos területen hullámalakú mozgást idéz elő. íme a Lét, a Harmónia törvénye: minden rész értékkel bír s annak léte, megmozdulása elkerülhetetlen következményekkel jár.

Az idő fogalmával először a történések vizsgálatánál találkoztunk s midőn foglalkozunk vele, jóelőre le kell szögeznünk, hogy az idő, bár léte adva van, csak egy esetben van közös jelentőséggel minden részére a teljes egésznek, hogy *történés, idő értékelése nélkül nem mehet végbe.* Ezen túl azonban minden rész a maga értéke szerint, más- és másképpen fogja az idő jelentőségét érezni. Minden egyes rész pedig, a harmóniának minden állapotában, újra és újra más és másképpen fogja értékelni. Az idő érzékelése, közös jelentőségén túl, merőben relatív, függ a rész egyéniségétől, állapotától és minden rész benső lényegének harmóniájától, történéseitől. Elmondhatjuk bátran, ahányan vagyunk, milyen helyzetekben vagyunk, milyen mozgást végzünk, milyen történéseknek vagyunk részesei vagy szemlélői, annyiféle módon fogjuk érezni az időt.

Egy szabályt azonban megismerhetünk, hogy *minden időérzékelés annál jelentősebb, súlyosabb,*

mennél értéktelenebb és harmóniatlanabb állapotban vagyunk.

Felületesen azt állíthatnánk, szemben ezzel a megállapításunkkal, hogy minden cselekvésben eltöltött idő sokkal gyorsabban múlik annál az időnél, amit tétlenségben töltünk. Első meggondolásra csakugyan így tűnik. Azonban a történések, cselekvések, éppen úgy, mint minden, ami a Létben lehetséges, alá vannak vetve a Lét főtörvényének, értékelésnek, kiegyenlítésnek és alkalmazkodásnak, – szóval a Harmóniának. Minden cselekedetünk kétféle lehet: harmonikus a benső világgal, azaz a cselekvésbe érzésünk, vágyunk, lelkiállapotunk folyik be, egyszerűen úgy mondhatjuk, hogy kedvvel végezzük a munkát, cselekvést; diszharmonikus, amikor benső lényegünk semmiféle összeköttetésben nincs a cselekvéssel s azt unalomból, vagy kényszerűségből végezzük. Tisztán áll előttünk máris a cáfolat ellenvetésünkre, a cselekvésben eltöltött idő is csak az esetben lehet kevésbé érzékelt, ha harmóniában van állapotunkkal.

Ebből pedig levonhatjuk következtetésünket, hogy minden történés is, tehát a mozgás is alá van vetve a Lét feltételeinek, a Harmóniát kitevő törvényeknek.

Minden történés következmény. Következménye egy rész létének és minden történés következménnyel jár, amennyiben a Lét egy újabb változatát adja. Tehát az első törvény, az értékelés, máris megmutatkozik.

Minden történés kiegyenlítés is egyben, hiszen csak a történésen keresztül juthatunk újra egyensúlyba, íme a második törvény hatása.

Végül a harmadik törvény, az alkalmazkodás: *Minden történésnek és a történést előidéző rész benső lényegének alkalmazkodni kell egymáshoz, hogy a történés kívánt eredménnyel járjon.*

Vannak történések, melyeket egy, a szenvedő

részen kívül álló rész idéz elő. Pl.: valaki kimegy az utcára, gondtalanul siet át az úttesten, elüti a jármű, meghal. Történés ment végbe. Olyan történés, mely csak úgy alá van vetve a törvényeknek, dacára, hogy nem a szenvedő rész idézte elő azt. Ebből a példából nagyszerűen kiérezhetjük a törvények uralmát. A történés ez esetben is következménnyel jár. Valaki kiment az utcára. Ennek következménye, hogy környezete megváltozott és ezen újabb környezethez alkalmazkodni kénytelen. Kellő figyelemmel és óvatossággal az utca forgalmához képest, baj nélkül átjutott volna az úttesten. Azonban hiányzott az alkalmazkodás, azaz a benső lényeg, a rész alkalmazkodása a történéshez, az littest forgalmához. A figyelmetlenség, tehát az alkalmazkodás hiánya, – diszharmóniát teremtven – törvényes következmény ez esetben a kivetődés, mely a halál bekövetkeztével megtörtént. A történés kívülről indult el és lezajlott a rész harmóniájának megzavarásában, miáltal a rész a harmóniának más környezetébe került.

A történések tehát, akárhonnán induljanak ki, mindig a törvények betartásával mehetnek csak végbe s pályájuk csak a harmónián és a diszharmónián keresztül elért új harmónia között lehetséges.

Eddigi megfigyelésünk alapján állíthatjuk, hogy a történések s az idő érzékelése mindig a szemlélő vagy szenvedő rész állapotából keletkeznek, s állapota szerint érzékelhetőek. Nem lehet tehát általánosítanunk, minden rész magán hordja egyéniségének bélyegét, minden rész egy-egy individuum, mely a maga individualitása szerint fogja fel a Lét minden érzékelési lehetőségét. Ezért, bár az idő és történések lényege adva van, mindegyik a maga területén és jelentőségében csak egy alapon bírálható és érezhető, mégis hatását, bírálatát, érezhetőségét csakis a bíráló és érző rész harmóniája sze-

rint lehet megítélni. Szándékosan használtam a harmóniája szót, mert minden rész, minden egyén megint ki van téve a harmónia váltakozása szerinti bírálóat különbözőségeinek, mint ahogy azt az előbb felsorolt példákban is láthatjuk.

A részek megmozdulása, a történések, a Lét keretén belül történhetnek csak. Minden megmozdulás csak akkor lehetséges, ha a mozgásnak megfelelő tér áll rendelkezésére. Ugyanígy minden rész is csak az esetben foglalhat el bizonyos helyet, ha arra megfelelő tér áll rendelkezésére. *A Lét keretét tehát szükségképpen a térnek kell betöltenie, mely éppen úgy, mint a Lét, kell, hogy végtelen kiterjedésű legyen.* Minden, ami létezik és ami él, egy bizonyos részét foglalja el a térnek és minden történés a tér egy bizonyos meghatározott részén megy végbe.

Fontos, hogy már most megállapítsuk a tér vonatkozását és kapcsolatát a harmónia törvényeivel, hiszen azt állítottuk, hogy azok uralkodnak minden létező felett.

Kiindulásképpen mindjárt ki kell jelentenünk, hogy a térben történés, vagy mozgás csak kétféleképpen lehetséges, és pedig: helyben, a térnek egy bizonyos pontján tartott mozgás; vagy pedig távolodó, azaz egy bizonyos pontból kiindulva, attól állandóan távolodó mozgás, mely a térnek egy bizonyos területén egyre tovább terjed.

Minden rész és a történés tehát egy bizonyos területet igényel, melyben helyet nyerhessen, ha a tér és a rész, vagy a történés méretei, arányai nem egyezők, sem a rész, sem a történés nem helyezkedhetik el. Lehetetlen egy méteres átmérőjű tárgyat egy félméteres doboz keretén belül rendelkezésre álló térben elhelyezni, ugyanígy lehetetlen egy kétméteres szobáiban versenyt futni.

A tér fogalmával és lényegével tehát a Lét és Élet kérdésének vizsgálatánál számolnunk kell. Ter-

meszelésen nem akarunk itt a térbeli képződmények igen széleskörű tudományával, a részletes geometriával foglalkozni, bennünket ehelyütt csak anynyiban érdekel, hogy a tér fogalmát megismerve, vizsgálat tárgyává tehesük, hogy a harmónia törvényei érvényesek-e rája is.

Pusztán az a tény, hogy a tér a Lét keretét tölti be, már bizonyíthatja a kérdést. Azonban vegyük közelebről is szemügyre. Említettük, minden rész egy bizonyos helyet foglal el, tehát a teret betöltik a különböző részek. *A tér szükségképpen értékelni kénytelen minden rész nagyságát, terjedelmét és megfordítva, minden rész értékének, terjedelmének megfelelő teret vehet csak igénybe.* Ezeken túl azonban minden rész az őt jellemző tulajdonságaival, az általa előidézett történésekkel is csak az értékének megfelelő teret veheti igénybe. Pl.: egy gyermek a térben a maga méreteinek megfelelő teret tölti be, az őt jellemző tulajdonságokkal pedig (képesség, erő, stb.) történést is csak saját értéke szerint idézhet elő. Egy követ, vagy labdát csak bizonyos távolságig, a tér egy bizonyos pontjáig lesz képes eldobni, pontosan addig a határig, ameddig erejétől telik. Ugyanúgy alakul ki egy felnőtt ember térfoglalása, aki alakjánál fogva és minden történést kifejtő erejének nagyobb volta miatt a tér nagyobb részét veszi igénybe. Egy bizonyos helyzetben azonban a rész örök és egyforma mozgása törvényszerűen megy végbe, ott, ahol az Élet, a fokozat változata szerint végbemegy. Ezen a téren minden élő a Lét feltételének határáig egyforma mértékkel veszi igénybe a teret. A tér maga tehát adottságainál fogva értékkel és minden résznek a Lét feltétele szerint megfelelő teret biztosítja.

A történések vizsgálatánál már átérezhettük, hogy tér nélkül történés nem lehetséges, történés nélkül pedig kiegyenlítés, tehát a kiegyenlítést csak a térben mehet végbe. Végül minden rész kénytelen

alkalmazkodni a térbeli viszonyokhoz és a tér is kénytelen minden résznek megfelelő területet juttatni, szóval a tér és a benne elhelyezkedést nyert rész, vagy történés alkalmazkodni kénytelenek egymáshoz.

Még egy megállapítást kell tennünk e helyen. Ha jól megfigyeljük a harmóniák különböző fokozatát, akkor rájövünk a térnél is azon igazságra, akár az időnél, hogy *annyival kevésbé érzékelhető egy harmonikus állapotban a tér lényege, amennyivel fejlettebb és kiteljesedettebb a harmonikus rész állapota.*

Pihent, egészséges testtel, szóval harmonikus állapotban, sokkal nagyobb területet leszünk képesek bejárni, mint harmóniátlan, beteges testünkkel.

Látjuk már most, hogy a Lét, mint a legteljesebb harmónia, minden harmóniának kerek egésze, minden legfőbb tényezőjére (Élet, Történés, Rész, Idő, stb.) egyforma erővel terjeszti ki törvényeit, melyek alól soha semmi ki nem vonhatja magát. Ezen törvények képezik azt a határt, melyet soha semmi sem léphet túl és amely határon belül, ha megszámlálhatatlan változatban, lehetőségben is, de mindig csak a törvények uralma alatt élhet, létezhet az a «valami», melyet eddig mindig csak *résznek* nevezünk!

IV.

A KÜLSŐ VILÁG.

Az eddig elmondottak alapján meg kell kísérelnünk, hogy természetes, tehát lehetséges képet alkothassunk arról a külső világról, melyet magunk körül szemlélünk. Ne gondoljunk csak a Kosmosra, mely az érzékeinek számára hozzáférhető világot jelenti csupán, hanem igyekezzünk megérteni, felismerni azt a teljes mindenséget, melyben a létezhető mindent, anyagias világot, a rész, az Én összes élményeit, szellemi képességeink egészét is megtaláljuk. Ezen meggondolás alapján mindjárt szembe-tűnő lesz, hogy egy olyan világba kell belepillantalnunk, melynek határai látszólag nincsenek, legalább is képtelenek vagyunk meghúzni azt a vonalat, melynél világunk határát megállapíthatnánk. Hiszen ha csak a mindennapos élet képét szemléljük, képesek vagyunk-e a másodpercenként megrohanó hatások, benyomások tömegét áttekinthetően rendezni? E hatások pusztán földi viszonylatban, sőt csak egy ember életének határain belül is, egy egész életen át pillanatról pillanatra szüntelenül támadnak hangok, gondolatok, érzések, tapasztalatok alakjában s annyira változatos tömegét adják egy életnek, hogy rendszert, törvényszerűséget meghatározni benne szinte erőnket meghaladó feladatot jelent. Sokszor hisszük, hogy eljutottunk életünk lényegének, tartalmának felismeréséhez, megállapítottuk benne azon rendszert, mely érthetővé teszi

számunkra a változatok sokaságát és a következő pillanatban egy újabb hatás az egészet megváltoztatja, ellentmond minden eddigi megállapításunknak, – kezdhethük előlről a találgatást. Ez a meddő küzdelem egy egész életen át tart, míg a halál megváltja kifáradt agyunkat, vaksötétbe taszítja minden káprázatos gondolatunkat s anélkül, hogy rátaláltunk volna az igazságra, megnyugodhattunk volna a tudásban, meg kell elégednünk a hittel s feladva a küzdelmet, megadással kell elébe menünk ismeretlen jövőnknek. Az ember hittal kezdi életét, közben keres, kutat, már-már azt hiszi, hogy megtalálta az igazságot, s a végén visszatér a hithez, – tudván minden tudhatót, – kábán, értelmetlenül áll a kifürkészhetetlennek tetsző jövő előtt.

Minden kutatás, megismerés és tudás soha nem fog eredménnyel járni, ha csak magunk létét és életét fogjuk vizsgálni, ha a világ képéből csak _3 Kosmos tömegét fogjuk látni és értelmünk visszaretten a nagyobb távolságtól, melyben fellelhetnők a valóságot, az Élet számtalan változatának magyarázatát.

Az olvasó, aki az előbbi fejezeteket figyelmesen olvasta végig és megtértette azokat, tisztában van azzal, hogy egy olyan világgal kell tehát számolnunk, melyet a Lét határai foglalnak be, azaz egy végtelen kiterjedéssel, mely a könnyebb felfoghatás számára mégis egy keret, melyben a Harmónia törvényei szerint a teljes egész nyert elhelyezkedést; az az egész, melyben minden lehető és valóság benne foglaltatik, csak a részek szüntelen mozgása, történések sokasága adja a kimeríthetetlen, az egyén számára fel nem fogható mennyiségű változatokat.

A rész változatai csak a környezet keretében következhetnek be. Tudjuk pedig, hogy az egész számtalan részből tevődik össze, könnyű tehát elképzelnünk a változatoknak azon tömegét, mely a rész érzékelésének határán kívül esik. *Ha tehát megis-*

méréseink és tudásunk csak a rész határai között mozognak, soha nem nyerhetünk helyes képet a valóságról, mert ismeretünk birtokában lévő összes történésnek, változatnak és résznek indító oka, magyarázata, a környezeten túl, érzékelésünk határán kívül esik.

Ezért szükséges tehát saját életünk megismerése végett a külső világ felismerése és megértése, hogy az ok és okozatok láncolatán eljuthassunk környezetünkhöz, a Kosmoshoz, benne saját magunkhoz. Csak így lehet munkánk, kutatásunk eredményes. E feladat nem is olyan kivihetetlen, aminőnek első pillanatban látszik.

Már most meg kell állapítanunk azonban, hogy *a végső okhoz soha el nem juthatunk.* Ennek magyarázata igen egyszerű. *Az alkotó hatalmát és nagyságát soha el nem érheti az alkotott.* Minden alkotás csupán egy része lesz az alkotó lángszékének, hatalmának, csak egy szikrája az alkotóban rejlő tehetségnek, lényegnek. Ennélfogva tehát soha meg nem győződhetünk a végső oknak lényegéről, legfeljebb meg kell elégednünk létezésének valóságával. Többre nem mehetünk sem most, sem az elkövetkezendő jövő minden időjében.

Mit értsünk külső világ alatt? ősidők óta beszél az ember kettősségről: testről és lélekről. Minden idők embere átérezte a kettőségnek lényegét. Még korunk tagadó szelleme, a materializmus is kénytelen különbséget tenni az Én és a körülvevő környezet között, az ember teste és a benső szellemi, lelki lényege között. A materializmusnak egyik legnagyobb tévedése, de ugyanúgy nagyon sok ember életfelfogásának is egyik súlyos hibája az, hogy a testet sajátjának tekinti, mint olyan valamit, ami a maga valóságának teljességét adja. Ama közmondás, – ez pedig mindig a néphit, az emberi szellem képzeletének, felfogásának természetes kifejezése, – *«ép testben ép lélek»*, maga adja cáfolat-

tát az előbbi hiedelemnek. Hány csonka és beteges test rendelkezett nagyszerű szellemi képességgel, lelki tulajdonsággal! *Az igazi kettősség a benső és külső világ olyan megérzéséből támad, abból a letagadhatatlan tényből, hogy az Én egy végtelen nagyságú világban helyeztetett el, mely világban mindörökre érezni kénytelen benső lényegének elváltatását a körülvevő környezettől.* Az Én mindig szigorúan elhatárolt mindentől, ami körülötte van s az öntudat, a valóságos Én számára maga a test csak összekötő kapcsolatot jelent a külső és belső világ között.

A testnek azon igen fontos szerepe van az ember életében, hogy nélkülözhetetlen eszköze a magasabbrendű. Ennek a környezettel való érintkezésben. Az Énnek, tehát a benső lényegnek, magunk valóságának legszűkebb környezetét, harmonikus közösségét adja. De nem kiegészítője annak, csak eszköze. Hiszen biztonsággal megállapíthatjuk, hogy testünk részeit elveszíthetjük, akadályozva lehetünk a látásban, hallásban, járásban, stb., szellemi képességeink mégis megmaradnak teljes mértékben, vagy gondolat kifejező részünket éri sérülés, lelki képességünk, (az érzések) még mindig birtokunkban maradnak. Természetesen mennél gyarlóbb eszközzel rendelkezünk, annál gyarlóbb lesz benső Énünk valóságának érzékelése és érzékeltetése. Itt megint a Harmónia törvényére utalok s ezen az alapon mindjárt egészen más megítélés alá kerül az előbb felemlített közmondás is. Az ép test és ép lélek harmóniája adja a legjobb állapotát a közösségnek (mint környezetnek), mennél fogyatékosabb a test, vagy a lélek, mennél alacsonyabb fokozatú tehát a harmónia, annál kisebb mértékben lesz érzékelhető a környezet számára a benső Én valósága. Nem akarunk jelen pillanatban tovább időzni a test és lélek harmóniájának kérdésénél, később erre úgymint visszatérünk, most csupán

azon állításra térünk vissza, hogy igenis testünk maga már a külső világhoz tartozik és azon keresztül nyerünk minden pillanatban újabb és újabb hatásokat a környezetből. A test részleges fogyatkozása kisebb-nagyobb akadályt jelent a környezettel való érintkezésben, testünk teljes fogyatkozása pedig megszünteti a lehetőséget az érintkezésre. Alkalmazkodás a környezetünkhöz (élő társadalmunkhoz) többé nem lehetséges, tehát bekövetkezik az Én és a test kivetődése.

Ha újra átgondoljuk az Élet fejezetben elmondottakat, mindjárt kitűnik, hogy a test, mint minden matéria a maga területén, nagyfontosságú tényezője életünknek, korántsem lehet tehát háttérbe szorítanunk, ahogy azt a lélek fanatikusai igyekeznek beállítani és minden ellentmondás, vagy olyan ténykedés, mely az anyagi világ, így a test elhanyagolásával, az erre vonatkozó harmónia-törvények mellőzésével jár, végzetes, minden körülmények között súlyos következményekkel jár. De figyelembe kell vennünk azt is, hogy elsősorban mégis a kormányzó Én szerepe, léte, fejlődése a fontos, hiszen annak elhanyagolásával a test semmiféle vonatkozásban sem teljesítheti természetes hivatását.

A kettősség érzése tehát azért is tölt el minden embert, illetőleg öntudattal rendelkező élő, mert az összekötő anyag révén a külső világgal való szüntelen érintkezés állandóan és erősen érezhető. *A külső hatások érzékelése s azok nyomán az Énben végbemenő átélési folyamatok érzékeltetik velünk magunk kettősségét, melyet egyszerűen a test és lélek fogalmára vezetünk vissza.*

A külső világ az Én számára tehát már a testnél kezdődik s azon túl egy végtelen kiterjedésű mindenséget jelent, melyben az Én, mint egy parányi öntudatos pont iparkodik megtalálni a nagy világ törvényeit, hogy azok betartásával a fejlődés a

Harmónia legtökéletesebb állapota felé halad-
hasson.

A külső világ törvényei, melyeket ezután rövi-
den csak külső törvényeknek fogunk nevezni, nem-
csak arra a szűk területre vonatkoznak, melyet egy-
szerűen természetnek nevezünk, hanem ezen törve-
nyék vonatkoznak mindenre, ami ebben a megraj-
zolt külső világban van: *emberre, az ember műveire, a Lét minden anyagias és anyag nélküli részére, mű-
vészetre, iparra, kereskedelemre, erkölcsre, történe-
lemre, politikára, vallásos és tudományos elméle-
tekre, szóval mindenre, ami materiális és szellemi
valóságok és lehetőségek formájában létezik.*

Ez a külső világ rengeteg filozófiai elgondolás-
nak volt már tárgya. Az újabb felfogásnak egyik igen
szép és tetszetős – logikus – képét adja Raoul H.
France *«Az élet könyve»* című művében, azonban
szűk határok közé szorítja önmagát, mikor felál-
lítja igazán nagy jelentőségű rendtanát, de mind-
járt hozzá is teszi, hogy ami azon kívül esik, azok
képzelődések, állítások csupán. Egész rendtana és
filozófiája a külső világnak széles területére vezet,
azonban hibája, hogy csupán a külső világ képével
és értelmezésével foglalkozik, a benső átélések vilá-
gát, az Én lényegét és sokféleségét majdnem figyel-
men kívül hagyja. Maga is elismeri és hangoztatja,
hogy amit megismerünk, azt a külső jelenségek
megfigyelésével nyertük s a benső tartalomnak
csak a logikus következtetés révén lehattunk bizo-
nyos határig ismerőjévé. Minden külső megnyilat-
kozás megfigyelése, így a külső világ felismerése
azért fontos számunkra, hogy abból levonjuk mind-
azon eredményeket, megismeréseket, lehetőségeket,
melyek a benső Én számára fontosak és szüksége-
sek. Mi tehát bátorkodunk szembehelyezkedni
Raoul H. Francé megállapításaival azzal, hogy leg-
fontosabb számunkra *önmagunk megismerése s a
külső világkép szemlélete csak azért fontos, hogy a*

meddő és okatlan energiapazarlásoktól megkíméljük magunkat, jóelőre felismervén a Lét és Élet lehetőségeit. Tehát fontos, de nem a legfontosabb és ezért maradt Raoul H. France filozófiája ki nem elégitő.

A külső törvények között a legnagyobb jelentőséggel a Harmónia törvényei bírnak: értékelés, kiegyenlítés és alkalmazkodás. Ezek a törvények szabályozzák a Létet, a Létben elhelyezett minden valóságot, sőt a lehetőségek felé haladásunk irányát is. A külső törvényeknek tehát minden alá van vetve, minden rész szemlélője, részese és szenvedője azoknak. Részese, mert mint említettük, e törvények a Lét egész keretét áthatják, irányítják, így természetes következmény, hogy annak minden részére is hatással vannak, illetőleg azok hatásában részesek. Szenvédője, mert e törvények állandó hatása alatt kénytelen mindenkor alkalmazkodni hozzájuk. A törvények ellen soha semmit nem tehet anélkül, hogy annak következményeit azonnal ne érezné. Szemlélője pedig, mert az örökös történések szemléletében, azokban való részvételével módjában van e törvények hatását, kényszerítő erejét állandóan megfigyelni és érzékelni. E legfőbb külső törvények célja, rendeltetése mindenkor és megmásíthatatlanul csak az értékelés, kiegyenlítés és alkalmazkodás lehet.

Mikor e törvények nagyszerű jelentőségét megértjük, bámulattal kell adóznunk annak, aki megalkotta őket. Igyekezzünk elképzelni egy olyan élő és valóságos energiát, mely kezdettől fogva az örök-létig örökös, változatlan erővel, a legnagyobb igazsággal tölti be hivatását. Minden részt, történést valóságuk minden pillanatában azonnal értékel, kényszeríti értéküknek megfelelő közösséghez alkalmazkodni és minden harmónián kívüli állapotot, minden történés révén felidézett eltolódást, kiegyensúlyozatlanságot ugyanazon pillanatban kiegyenlí-

teni kényszerít. Eme munkájukban e törvényeket soha semmi fel nem tartóztathatja, azok állandóan diadalmas erővel uralkodnak az egész világmindenségen.

Az ember, mint mindenben, itt is utánozta a nagy mindenséget és földi életében is törvényeket hozott, azokkal iparkodik életét szabályozni, a helyes irányban megtartani. De lássuk, mily gyarló mása ez a nagy mindenség törvényeinek. Hiszen emberi törvényeink holt formák csupán, melyek akkor alkalmazhatók, ha van, aki emberi erők segítségével végrehajtsa azokat, érvényt tud szerezni a törvények paragrafusainak. Eltekintve attól, hogy az abszolút igazságtól minden emberi törvény messze jár, mily ügyetlen és szegényes mása azoknak a fenséges erőknek, melyek rendeltetésükhöz híven *élő erővel* maguk uralkodnak, ítékeznek, hajtják végre az ítékezés pillanatában a törvény rendelkezéseit. Nincs szükségük semmiféle más erőre, segítségre, maguk erejéből, maguk teljességéből végzik minden feladatukat, melyet egy hatalmas akarat beléjük helyezett. Egy hatalmas és felséges erőt jelentenek, mely az egész Lét teljességét uralja és egy még hatalmasabb akarat rendelkezésének kezdettől fogva az idő végtelenségéig érvényt szereznek.

E törvényeket kellett, hogy egy abszolút igazság alkossa (semmiből ezek sem lehettek), mert a legteljesebb igazságot gyakorolják állandóan. Minden részt, minden történést a részek, történések értékének megfelelően természetes, azaz következetes kényszerrel sorolják az őket megillető fokozatokba. Bármely irányba induljon el a történet, minden történet azonnal értékeltetik és eredménye csakis az értékelésnek megfelelő lehet. Tehát a rész minden megmozdulása következménnyel jár. Következménnyel jár a rész értékelésében s a rész csak az értékelésének megfelelő helyet foglalhatja el.

Bizonyos, hogy a történések folyamán a részek szüntelen átalakuláson mennek keresztül és egyes közösségekben, fokozatokban tartós, vagy ideiglenes helyzetbe kerülnek. Ezekben a különböző fokozatokban (tartós, ideiglenes, jobb, gyengébb állapotokban) a harmónia törvényeinek kényszere folytán szüntelenül *kiválogattnak*, hogy az egyes fokozatokban az azonos, tehát a tartós a tartóssal kerüljön össze. Csak ezáltal lehetnek a részek helyes elrendezésben, mert ellenkező esetben örökös harcban állanának a részek s a Létben hol a gyengék, hol az erők kerülhetnének őket meg nem illett helyre. Már pedig semmi sem lehetne tökéletes, ha a tartósan kiegyenlített részek közé egy állandóan ingadozó, ki nem egyenlített rész kerülhetne, mely örökös mozgásával, ingadozásával a fokozat harmóniáját, szilárd összetartozását állandóan megzavarná, lehetetlenné tenné.

Az értékelés törvényének hatásából önként következik a kiválogatás kényszere. Azonos értékű részek azonos fokozatokba kerülnek, természetes tehát, hogy a részek azonos értékű tulajdonságai kerülhetnek csak egy fokozatba.

Emberi szervezetünk vizsgálatánál azt látjuk, hogy ha valamely zavaró, idegen anyag hatolt abba, az egész szervezet lázas munkába fog, hogy annak hatását meggátolja, azt magából kilökje. Szemléljük csak táplálkozásunkat, minő gonddal válogatja ki szervezetünk a magához vett táplálékból a különböző értékeket (fehérje, cukor, savak stb.). A nagy természetben, de a Lét teljességében is ugyanígy megy végbe ez a lelkiismeretes kiválogatás, azon elvnel fogva, hogy minden rész értékelése szerint megfelelő életkörnyezetbe kerüljön és megfelelő lehetőségek biztosítsanak számára.

A vadon rengetegében, az állatvilág élelfolyamában, a létért való küzdelemben minő tudatossággal folyik a «nagy természet» kiválogatása, midőn

az egyes fajok keretén belül a legerősebb és legkifejlettebb példányok lesznek hivatottak a faj fentartására.

A tartós állapot felé való fejlődés megkívánja, hogy mindig a fokozatoknak megfelelő legjobbak érjenek hamarabb célhoz, ezért a kiválogatás, mint a külső világ egyik törvénye, fontos megfigyelésünk számára.

Az Egésznek törvénye tehát, hogy fokozatuk szerint a legjobbak kiválogattatnak és az őket illető helyre kerülnek. A kiválogatás fokozatosan vonatkozik a kisebb értékelésű részekre is, s ennek megfelelően az azonos értékek szerint osztályoztatnak. Ezért az Egész mindig befolyással van a részekre s az értékelés törvényéből következő kiválogatás révén alkalmazkodniuk kell megadott, az értékelés által meghatározott környezetükhöz. Ha ezt nem cselekszik, a Harmónia törvényeinek megfelelően azonnal bekövetkezik a kivetődés, a kényszer fokozatuknak elhagyására és egy újabb értékelésnek megfelelő fokozatban való elhelyezkedésre.

Mindezen változások történések révén mennek végbe. Ha irányt jelölünk a történéseknek, akkor az értékelés szemelőtt tartásával a haladás csak egy egyenes vonalban történhetik. Fel vagy le, előre vagy hátra. Értsük úgy, amint az értékelés nagyobb vagy kisebb, ezáltal a rész a fokozatokban való elhelyezkedésben nyer vagy veszít. A kettő között a stagnálás van, több lehetőség nincs. Ha a fejlődés felé indulunk, fokozatosan feljebb jutunk az értékelésben s az értékeléssel együtt járó harmóniafokozatokban. Ellenkező esetben egyre mélyebbre süllyedünk.

Képzeljünk csak magunk elé egy végtelen hosszúságú létrát, melynek felső vége ideálisan szép, fényes, tiszta levegőjű régiókba vezet, alsó része pedig egyre sötétebb, ködös, nyirkos, iszapos talajon nyugszik. A létrának minden egyes foka a Lét

egy fokozatát jelenti. Mozgásunk, magunk értékének megfelelően felfelé vagy lefelé fog történni. Ha felfelé haladunk, egyre nagyobb távolságot tekinthetünk be, a cél mindig közelebb van hozzánk, egyre kevesebb a lehetőség arra, hogy elveszíthesük szemünk előtt, mindig ragyogóbb fényesség vesz körül bennünket, a levegő is egyre tisztább, éleesebb. Lefelé haladtunkban azonban, mennél mélyebbre szállunk, annál nagyobb sötétség vesz körül bennünket, annál kisebb teret szemlélhetünk magunk körül, a (nedvesség és köd, egészségtelen rossz *levegő* egyre nehezebbé teszi mozgásunkat, míg végül a mély ponton megrekedünk az iszapos sárnál s a ragadó talajban mozdulni sem tudunk, míg valami történés fel nem szabadít bennünket. Ráadásul egyre messzebb kerülünk a céltól, egyre több erőt veszítettünk, hiszen ugyanannyi energiával, melyet lefelé használtunk fel, csak odáig jutunk, ahonnan elindultunk. Még határozottabbá teszi veszteségünket, hogy olyan idővesztésünk van, melyet *soha vissza nem szerezhethetünk*. A haladásunkban bekövetkező nyereség vagy veszteség kérdése e példából szemléltetően kitűnik. (Ennek a létrának minden egyes fokát végig kell járunk.)

A teljes egész részekből áll, a részek újabb részekből tevődnek össze, minden rész megmozdulása a szomszédos rész érintésével jár, tehát törvény, hogy *a rész megmozdulása fokról-fokra, résztől-részig terjedhet csak*. A harmonikus fokozatok az egymás alá rendelt változatok fokozatából áll, melyeken az Egésznek főtörvénye, a Harmónia uralkodik.

A Lét végtelen birodalmában csak *fokozatos* fejlődés lehetséges. A történések is csak fokozatosan mehetnek végbe, soha semmi el nem kerülheti, át nem ugorhatja a fokozatokat, melyek útjában vannak. Törvény tehát a Létben a fokozatosság. Ezen

fokozatosságra is az egésznek főtörvénye, a Harmónia törvényei kényszerítenek. Az értékelés szüntelen alkalmazásával nem kerülhető el egyetlen fokozat sem s ezért állítjuk, hogy *csak fokozatos fejlődés vagy hanyatlás lehetséges*. Nem kell erre újabb példát hoznunk, annyira természetes, ok és okozat, történések láncolata, mind szemléltetően bizonyítják.

A teljes Egész tehát szüntelen hatással van a részekre. Le kell szögeznünk ezt a tényt. Jó előre be kell látnunk: céltalan a rész minden ellenállása a nagy Egész törvényeivel szemben, mert saját kárán fogja megtanulni a törvényeknek alárendelnie magát. Szükséges tehát beilleszkedni, alkalmazkodni az Egészbe s annak törvényei által megszabott módon élni.

Íme a külső világ képe: az Én-től elválasztott végtelenség minden lehetősége és valósága, melyben az Élet energiája, megszámlálhatatlan történések, megszámlálhatatlan mennyiségű részek tömege mozog, küzdök. Milliónyi Én-ből kitörő vágyak, akarások robbannak cselekvésbe, lesznek szülői történéseknek, melyek újra és újra felkavarják a környezetek nyugalma, készítetnek újabb és újabb cselekvésre, megmozdulásra. A végtelenségben szédületes a nyüzsgés, melyben az avatatlan nem leli fel a rendszert, az okok és okozatok összefüggését, nem látja meg azt a hatalmas energiát, mely szüntelen éberséggel irányít, osztályoz, taszít és vonz. E pillanatban a valóságok színes tarka képe, majd a lehetőségek útvesztőjében új fények, új valóságok váltakoznak s a szüntelen mozgás egy hatalmas igazság és szeretet rendelése, hogy minden, a Létnék minden része elérje legjobb, legtökéletesebb életformáját, optimumát.

Részek változtatják helyüket s a rengeteg helyzetváltozás látszólag céltalan, mert szabad az út előre, de hátra is! Ha pedig csak egy rész akad,

mely szüntelen mozgásával a nyugalmat megzavarja, soha be nem következhetik a Lét részeinek tökéletes életformája és lényegének kiteljesedése. Ismét csak az avatatlan jut ezen elgondolásra. Ha emlékezetünkbe idézzük a Harmónia törvényeit, már tudjuk, hogy ez lehetetlen. De ennek bizonyítására később fogunk rátérni.

Elsősorban fel kell vetnünk azon kérdést, vajjon a részek a Lét feltételeinek és fokozatainak legalsó pontjáról indultak-e el a fejlődés útjára? Vajjon lehetséges, hogy a tudatlanságban, kötöttségben, a teljes szellemi sötétségben meglévő parányok csupán azzal, hogy élnek, az öntudatnak, szellemi és lelki tulajdonságoknak gazdagságát megszereshetik? Vajjon lehet-e valamit, ami nincs, megtalálni? Nem! Lehetetlen! De lehet valamit, ami van, elveszteni és újra megtalálni. íme: ez okoskodás az egyedül lehetséges. Kellett tehát a részeknek egy kiteljesedett, egy legjobb életformájuknak lenni, amit a megmozdulások, történések egyre koptattak s a lefelé haladásban egyre többet vesztek. A részek tehát egyre kisebbek lettek, velük az értékelés törvénye értelmében a történések lehetőségé is. Az egyre mélyebbre süllyedő rész mindig kevesebb eszközzel rendelkezik, tulajdonságai egyre jobban gyöngülnek, visszafejlődnek, elvesznek. Mint mikor a követ törik s a csapások alatt egyre kisebb, de számosabb részekre törik, úgy osztódik szét a rész is és válik egyre kisebb értékűvé.. A kiteljesedett állapotban volt lehetőségek a süllyedés felé így váltak valósággá s ami valóság volt, vált lehetőséggé.

A süllyedés felé vezető úton, amint tudjuk már, a Harmónia törvényei és a többi külső törvény: a kiválogatás, a fokozatosság rendszerében jutottak egyre távolabb a részek. Ugyanezen törvények vezetnek visszafelé is, csak meg kell szerezni a veszített értékeket, tulajdonságokat. De ugyanúgy tör-

vénynek kell tekintenünk a történést, mert csak történéés révén változtathat helyet a rész. Történések vezetnek a részt minden irányba, azok szemlélete és hatása, mindig szerepet játszik a rész értékelésében. Ennek megértésében ismét tovább kell mennünk okfejtésünkben.

Most összegezvén az eddig elmondottakat, fel kell állítanunk gondolatmenetünk rövid vázlatát, hogy ilyképpen a továbbiakban állandó készségünk legyen a teljes Egésznek gyors és helyes áttekintéséhez.

Tehát:

A Lét a keret, a teljes Egész.

A Lét magába zárja a teret és időt, minden valóságot és lehetőséget, minden, ami van és lehetséges, csak benne van, kívülre nincs semmi, csak az a «Valami», ami létre hozta őt magát.

A Lét eredetében az őt alkotó részek legjobb, legtökéletesebb életformáját jelenti.

A Lét keretébe hatol az Élet energiája.

Az Élet örök, el nem vesztendő tulajdonsága minden eredettől meglevőnek, mindennek tehát, ami van.

Miután a teljes Egész részekből áll, részek alkotják és a részeket az Élet energiája tartja fenn, ezáltal az Élet a teljes Egésznek, azaz a Létnek is fentartója.

Az Egésztest törvények uralják.

A külső világnak legfőbb törvénye a Harmónia törvénye, mely értékelésből, kiegyenlítésből és alkalmazkodásból áll.

A történéés törvénye jelenti, hogy minden csak történéés révén mehet végbe.

A fokozatosság törvénye jelenti, hogy a részek csak fokozatosan érhetik el a változatokat. Az

Egész Harmóniája az egymás alá rendelt fokozatok harmóniáján épül fel.

A kiválogatás törvénye jelenti, hogy az egyes fokozatokban csak azonos értékű részek foglalhatnak helyet.

Minden rész a maga beilleszkedésében tökéletes része a Egésznek, ezért minden rész a maga értékének megfelelően tökéletes. (Csak tökéletes részek képezhetnek tökéletes Egészet.)

Az Egyénre (individuum) nézve a test maga is a külső világhoz tartozik, helyesebben eszköze annak a külső világgal való érintkezésben.

A fejlődésben, a haladásban csak fel, vagy lefelé van irány s a kettő között stagnálás van.

Ezzel összefoglaltuk mindazt, amit a külső világról megismertünk. Okfejtésünk azonban csak az Egész rendszerére, szerkezetére vonatkozott és szándékosan kerültük a dolgok benső lényegének vizsgálatát.

A BELSŐ VILÁG.

V.

AZ EGYÉNISÉG.

A külső világ megismerése azért volt fontos számkra, hogy képesek legyünk benső világunk szerte elágazó útjain helyes irányban haladni.

Sokszor említettük és mint bizonyosságot valljuk is, hogy magától soha semmi nem lett, semmiből soha nem alkothattunk valamit. Az Én, azaz az egyéniség, az individuum vizsgálatánál pedig azt látjuk, hogy egyre szélesebb körben, nagyobb mélységekben bontakozik ki a rész életében az *ön-tudat világa*. A részek, melyek az egészet alkotják, előbbi elgondolásunkban személytelenül, azaz egyéniség nélkül szerepeltek, a továbbiakban bölcseletünk legfőbb problémája a személyesítés, az individuum lényegének, tulajdonságainak és céljának megvilágítása lesz.

Bennünket elsősorban azon rész benső lényege és értékelése érdekel, mely a Lét jelen fokozatában, mint *ember* alkalmazkodik a nagy egészhez. Figyeljük tehát az ember életét.

Minden kultúra, lett légyen az népek, vagy egyének kultúrája, a külső világ megfigyeléséből támadt. A mindenkori történések, melyeket a részek megmozdulása okozott, a történések, melyek a természet erőiből nyilatkoztak meg, bőséges szemléletre adtak alkalmat az embernek. A szemlélet pedig különféle értékű hatásokat váltott ki. Ezek a hatások érdekes folyamaton mennek át: *a külső*

történés először szemléletünkben, értelmi képességünk lényegén szűrődik át. Ezután következik, hogy a történés egy benső átélés (élmény) révén az ember érzelmi lényegébe hatol s ott, mint tapasztalat, mint átélt valóság rögződik meg és raktározódik el.

Bizonyos, hogy az ember benső világára két fontos tényező átélései és megnyilatkozásai vetnek fényt. E tényezők az *érzelmi és értelmi* képesség. *Az érzelmi lényeg az a mag, amely az embert mini individuumot értékeli s ennek az érzelmi lényegnek igen fontos eszköze, az értelmi lényeg.*

Más valamit megérteni és más valamit átérezni. Megérthetjük a külső történések s a külső részek állapotának sok változatát anélkül, hogy az átélés révén a megértés bennünket különösebben érinthetne, azaz, a szemlélet mint átélt valóság bennünk lerögződhetne. Így csak az ismereteink, a külső világról nyert szemléletünk gazdagodik, érzelmi lényegünk azonban mindezen szemléletektől távol marad. Más eset, amikor értelmi lényegünk bizonyos történés vagy számunkra kívánatos érték mérlegelését elvégezvén, a megkívánás, akarás, tettség, vágy, stb., érzések révén az a benső lényeg, tehát az átérezni és átélni tudó egyéniség tulajdonába megy át és abban, mint tapasztalat, mint valóban átélt, valóságos érték raktározódik el.

Minden átélés, átérzés az egyéniséget gazdagítja. Az értelmi képesség színvonala, gazdagsága vagy szegénysége magában még egyéniséget nem jelent. Gondoljunk csak arra a millió és millió emberre, akik egy nyelvet beszélnek. E milliók között nagyon sokan lesznek olyanok, akik egyforma szókinccsel beszélnek a nyelvet, tehát értelmileg azonosak lesznek, mégis mindegyiket megkülönbözteti egymástól az, *ahogy* beszélnek majd a nyelvet. Vagy számtalan ember tudhat azonos képességgel egy bizonyos hangszeren játszani, mégis mindegyiket

megkülönbözteti a mód, *ahogyan* játszanak a hangszeren. A művészetek erősen bizonyítják, hogy igenis egy benső átélés fejleszthet csak bennünket minden dolgok megértésében, megismerésében a *tökéletes* színvonalára.

(Hány ember rendelkezik a szellemi, értelmi képesség gazdagságával és mégsem tudja azt értékének megfelelően felhasználni, sőt gyakran a tudás egyenesen kárára van, midőn egyénisége, benső lényege átérző, átélőképessége korlátolt, szegény maradt. Sokkal kevesebb tudással, de a dolgok helyes megérzésével, átélésével hány ember aratott nagyobb sikert annál, aki csak érteni tudott.)

Az a rész, mely mint ember illeszkedik a nagy egészbe, két lényegből áll: értelmi és érzelmi lényegből. A két lényeg között, mint egy belső energia, az individuum mechanizmusa, az átélő, átérző képesség van, melynek révén élményeket élhet át. Ezzel eljutottunk ahhoz a ponthoz, amellyel helyesen illeszkedhetünk be a teljes egész minden részletébe.

Mit jelent az egyéniség számára az élmény?

Az egész mindenség összes valóságaiból csak azokat tehetjük magunkévá, amelyeket mint élményeket átéltünk. *Minden egyén számára az egész világ csak annyi, amennyit az élmények érzékeltetnek vele.* Bármi hasson az egyénre, ég, föld, művészet, boldogság, gondok, szenvedés, a benső átélés mindezt közös nevezőre hozza és lesz belőle élmény. *Csak mint élmény válik tudatossá, valósággá benne mindazon hatás, amelyeket az ég, föld, művészet, boldogság, gondok, szenvedés gyakoroltak rá.* Az egész Lét, szűkebb értelemben földi életünk, csak azáltal létezhetik az egyén számára, amennyi élmény folyik benne. *Amit nem élünk át, az számunkra nem is létezik.* Például: a szédületesen fejlődő technika korában gondoljunk

a repülőgépekre. Amíg csak hírből, beszéd vagy olvasmányok útján ismerjük a repülőgép fogalmát, addig csak ismereteink, tehát értelmi képességünk körébe tartozik. Legyünk azonban csak egyszer szemlélői, vagy egyetlen légiutazáson legyen alkalmunk résztvenni, a repülőgépről eddig volt ismereteink átlényegesülnek és az átélés révén mint olyan valami rögződik belénk, melynek valóságáról a magunk értékelése szerint is meggyőződést szerezhettünk. Enélkül a cselekmény, illetőleg átélés nélkül a repülőgép csak ismeretünk, értelmi részünk körébe tartozik, de soha nem tulajdonunk, nem a magunk valósága.

Tudjuk tehát, hogy az Élet, a Lét valóságaiból csak annyit tehetünk magunkévá, amennyit érzelmi lényegünk és átéléseink révén megszerezhetünk. Az élmények tehát gyarapítják az individuum érzelmi lényegét és egyedül az élmények azok, melyek a valóságot érzékeltetik velünk. *A szükséges és lehetőség szabta határokon belül mindent élmények alakjában kell érzékelnünk, hogy az új ismeret valójában tulajdonunk lehessen.*

Látunk kell tehát, hogy az érzelmi lényeg az a valami, amelynek képességétől és értékelésétől függ az egyén és az egyén értékelése. Hiába lesünk ismeretekben gazdagok, amíg a valódi megismerés, az átélés nem gazdagít bennünket.

Át kell tehát élnünk mindent, ez egyben azt is jelenti, hogy át kell éreznünk mindent. Az individuumnak így három fontos lényegével jöttünk tisztába: *érzelem, értelem, átélés (élmény).* *Ami a külső világban történés, a belső világban átélés.. Ennek felismerésével tudunk kell, hogy benső világunk a külső világ mintájára fog kialakulni. Mert semmit nem élhetünk át a külső világ lehetőségei és valóságai nélkül.* Valamiképpen mindig azonosak leszünk a külső világ, a környezet adottságaival. Az az ember, aki városban él, civilizációban,

benső világában is a városi, a civilizált világ adottságai szerint fog kifejlődni; azon ember pedig, aki a természet szabad vidékein nomád életet él, a szabad természet hatásai alatt fogja kiépíteni benső világát.

Szemléljük és érezzük a külső hatásokat. Szemléletünk közben azt tapasztaljuk, hogy bizonyos történések azonos okokból, azonos körülmények között szabályszerűen, törvényszerűen következnek be. A szemléletben így ismerjük meg *a szabály, a törvény fogalmát*. Ez a fogalom azonban csak akkor válik valósággá bennünk, amikor a külső világ mintájára, *ismétlődő és összefüggő élmények révén szabályokat érzékelünk s e szabályok átélése és el-fogadása építi ki a benső törvényt*. A külső világ, a természet, az emberek törvényeit csak az foghatja fel helyesen, aki a benső átélések révén meg tudja alkotni a benső törvényeket is.

A külső törvények szabályozzák a Létet. Az ember az önkéntelen és örökös szemlélet folytán, a történéseknek azonos okokból, azonos körülmények között végbement lefolyásából megismerte a szabályokat – törvényeket. *A külső törvényeknek csak szemlélője és szenvedője, a benső törvényeknek azonban megteremtője*.

Mi a benső törvény?

Belső törvény az, ami az egyénben az élmények hatása alatt állandósul és megrögzítettik. Vagyis, ha valaki az ismétlődően és összefüggően átélt élmények között azon meggyőződésre jut, hogy benne az élmények valamilyen fajtája, állandóan ugyanazon érzést váltja ki és felismeri az ok (élmény) és okozat (érzés) közötti összefüggést, akkor a kiváltott érzést szabályszerűen létrejött érzésnek fogja tekinteni. Ha ezen szabályos érzések benső világában többször fognak ismétlődni, kialakul az átélés és alkalmazás révén benső világának törvénye.

A benső törvények, bár a külső törvények állandó hatása alatt és azok mintájára jönnek létre, mégis önállóan alkotott törvények, mert *az egyén érzelmi részének minőségétől (értékelésétől) függ, mily külső hatások, milyen mértékben fognak benne érvényesülni. Az érzelmi rész pedig az egyéniség kifejezője és minden egyéniség egyedül önmagát jellemző tulajdonságokkal rendelkezik.*

Amíg a külső törvények vonatkoznak mindenre, ami a Létben valóság, addig a benső törvények egyedül csak azon egyéniségre vonatkoznak, mely azokat megteremtette. *Az egyéniség saját maga alkotta törvények hatása alatt cselekszik.* Természetes, hogy ezen törvényeket a Lét berendezésénél fogva, csak a külső törvények kényszerítő hatása alatt, a külvilág szemléletéből és az átélések, élmények valóságaiból összevetve tudja csak megalkotni.

Benső törvényeink kialakulásához időre van szükségünk. A történéseknek hosszú időn át való szemlélete, az élmények sokasága szükséges ahhoz, hogy törvényt tudjunk alkotni. *Az érzelemmel és értelemmel rendelkező egyéniségnek módot kell adni tehát, hogy benső világa kialakulhasson, erre megfelelő időt és fokozatosan következő külső hatásokat kell kapnia.*

A Létnek azon fokozatában, melyben mi élünk, ezért van születés és halál. Ezért van emberi életünknek értelme és célja. Ezért születik meg a nagy egésznek egyéniséggel alkotott része a Lét s a Harmónia egy fokozatát jelentő emberi formájába, a kosmos világba, mint környezetbe. *Csak ezen kosmos világban születik ember, élhet meghatározott időt, mely alkalmat ad a törvények alkotására.* Nem szabad elfelejtenünk azonban, hogy az emberi forma értékelt valósága a Lét és Harmónia fokozatainak s ebben a fokozatban csak azon részek nyerhetnek elhelyezkedést, melyeket a külső

törvények értékelése ide kényszerít. E kénytelen elhelyezkedés lehet a fejlődés útjának fokozata, de lehet természetesen a süllyedésben is, kivetődés révén elért fokozat. Az a kérdés csupán, a rész, mely mint ember a földön megjelenik, a Lét nagy keretében alulról jutott-e ide, vagy felülről.

Bárhonnan jött is azonban, a fokozatban, azaz ezen értékelésben csak mint ember létezhetik és mint olyan ember, amilyennek ismét csak az értékelés révén megszületett.

Az ember tehát egy külső kényszer hatása alatt megszületett. Már is itt áll előttünk a gyermek. Tehetetlen, mégis tökéletes. Öntudatlan, mégis telve tudatossággal. Létét az élet energiája biztosítja, maga képtelen öntudattal irányítani életét. *Ahogy megszületett, a külső hatások fokozatosan érintik.* Az Élet tudatosságától kényszerítve táplálékot keres. Az anya keblének meleg, éltető forrásai az első tapasztalat, az első élmény. És az első élményt követi a többi; az ölelő karok simogatása, a szülők hangja, tekintete, ápolása, egyre ébresztgeti és fokozza a szunnyadó öntudatot.

A gyermek egyéniségének első kibontakozása érzelmi világban tapasztalható. Nem tudja miért, – nevet. Nevet, mert a szülői arc derűs mosolyából átveszi a szeretet melegét. Síró arcot lát maga előtt, előbb értelmetlenül nézi, majd ő is sirni kezd. Erős hangtól megijed, fél. Mitől fél vajjon? Ismerheti már a félelmet? Benső lényegének magja, az érzelem világa nyilatkozik meg minden mosolyában vagy könnyében. Amikor odáig fejlődött, hogy megismeri szülőit és értelmesen figyeli őket, előbb meg kellett szeretnie azokat. Mennyi érzelmi képesség nyilatkozik meg benne, amíg az első értelmes szót kimondja: mama. Az értelemnek nagyon szűk határok között való felcsillanása, de mennyi átélést, mennyi érzelmi valóságot jelent már.

Idő múlásával egyre nagyobb a fejlődés, egyre több a képesség. Értelmisége még alig jelentkezik, de egyénisége már mutatkozik: haragos, pajkos, dacos, vidám, elmélázó, eleven vagy csöndes. Egész gyermekkorra érzelmi világának gyors kibontakozása, melyben korán, az első öntudatos „nem”-nél szembetűnően kiütöközik egyénisége. Hol van még ekkor az értelem?

Élete további szakaszaiban egyre nagyobb mértékben részesül a külső hatásokban, egyre több élménynek birtokosa, míg végül a sok szemlélődés¹, sok hatás, de legfőképpen a sok átélés módot nyújt egyéniségének kialakulására abban az irányban, melyben érzelmi énje már kora ifjúságától fogva vezette.

Az az ellenvetés, hogy a gyermek a tanulás éveiben állandó értelmi munkát végez, nem lehet cáfolat állításunkra. Pusztán a tanulás annyit jelent, hogy *értelmileg* foglalkozunk ideiglenesen valamivel. Az ismeret bizonyos ideig emlékezetünkben marad, de csakhamar elhomályosul s idővel kivész. Mert csak tanultuk. A tanulásnak van azonban más és egyedül helyes módja, még pedig az, amikor az értelmi lényegen keresztül az érzelmi lényeg is részt vesz az új anyag megismerésében. Kedvvel hatol a kérdés mélyére, a szemléletet átéli és mint élmény rögződik valóságos tudatába szellemi érdeklődésének tárgya. Az így „megtanult” lecke hosszú időig eleven valóságként fog élni bennünk, mindaddig, amíg az egyre sokasodó élmények újabb és újabb valóságai el nem nyomják. Ekkor is azonban elég a legcsekélyebb emlékeztető momentum s a felejtett élmény teljes valóságában fog újra éledni bennünk. Más eredménye van a szajkó módra végzett tanulásnak és más a kedvvel, tehát érzelmi lényegünk igénybevételével elért megismerésnek. A tanulásnak ez utóbbi mód-

jában érzelmi lényegünk ugyanúgy részt vesz a munkában, mint értelmünk.

Világos és meggyőző az eredmény számunkra. *Érzésvilágunk irányítja sorsunkat és nem értelmiségünk.* A nagy háború és az utána következő békeszerződések szomorú, de valóságos képét, bizonyítékát adják állításunknak. A gyűlölet, kapzsiság, bosszú, hatalomvágy és sok-sok önző, tehát érzelmi ok erősebb volt értelmiségünk minden számításánál és megteremtette a fegyverek háborúja után az érzelem és értelem világának még szörnyűbb, végzetesebb harcát. Korunk emberei lépten-nyomon tapasztalhatják, hová vezet az érzelmek ki nem egyensúlyozott és kellő irányba nem terelt hatalma. A háborúk emberrontó hatása megteremtette egyik részről a kapzsiságot, kihasználást, élvezetvágyat, gögös nagyra vágyást, a másik részről a szenvedések légióit, az elnyomatást, nélkülözést, bosszúra váró, kiegyenlítésre törekvő érzelmek sokaságát. Ha még elgondoljuk, hogy mindezek minő rettenetes pusztítást végeztek az erkölcsi felfogásban, vallásban, teljes bizonyítékát kapjuk állításunk igazságának.

Nem akarunk hadat üzeni az értelemnek, nem akarjuk azt, mint haszontalan, értéktelen valamit a lomtárba dobni. Sőt ellenkezőleg! Meg kell ismernünk benne egyéniségünk igen fontos eszközét, segítségét, az élet helyes megismerésében. Értelmünk kritikát gyakorol, értelmünk felfogja az Élet különböző valóságainak, történéseinek külső, belső képét és különféle hatásokban juttatja valódi énünk benső világába. *Értelmünk nélkülözhetetlenül fontos tulajdonsága egyéniségünknek, mert az hivatott megismerni minden lehetőt, anélkül, hogy érzelmi lényegünk a sok és különféle megismerések átélésének kárát vallja.* A sok ismeret fokozatosan nagyobb képességet ad elbírálnunk a dolgok hatását magunkra, mielőtt az átélés kitörül-

hetetlen nyomai belénk vésődnek. Ha tudjuk, ismerjük a külső történések, események szemléletér bői, hogy az alkohol élvezetével annak rabjaivá süllyedhetünk és az testi és lelki romlásunkat idézheti elő, értelmünk tiltakozása kellő hatással lesz az első pohár bor élvezetében megmámorosodott idegeinktől felzavart érzésvilágunkra.

Ezen egyszerű példából erősen kitűnik, hogy igenis értelmünk legnemesebb eszköze egyéniségünknek és kötelességünk annak minden képességét, lehetőségét valóra váltani, kiteljesíteni. Az egyéniség irányításán kívül, minő egyre tárguló perspektívák, hatások bontakoznak ki értelmünk fejlődésével. A világnak s az Életnek millió és millió történése, ténye csak úgy válhat tudatosan felfogott valósággá, ha minden szemlélet hatása az értelem fényében s az érzelem tüzében kovácsolódik Én-ünk csodálatos igazságává.

Az érző Én elismeri az értő Én képességeit s az értő Én felismeri az érző Én döntő befolyását, hatalmát. Értelmünk és érzelmünk harmóniájában mennek végbe a legcsodálatosabb élmények, melyeknek felhalmozott hatásai, eredményei jelentik az egyén haladását az értékelésben.

Természetesen az egyén értékelése jobb vagy rosszabb lehet s ez tisztán az érzelem világának jó vagy rossz irányba való fejlődésén múlik.

Az érzésvilág csodálatos és titkos mélységei örökké szerepet játszottak emberiségünk történetében. A vallásalapítók kiteljesedett érző lényege évszázadokra bevilágítja fejlődésünk útját. Krisztus évezredes bölcsessége a legtisztábban, legtökéletesebben kiteljesedett érzések s a legnemesebb gondolatvilág tökéletes harmóniájából fakadt.

VI.

ÖNTUDAT.

Az egyéniség meghatározásánál saját magunk tudatát, azaz az öntudat kérdését is erősen meg kell világítanunk.

Érzelmi és értelmi lényegünk megállapítása után arra az igen fontos körülményre is ki kell térnünk, hogy az individuum kétféle hajlamossággal rendelkezik. Egyik az *érzelmi lényeg szubjektív hajlamossága*, azaz a benső világ lényegének és valóságának teljes átérzése, mely révén az egyéniség mindent a maga értékeléséből bírál; a másik az *értelmi lényeg objektív hajlamossága*, mely az egyéniségtől függetlenül, a külső világ szemléletében bizonyos mértékig objektív bírálatra is képes.

Azon tényből, hogy az egész világmindenséget az egyéniség mindig kétfelé választja és pedig külső és belső világra, következik, hogy a külső törvények hatása az egyéniséget a külső történések és valóságok objektív szemlélete mellett, a belső világ lényegének szubjektív átérésére nemcsak képessé teszi, hanem kényszeríti is. Hiszen azért szemlélhetjük a külső történéseket, azért van módunk megfigyeléseket tenni, hogy felismerhessük a szabályokat, törvényeket és a megismeréseket besorolhassuk a magunk világának szükséges eszközei közé.

Nagyszerű és titokzatos munka folyik az Énben állandóan. Az *értelem*, mint fáradhatatlan ör-

szem ügyel a belső világ határán, gondolkodik, megfigyel, bírál és minden mozzanatról hűségesen beszámol a gazdának – *érző lényegének*. És ennek a gazdának mindig vannak kívánságai. Kiadja a parancsokat, vágyak, kívánságok, akarások, érzések alakjában s az értelemnek kell elvégezni a bíró feladatát, kivizsgálni minő kárára vagy hasznára lesz azok teljesülése *érző lényegének*. Ezen vizsgálatnál pedig tartania kell magát a külső világ törvényeihez, de számolni kell belső világának kialakult vagy kialakulóban lévő törvényeivel is. Tévedhet, de minden tévedést drágán kell megfizetnie, ezért a tárgyilagos mérlegelésre a szükség kényszeríti.

A tárgyilagosság rendszerint állandósul is értelmi lényegünkben s csak akkor tűnik el, semmisül meg, ha a döntő lényeg, az érzelem világa mindent elsöprő hullámaival elborítja azt. Ilyenkor megszűnik minden megfontolás, józanság, az érzelmi lényeg vakon rohan előre a megkívánt cél felé s annak hatását, értékét elbírálni képtelen. Mi az, ami ez érzelmi hullámokat elindítja, mi az, ami ellenállhatatlan erővel ragad magával mindent és pillanatilag sem gondol arra, hogy esetleg romlásba, minden értékének elvesztésébe kerül? «Elmezavar?» A törvényszéki tárgyalásokon rendszerint ilyen megokolás hangzik el. Tudjuk pedig, hogy ez az «elmezavar» lehet pillanatnyi, lehet tartós és lehet az egyén emberi életére végleges.

Az «elmezavar» érzelmi és értelmi lényegünk harmóniájának időleges zavarát, vagy teljes felborulását jelenti, aszerint, hogy ezen «elmezavar» múlt vagy végleges természetű.

Érzelmi és értelmi lényegünk harmóniája adja öntudatunkat és annak mértékét. Ha minden tudatunk, megismerésünk, felfogásunk közül kiválogatjuk azokat, melyek a felfogó alanyra, vagyis önmagunkra vonatkoznak, akkor megkapjuk azon tudatok összességét, melyek együttvéve alkotják azt,

amit öntudatnak nevezünk. Ezen tudatmennyiség mindig kétféle. Részben az értelem, részben az érzelem lényegét érinti s ha ezek harmonikusan kapcsolódnak, beszélünk teljes öntudatról. E harmóniában – tehát értelmi és érzelmi lényegünk harmonikus kapcsolódásában – bekövetkezhető eltolódások okozhatják az öntudat kisebb vagy nagyobb mértékű korlátoltóságát, sőt teljes megsemmisülését is.

Az öntudat harmóniáját megzavarhatják külső és belső hatások. A kívülről jött történés vagy hatás lehet oly mértékű, hogy az egyén ellenhatás kifejtésére képtelen s a belső megrázkódtatás – érzelmi lényegünk kifejlesztésében átélt rendszertelenség, mértéktelenség folytán – oly nagyfokú lehet, hogy a két lényeg, azaz az érzelem és értelem együttműködése lehetetlen.

Bármily okból, bármily mértékben gyöngüljön meg érző és értő lényegünk harmóniája, az átélés már nem lehet öntudatos élmény és annak hatása mindig kiszámíthatatlan lesz az egyén számára. Az élmény átérése most is teljes marad, de ezen élmény elbírálása, tudatos felfogása kisebb, nagyobb vagy teljes mértékben hiányos lesz, miáltal az érzések fékező, irányító eszközüket elveszítve, irány és cél nélkül maradnak.

Ez állapot azonban már egy következmény. Minden okozatnak pedig oka van. Az egyén érdeke és kötelessége tehát minden okot, mely okozatot szül, kivizsgálni, elbírálni és a leggondosabban döntenie sorsáról, ha azt Én-jébe befogadja.

Tehát szubjektív és objektív képességekkel rendelkezünk. A külső és belső világ határai bennünk találkoznak és élményeinkben, átéléseinkben változnak a magunk tulajdonává. Ha elgondoljuk, mily végtelen sorozata a történéseknek villámlik felénk és belső lényegünk mindezt felfogja s a maga értékelése szerint feldolgozza, akkor megértjük azokat,

akik minden világi hivatást félretéve, egész életüket e mérhetetlen nagy munka, mérhetetlenül nehéz elvégzésére szánták.

Az öntudat kérdésének vizsgálatánál meg kell állapítanunk, hogy érző és értő lényegünk harmonikus összeolvadása – azaz harmóniája – esetén beszélhetünk öntudatunk fejlett állapotáról. Mint mindenütt, itt is számolnunk kell azonban a fokozatosság törvényével. Akár szubjektív, akár objektív lényegünk kerüljön túlsúlyba, már meg kell különböztetnünk az öntudat fokozatait. Érzelmünk és értelmünk képességei különböző arányokban keveredhetnek a harmóniának egy fokozatában és ennek tudatos átérése, magunk egyéniségének tudatos felismerése teszi meghatározottá számunkra az öntudat fokozatát.

Az *értékelés* törvénye meghatározza *fokozatunkat*, fokozatunk pedig az öntudat kifejlődésének határait állapítja meg. Az értékelés változása nélkül soha nem léphetjük túl a fokozat határait s ahhoz, hogy egy fokozat keretén túl értékeljük öntudatunkat, szükséges az újabb értékelés, mely révén mindenkor más fokozatba kell kerülnünk.

A fokozatosság az öntudatban a Harmónia törvényi alapján törvényszerű. Csak a külső világ történései által kapott hatásokból válogathatunk. E hatásokból azonban csak annyit kaphatunk – ezáltal csak oly mértékben fejleszthetjük belső törvényeinket, – amennyit környezetünk révén átvehetünk és élményeinkben átélhetünk. A környezet, amely a lehetőségek – jelen esetben a történések – mennyiségét és minőségét határozza meg, csak olyan lehet, amilyen a magunk értékelésének megfelel. Vagyis: csakis a magunk értékének megfelelő képességek és lehetőségek szerint szemlélhetjük a külső történésekben megnyilatkozó törvényeket és azokat egyedül a magunk tehetsége, képessége, – azaz értéke

– szerint fogjuk belső világunk tökéletesítésére felhasználni.

Amilyen vágyaink, akarásaink (szóval érzéseink) lesznek, olyan külső hatások fogják alapját képezni belső törvényeink felépítésének. Ez annyit jelent, hogy értékelésünk határokat szab, korlátok közé szorít és csak ezen korlátok és határok között dolgozhatunk saját sorsunkon. Az értékelésnek megfelelő fokozatban (környezetben, közösségben) kell tehát öntudatunkat is érzékelnünk.

Az értékelés azonban minden pillanatban változhat aszerint, hogy érző lényegünk milyen irányba hajt bennünket. A jó vagy rossz elbírálását magunknak kell elvégeznünk. Ezt a munkát pedig belső törvényeink révén teljesítjük. Belső törvényeink viszont azon hajlamosságunk szerint alakulnak ki, ahogyan szemléljük a külső világot és ahogyan átéljük a kapott hatásokat, örökös és meg nem szüntethető kapcsolatban vagyunk mindenkor a külső világgal. Ezek a kapcsolatok pedig annál erősebbek, nagyobbak, vagy gyengébbek és kisebbek, amilyen érzésekkel, akarással és tudással rendelkezünk. A határok, korlátok – akarásaink, érzéseink és tudásunk szerint – értékünknek megfelelően tágulnak vagy szűkebb keretek közé szorítanak. A határok eme tágulása vagy zsugorodása fokozatosan megy végbe és mindig a Harmónia törvényeinek megfelelően.

Ezek szerint öntudatunk is állandóan ki van téve a fejlődésnek, hanyatlásnak. Fokozatosan nagyobb vagy kisebb lehet, értékelésünk emelkedése vagy esése arányában.

Megállapíthatjuk tehát a szabályt: *minden rész annyi öntudattal rendelkezik, amennyi értéket jelent ő maga.*

Fokozatosan gyarapodik öntudatunk az egyre nagyszámú átélések (élmények) és azokkal fejlődő értelmiségünk szerint. Az ember születésétől kezdve állandóan változó értékelés szerint, állán-

dóan változó öntudattal rendelkezik. Általánosságban sóikkal nagyobb a felnőtt ember öntudata a gyermekénél. A felnőtt emberek öntudatában is rengeteg különbséget találhatunk. A művelt és jóérezsű ember öntudata sokkal erősebb, nagyobb (értékesebb) a műveletlen és rossz hajlamokkal bíró embernél. A lehetőségek szembetűnően különböznek számukra. A jó irányba fejlődő ember részére, műveltségénél és érzés világán ál fogva, aránytalanul több lehetőség adódik a helyes, tehát további fejlődés felé vezető megismerésekre, mint a tájékozatlan, műveletlen és ráadásul gonosz hajlamokkal rendelkező embernek. Ugyanúgy a műveletlen, de jó érzésvilágú ember számára is több a fejlődés felé vezető lehetőség, mint a nagyobb értelemmel bíró, de rossz érzelmekkel rendelkező ember számára.

A felsorolt esetekben megint csak azt látjuk, hogy a legfőbb szerepet mindig az *érző* lényeg játssza, annak minőségétől függ sorsa – tehát értékelése és egyéniségünk, öntudatunk csak érző lényegünk értékének megfelelően fejlődhetik.

A tökéletes megértés kedvéért vegyük figyelembe azon esetet is, midőn az öntudat csökkenését kell „megállapítanunk. A bizonyos ideig helyes módon és helyes irányba fejlődött embernél bekövetkezhetik az az állapot, midőn egy helytelen, (alacsonyabb értékelésű érzéstől vezetve, olyan élményeken megy keresztül, amelyek öntudatának fogyatkozását eredményezik. Például az iszákos ember. Ez rossz hajlamánál fogva a részleges és teljes öntudatlanságot érheti el. Nézzük egy másik ember életét, aki helytelen érzésektől indítva, gonosztetteket követ el. A bűnhődéstől való örökös félelem, vagy ennek hiányában az egyre jobban elhatalmasodó, gonosz hajlamok oly mértékben csökkentik öntudatát, amilyen mértékben kisebbedik értékelése. Megint más ecettel állunk szemben, midőn az egyéniség az elkövetett gonosztettet megbánva, kiegyenlíti (tőle telhetőleg

jóváteszi) s az így nyert megnyugvás ismét képessé teszi a fejlődésre. Vannak azonban emberek, akik képtelenek értékelní cselekedeteiket, akik pusztán bűnözési vágyból („kényszerből”?), hajlamosságból követik el cselekedeteiket, ezek öntudattal alig rendelkeznek, vagy annak teljes hiányában vannak. Például: mániákusság.

Ugyancsak veszíthetünk öntudatunkból, ha elhanyagoljuk érzésvilágunkat s helyébe a tudálékos-ság, az értelmi képesség túlzott kihasználása lép. Sokszor tapasztalhatjuk az igen nagy műveltségű és tudású emberek szórakozottságát, a legkisebb zavartatásuknál is nyomban fellépő ingerlékenységet. Még szembetűnőbben láthatjuk ezt azoknál, akik tudományuk kedvéért elfelejtenek magukkal és családjukkal törődni, érzéseiket figyelmen kívül hagyják, érzelmi életet nem is élnek, megfélekednek még a táplálkozásról, ruházkodásról is. Akadnak olyanok is, akik tudásuk gyarapítására képesek gonosz tetteket is elkövetni.

Az öntudat ugyanily módon kisebbedhetik olyan egyéneknél is, akik csupán érzelmi lényük (kielésére törekednek).

Az ember tehát „egy életen” át az öntudatnak számtalan fokozatán megy keresztül s az öntudat örökös ingadozásának van kitéve. Egy bizonyos azonban, hogy öntudatunk kifejlődése érző lényegünk értékelésétől, fokozatától függ. Egy elért fokozatban pedig, mint virág a külső fényre és éltető hatásokra, öntudatunk is úgy nyílik ki és válik egyre teljesebbé a fokozatosan gyarapodó élmények, átélések hatására!

VII.

ÉRZETEK.

Az egyéniség és öntudat kialakulásának megfigyelésénél azt láttuk, hogy azokban nagy és döntő szerepet játszik érző lényegünk. Az érzésekkel is foglalkoznunk kell tehát, már azon állításunknál fogva is, hogy öntudatunk értékelésében bekövetkezhető változásokhoz elégséges *egyetlen* helytelenül átélt érzésünk.

Midőn érzésekről beszélünk, röviden rá kell világítanunk azon különbségre, mely *érzés* és *érzet* között van. (Feleslegesnek tetszik talán ezzel való foglalkozásunk, mégis meg kell tennünk, hogy a megértésbe hibás láncszem ne kerülhessen.)

Egy előbbi fejezet során a test szerepének és hovatarozásának magyarázatánál megállapítottuk, hogy materiális részünk csupán eszköze benső lényegünknek és ez eszköz révén megy végbe az érintkezés a külső és belső világ között.

A külső és belső hatások történések és élmények hatásai, materiális részünkben érzékelésben (nem érzésben) jelentkeznek. Ezen érzékelések, helyesebben érzetek, mindig azon hatást fejezik ki, amelyeket akár külső történések, akár belső élmények átélése vált ki a materiális eszközben. *Mindazok az érzékelések, amelyek határozottan a test anyagában jelentkeznek, érzetek.*

Testünknek belső világunkkal való szoros kapcsolatánál fogva, de természetes hivatásánál fogva

is, minden érzet a belső lényeggel is összefüggésben van, amennyiben az érzetnek megfelelő, azonos értékelésű érzést vált ki benne. Ugyanígy megfordítva is: belső lényegünk érzései materiális részünkben az érzéseknek megfelelő, azonos értékelésű érzetet váltanak ki, vagy ösztönöznek. Testünk kellemes közérzete kellemes, nyugodt érzésekkel jár, alkalmat ad belső világunk pihenésére, erőgyűjtésre, munkára. Fájdalmas érzetek érzéseinkben is megmutatkoznak: türelmetlenek, elkeseredettek, szenvedők, fáradtak, kimerültek, rosszkedvűek leszünk. Csak egyszerű példát ragadjunk ki a sok közül: fogfájás, fejfájás, a testben fellépő érzetek; ezek nyomán kifejlődő szenvedés, a fáradtság, türelmetlenség, ingerlékeny, rossz kedély: a belső világ azonos értékelésű érzései. Az érzések átélése viszont testünk érzeteiben is jelentkezik. Nagyszerű körfolyam ez, az Én és eszközének, a belső lényegnek és materiális részének kapcsolata.

A külső történések hatással vannak testünkre, azon keresztül, az élmények, átéléseik révén, belső lényegünkre. Külső történés: eső esik, szél fúj. A történés nyomán támadó érzet: fázunk, didergünk. Ezek hatása a belső lényegben: kellemetlen, nyomasztó, korlátozó érzések. Megfordítva: fájdalom, bánat, szomorúság érzéseinek átélésében érzéseink is ideges, nyugtalan, fáradt közérzetet érzékeltek.

Szembetűnő és újra csak az érzések döntő súlyát bizonyítják számunkra azon esetek, amidőn a materiális érzékelés teljesen elmarad a belső lényeg intenzív átéléseinek hatására. Az érzések fokozásával a belső átélés oly nagy lehet, hogy az érzetek jelentkezéséről alig vehetünk tudomást, sőt azok fellépését teljesen megakadályozza. Például: erős felindulásban bekövetkező sérülés, ütés nyomán fellépő fájdalomérzetet nem érezzük. Vagy: hányszor bolyongtunk fájo szívvel gyönyörű vidékeken és

nagy átélésünk alatt észre sem vettük a környezetünkben bekövetkező, varázslatosan szép változásokat.

Érzetek és érzések (különbségének meghatározására elég annyi: érzet, amit testben érzékelünk; érzés, ami a belső lényeg átélése, érzelme, valósága. A szeretetet, boldogságot, szerelmet, gyűlöletet, haragot csak belső lényegünk érzelmi világában érezhetjük, mint Énünk valóságait és ezek hatását testünkre az érzetekben érzék élni lehetjük. Az érzések tehát belső világunk valóságai, az érzetek pedig materiális részünk, testünk alkalmazkodó tulajdonságai úgy a külső, mint a belső világgal szemben. Az érzet mindig anyagi, anyaggal van összefüggésben, csak anyagban jelentkezhetik; érzelm elvont, benső átélések mozgatója, egyedül Énünk tulajdona.

Az előző fejezetben már megállapítottuk testünk szerepét, tudjuk, hogy az belső lényegünknek, Énünknek alárendelt. Érzeteink és érzéseink értékelését tehát könnyen elvégezhetjük. Tudván azt, hogy az Énünk lényegünk a mindenkor értékelt valóság számunkra, tudjuk azt is, hogy érzéseink fognak mindig döntő hatást gyakorolni fejlődésünkre.

Miért vigyázunk mégis oly féltő gonddal testünkre, érzeteinkre? Eddigi ismereteink megadják a feleletet kérdésünkre. Testünkkel érzékeljük a külső világ anyagszerű hatásait, fokozatunknak megfelelő materiális világot vele fogjuk fel. A Harmónia törvénye pedig alkalmazkodásra kényszeríti a Lét, a teljes Egész minden részét, így az egyéniséget, Énünket is. E fokozatban pedig az alkalmazkodás materiális környezetünkhöz csak materiális eszköz révén lehetséges, tehát szükségünk van testünk ápolására, gondozására, hivatásának teljesíthetése végett.

Testünk eszköz voltánál rendkívül fontos annak meggondolása is, hogy a testben fellépő érzetek minő hatással vannak a belső lényegre, érzelmi valóságunkra. Hiszen annak megállapításával, hogy az ér-

zeték azonos értékelésű érzéseket váltanak ki bennünk, tudnunk kell azt is, hogy az érzetek egész belső világunkra, annak fejlődésére, kialakulására is hatással vannak. Ha pedig ez így van, világos és természetes a következtetésünk: alaposan meg kell válogatnunk a környezet, vagy történések hatásai-
ból azokat, amelyeket magunkhoz közel engedünk. Fejlődésünktől függ, hogy milyen hatásoknak tesszük ki testünket, milyen érzeteket hagyunk fellépni és milyen érzetek hatásának engedjük át belső lényegünket, érzelmi világunkat. Tőlünk függ, vajjon kiválasztjuk-e azon érzeteket, amelyek káros hatással vannak egyéniségünkre, öntudatunkra és iparkodunk elnyomni azokat magunkban, vagy kiküszöbölni teljesen érzetlehetőségeink közül. Kellő önfegyelemmel a káros hatásokat elkerülhetjük, az érzetek érzékelésének mértékét állandóan csökkentve, odáig fejlődhetünk, hogy azok belső lényegünkre már nem hathatnak és a károk érzetek nyomán kiváltott, azonos értékelésű érzések, mint kiváltott érzések nem jelentkezhetnek. (Pl.: a fakírok, szentek, önsanyargatók.)

Ha a szükséges fegyelemmel leküzdjük például a fog-, vagy fejfájás érzetének kellemetlen hatását, képesek leszünk az ellentétes érzet dacára, nyugodt, sőt (kellemes érzésekkel élni át a fájdalmas érzetek idejét. Ennek gyakorlásában oly messzire is eljuthatunk, hogy belső lényegünk túlsúlyban levő hatásai még az érzet érzékelését is megszüntetik. (ÍCueismus, fakírizmus.)

VIII.

ÉRZÉSEK.

Lépten-nyomon arra a meggyőződésre jutunk, hogy az egyéniségnek kibontakozását, fejlődését, kiteljesedését az érzések segítik elő. Az érzések mozgatnak, irányítanak, cselekedeteinket befolyásolják, velük tehát behatóan kell foglalkoznunk.

Az egyén érzelmi lényege az érzések átélésével (élmények) gazdagodik. Az érzések elősegítik, vagy korlátozzák minden életmegnyilvánulását. Az érzések ezernyi hatása, fajtája rohanja meg a benső lényeket, örökös változatosságot, színt és tartalmat adván életének. A kellemes és kellemetlen érzések váltakozása, az egyén értékének megfelelő hatásokban irányítják a belső világ kibontakozását. A Harmónia törvényei: az értékelés, kiegyenlítés és alkalmazkodás pontos mérlegeléssel végzik el az egyéniség értékelését, az egyéniség értéke pedig az érzések minőségén és mennyiségén múlik elsősorban.

A külső törvények hatására bár, de magunk elbírálása és akarása szerint állítjuk fel belső törvényeinket. A magunk alkotta törvények rabjai leszünk így és e törvények kialakulásában, megtartásában a külső világ szemléletén kívül a belső átélés, az érzelem világának lényege segít bennünket. A váltakozó érzései hatásai pillanatról pillanatra érzékeltetik velünk Énünk lényegét, értékét és e hatások kiélése, vagy megtagadása jelenti számunkra a fejlődési vagy visszafejlődés felé vezető utat.

Mi az a hatás, mely egész belső világunkat pillanat alatt elborítja a mindent elsöprő érzéssel? Milyenképpen válik ez az érzés hatalmas energiává és ez az energia miképpen hozza létre, – a belső átélések nyomán, – a környezetben is érzékelhető, – sokszor materiális – valóságokat. Minden nap látjuk, érzékeljük ezt a titokzatos és hatalmas áramot, mely végigszágul az Én teljességén, sokszor maga alá kényszerít minden egyéb tulajdonságot, értéket és partjavesztett áradatként rohan a vágy, az akarás irányába, míg célhoz nem jut, vagy meg nem törik egy még hatalmasabb ellenhatáson. Mi ez a különleges energia, mely csak az Én belső világában támadhat, akár a külső hatásra, akár belső átélésre? Ki tudna erre megfelelni?

Minő bonyolult és titokzatos utakon tör felénk és árad belőlünk! Szüntelen velünk van, pillanatról pillanatra változik, hol szelíd angyal arcát, hol ijesztő fúriák képét ölti magára. A legzártabb, a legtitokzatosabb Ént is oly feltartóztatlanul járja át, akár az ajtók és ablakok nélküli házat a légvonat!

Pusztán biológiai szempontból is rendkívül fontos az érzelem világa, hiszen az figyelmezteti élő eszközét, materiáját (test), hogy a hatás, mely éri, életműködését, célját, vágyát, akarását kielégíti-e, vígy sem. Hát még ha az Én belső világát tekintjük, ha megkíséreljük felfogni az érzések szüntelen fonriáló és! betöltő energiáját, ezernyi változattát és hatását! Hiszen tudnak az érzések örömet, boldogságot adni, de tudnak szörnyű gyötrelmeket is okozni. Felemelhetnek a legszedítőbb magasságokba, de letaszíthatnak a legszörnyűbb mélységekbe is. Királynak és csavargónak, Krözusnak és koldusnak tehetnek meg kényük-kedvükre, ha nincs az öntudat korlátozó, bíráló erője, mely helyesen alkalmaz minden érzést és az érzések minden hatását csak értéküknek megfelelően engedi kibontakozni belső világában. Rokonszenv, tisztelet, sze-

retet, szerelem, vágy, boldogság, öröm, ellenszenv, harag, gyűlölet, undor, csüggedés, szomorúság, bánat, fájdalom és rengeteg egyéb változata, fokozata az érzékeknek, a lehetőségek végtelen láncolatát adják az érzéseket átélő egyén számára.

Az ember az érzéseknek e sokféleségét természetfilozófiai értelemben két főrésztre osztotta: kellemes és kellemetlen érzésekre. Kellemes érzések közé csoportosította mindazon érzéseket, melyek az életmegnyilvánulásokat s a fajfentartást elősegítik, kellemetlen érzéseknek minősítette mindazt, ami gátló hatással van az élet szemléletére és kiélésére.

Mindannak alapján, amit eddig elmondottunk, kijelenthetjük, hogy e csoportosítások ilyen formában nem fedhetik a valóságot. Itt is abba a hibába esett a szemlélő, hogy az érzéseket nem mint a Lét lehetőségeit és valóságait bírálta, hanem csupán az egyén átélésének tulajdonította. (Pedig *érzésekről* nem is beszélhetünk, csak *érzésről!* Erről azonban e könyv harmadik részében fogunk megemlékezni, most inkább az emberi felfogás szerint bírált érzéseket, tehát az érzés sokféleségét tegyük szemléletünk tárgyává.)

Ha az érzéseket nem mint az egyén tulajdonát tekintjük, hanem a Lét valóságainak, adottságainak fogjuk fel, akkor merőben más képet nyerünk róluk. E nélkül, ha értékelünk kell az érzéseket, azt mondhatjuk, hogy a szeretet érzése értékesebb a harag érzésénél. A rokonszenv, tisztelet, szerelem-érzések nemesebbek a gőg, irigység, bosszú, gyűlölet, stb. érzéseknél. Látszólag csakugyan így van. De csak látszólag. Emberi fogalmainkat, értelmünket itt is megtéveszti a látszat.

Az érzéseket ez alapon elbírálnunk nem lehet. *Minden érzés egyformán igaz, értékelése azonos.* Értékelésükben csak akkor történik változás, ha az érzések már az egyén átélésében szerepelnek.

Képesek vagyunk az összes érzések átélésére, ha azokat életünkben megismertük és képesek vagyunk adandó esetben ezen érzések bármelyikét felébreszteni magunkban, hogy azok új és eleven hatásokként töltsék be érzelmi valóságunkat. Az egyéniségben így megnyilatkozó érzések azonban már relatív értékűek, mindenkor az egyéniség értékeléséből és a kiváltott érzés helyes vagy helytelen alkalmazásából értékeltetnek. Viszont az egyéniségen kívül értékelt érzés számtalan fajtája, mindenkor egyformán igaz, azonos értékű valósága a Létnek.

Bizonyításul gondoljunk arra, hogy a megfelelő helyen és esetben alkalmazott szeretetérzés éppoly igaz és azonos értékű valósága lesz az egyéniségnek, mint a megfelelő helyen és esetben átélt gyűlölet, harag stb. érzések. Vajjon az igazság, de minden egyén szemléletében is, nem azonos értékű lesz-e az a szeretetérzés, amellyel a jót kívánjuk, segítjük, a harag, esetleg a gyűlöletérzéssel, amellyel a rosszait tartjuk távol, sőt iparkodunk azt megsemmisíteni. Ahogy minden jóval és igazzal szemben a szeretet, tisztelet stb. érzéseket kell alkalmaznom, illetőleg kiváltanom magamban, ugyanúgy minden rosszal, igazságtalan és bűnös dologgal szemben át kell éreznem a harag, a megvetés, sőt esetleg a gyűlölet érzését. Gyűlölünk kell a gonoszra, hogy magunk el ne kövessük azt. Haragudnunk kell a gonoszra, hogy magunk gonoszok ne legyünk. Szeretnünk kell a jóságot, igazságot, hogy magunk is jók és igazak lehessünk. Íme: tehát az érzéseik – ha helyesen éljük át és alkalmazzuk őket – egyformán igazak, azonos értékű valóságai a Létnek és belső világunknak.

Igazaik és azonos, értékűek az érzések mindaddig, amíg a Lét valósága szerint, a Harmónia törvényei, különösen az értékelés törvényének megfelelően, a maguk helyén és módján hatják át az érző lényeket, de rögtön megváltozik ezen azonos értékelés,

midőn az egyéniség – céljának, vágyainak értéke szerint – merőben önző, helytelenül kifejlődött érzelmi lényege szerint éli át és alkalmazza az érzéseket.

Ennek (igazolására, megemlíthetjük például egy, a képzeletünk szerint való „jó és rossz” ember érzelmi lényegét. A «jó» ember, akinek egész belső világa, tehát érzelmi és értelmi lényege az életfel fogásnak szép, jó, nemes és igaz átérzésével telik meg, az érzések különböző fajtáit többé-kevésbé helyes értékelés szerint fogja elbírálni és átélni. Ezzel ellentétben a „rossz” ember minden hatást, érzést a maga rossz, de őt egyedül kielégítő vágyak és kívánások értékelése szerint fog bírálni. Belső lényegének helytelen, tehát a rossz irányban való fejlődésével képtelen az egyes érzéseket és azok hatását helyesen értékelni. A „jó” ember vonzódást érez minden iránt, ami úgy magának, mint környezetének javára, fejlődésére szolgál. A „rossz” ember vonzódást érez mindennel szemben, ami a maga rossznak értékelt valóságának kívánatos és nem törődik környezetével. Tehát a „jó” vonzódik a jóhoz, a „rossz” vonzódik a rosszhoz. A vonzódás érzésének különböző értékélését e példából könnyen felismerhetjük. Amíg ezen érzés a Lét valósága szerint értékeltetik, addig azonos értékű az érzések minden fajtájával, de rögtön megváltozik értékelése, ha már az egyén átélésében ítéljük meg. Ez esetben az értékelés mindig az egyén értéke és a helyes vagy helytelen átélés alkalmazása után igazodik.

Az érzés értékelése a Lét szemléletében abszolút, az egyén szemléletében relatív.

Az érzéseknek ilyen megismeréséből azt kell megállapítanunk, amit a Lét minden valóságának vizsgálatánál is tennünk kell, hogy *a teljes Egésznek minden része, valósága, sőt lehetősége a helyes, tehát harmonikus beilleszkedésben értékes része az*

Egésznek és ez értékelés csak a részek átélésében, alkalmazásában változhatik.

Természetfilozófiai értelemben megbatározott, kellemes és kellemetlen értékelései az érzéseknek csak addig lehetnek helytállóak, amíg az érzéseket az egyén átélése szerint bíráljuk. Általános, a Lét nagy vonatkozásai szerint azonban csak *azonos* értékelésű érzések vannak, értvén ez alatt azt, hogy minden érzés a maga harmonikus beilleszkedésében egyformán igaz, helyes és azonos értékű valósága a Létnek. Hiszen a helyesen alkalmazott taszítóézés éppen oly hatással jár, mint a helyesen átélt vonzóézés.

Az érzések megismerését mindezek még nem teszik teljessé. Belső lényegünknek és eszközének, a testnek szoros kapcsolatát figyelve, azt tapasztaljuk, hogy az egyéniségnek minden megnyilvánulása tudatos vagy tudat alatt átélt érzések ösztönzésére megy végbe.

Az Ének összes megmozdulása, cselekvése vagy az életenergia megnyilvánulásából, vagy az érzések hatásából támad. A mozgást, cselekvést ösztönző érzések létrejöhetnek a külső szemlélet (elgondolás, megértés) nyomán fellépő megkívánás révén (kedv, vágy, tetszés stb.) és létrejöhetnek a belső „ösztönző”, az érzelem világának tudatba nem került érzéséből.

Az életenergia megnyilvánulásából támadnak az egyén azon megmozdulásai, amelyek az életszükségletek pusztá kielégítését végzik el. Az élet céltudatos energiája által kiváltott mozgások az egyén életének védelmére történnek, ezen hivatásukat pedig oly mértékben töltik be – az értékelés törvényének értelmében –, amilyen mértékben részese az egyén az Élet energiájának. Minden élő eme energia hatására ösztönösen, azaz öntudaton kívül, csupán az életenergia tudatosságából végzi el a maga táplálkozását, fajfentartását biztosító cselekvéseket. Ezen

mozgásokat azonban mindig az jellemzi, hogy pusztán azon a területen és oly mértékben mennek végbe, ahogy azokat az egyéniség pusztta létfentartása és biztosítása előírja. Ahol az ekkép leírt megmozdulást nagyobb arányokban, messzebbmenő céllal, vagy az egyéniséget tükröző módon látjaik történni, ott mindenütt az egyént átható érzések ösztönző, kényszerítő hatását szemlélhetjük.

Az öntudattal rendelkező egyéniség összes cselekvésében felfedezhetjük az érzéseknek, az öntudatos Énnek kiválogató, a belső törvények megteremtésével szerzett céljait és vágyait egyedül kielégítő módozatait. Mentől gazdagabb az egyén érzésvilága, cselekedetési annál kifejezőbbek, esetleg számosabbak lesznek és annál határozottabban viselik magúikon az egyéniség bélyegét. Mentől szegényebb az egyén érző lényege, annál gépiesebbé válik minden megmozdulása és annál erősebben szorul arra a szűk területre, amelyen csak az Életenergia által létrehozott történések, mozgások zajlanak le.

Ezek igazolására soroljunk fel néhány példát. Ha Öntudattal nem rendelkező, csupán kisebb-nagyobb mértékű tudatossággal rendelkező élőtl figye-lünk meg, mint pl.: a növényi élet egy tagját, azt látjuk, hogy minden történés, mely benne vagy általa lezajlik, egyedül) csak az Életenergia kényszerítő hatásából támad. Ahogy a mag kicsírázik, szárba szökik, virágot hajt és termést hoz, ahogy mindezek lehetőségére magába szívja a levegő és föld nyújtotta táplálékait, mind azt bizonyítják, hogy a külső törvények kényszerítő hatásából, az Életenergia kényszeréből végzik el e cselekvéseket, melyek létüket biztosítják. És mikép cselekednek az állatok, melyek a tudatosságnak nagyobb fokát, sőt olykor az öntudatnak is némi jelét árulják el, vagy az ember, aki öntudattal rendelkezik? Akár az ember, akár az állat életének kezdő fokát szemlél-jük, azonos megnyilatkozását látjuk az azonos cse-

lekvéseknek. Mindegyik egyedül az Életenergia kényszerítő hatására végzi el minden cselekvését és eme cselekvések csupán a táplálkozásra, tehát létük biztosítására irányulnak. A tudatosság gyarapodásával és az öntudat kifejlődésével végzik el később azon cselekvéseket, melyek már az érzésvilág, a belső lényeg hatására történnek. Az élmények gyarapodásával egyre gazdagabb érző lényeg fogja irányítani később a cselekedeteket és mindegyiket meg fogja különböztetni a mód, a vágy, az akarás, az egyéni célkitűzés.

Az ember belső világának legjobban megfelelő, tehát belső világával azonos értékű utakon és módokon keresi boldogulását és végzi el életének minden megnyilatkozását. Mindezek azonban érző lényegének értékelésén múlnak, azaz csak olyan irányban és módon fogja minden cselekedetét elvégezni, amerre és ahogy a kiteljesedő Én, a belső világ érző lényege vezet. Miután említettük és most már bizonyítva is látjuk, hogy az Én értékelésében egyedül az érző lényeg a döntő fontosságú, ennek megfelelően az érző lényeg értékelésével lesznek azonosak az Én mozgásai, cselekvései is.

Nem lehet cáfolata ennek az, hogy kedvünk ellenére, akarásunkkal szemben kényszerből is sokszor végzünk mozgásokat. Nem szabad elfelejtenünk a környezet hatását s a Harmónia lényegét.

Környezetünk mindenkor magunk értékének megfelelően alakul ki. A közmondás azt mondja: madarat tolláról, embert barátjáról ismerhetünk meg. Az egyén környezete fejlődésének útján, érzései által irányított akarása szerint végzett mozgások, cselekvések révén alakul ki. Az egyén vágyának és akarásának eredménye az a környezet, melyben létét tartósan biztosíthatja. A környezetben pedig, mint a külső világnak az egyén számára meghatározott részében, a külső törvényeik nyilatkoznak meg, legjobban a Harmónia törvényei. (Értékelés,

kiegyenlítés, alkalmazkodás.) Ezek értelmében pedig az egyén (miként az egyéniség leírásával is olvastuk) a maga valóságával azonos környezetet értékelni és annak megnyilatkozásaihoz alkalmazkodni kénytelen. így a környezet hatását, a környezetben megnyilvánuló történéseket kiegyenlíteni tartozik. Ez azonban nem azt jelenti, hogy érzései ellenére végez cselekvéseket, hanem azt, hogy érző lényegének értékelésével azonos értékű (környezet hatásait, a külső törvények kényszere folytán kiegyenlíteni kénytelen. Ez nem *az egyéni kiinduló akará*s megmozdulása, hanem *a törvények kényszeréből támadt akará*s.

Mi azon történéseket szemléljük, melyek az egyénből, a maga akarából indulnak ki. E cselekvéseket pedig mindig az érzések váltják ki. Ilyen értelemben a történés (cselekvés) elindulása akkor kezdődik, midőn az egyénben egy bizonyos cél elérésére az akarat megnyilatkozik.

Mi az akarat? Az érző lényegben megjelenő és tartósan létező érzés kielégítésére törekvő vágy, kívánság. A belső lényegben megnyilatkozó érzés átélése és elfogadása hozza létre az akarást s az akarat érzésének ereje indítja meg és viszi teljességbe az érzés kielégítését végző cselekedetet.

Itt megint a Harmónia törvényére kell utalnunk. Minő nagyszerűséggel és következetes hűséggel uralkodik e törvény még az egyéniség rejtett világában is. Minden hatást, mely éri, kénytelen az egyén értékelni. Amennyiben ez értékelés olyan, hogy az egyén harmóniáját megzavarja, kénytelen a törvény értelmében kiegyenlíteni és az elért eredményhez alkalmazkodik. Az eredményhez való alkalmazkodás az egyén értékelésében a belső harmóniának más, újabb fokozatát adja.

Látjuk tehát az érzés ereje és tartósságának mértéke adja az akaratot, az akarat mértékét, erejét és

az akarás nyomán támad a cselekvés, az Én tudatos mozgása a kielégítésre, az érzés kiegyenlítésére.

A történhető cselekvések bármelyikét vizsgáljuk, mindegyiknél felfedezhetjük azon tényezőket, melyek a cselekvést előidéztek és végrehajtották. Első tényező a külső hatás, azután az általa felidézett benső átélés, érzés, az érzés nyomán támadt kívánság és végül a kívánság nagysága szerint megnyilatkozó akarat, mellyel a cselekvés kezdetét veszi.

Mindezek ismeretével belsők érzelmi lényegének nagy jelentőségét át kell éreznünk. Érző világunk mélységeiből törnek elő az energiák, az alig fékezhető vágyak, melyek egész életünk képét új és változatos színeikkel tarkítják és gazdagítják. Támadnak, alig észlelhető parányi hatások szülik őket, de ahogy megszülettek, megremegtetik az Én egész világát, étellel, erővel árasztják el és a felismerés pillanatától varázslatos hatalmukban tartják az egyén teljességét.

És még tovább kell mennünk az érzéseik megismerésében !

Szívet dobogtató érzés hatalmában, miként fordul az egyén gondolata, értelmi lényege, az érzelem tárgya felé. Az értelem minden képessége sem fogja feltartóztatni az érzelem hullámain, ha azok az Énben kifejlődtek. Egész értelmiségünk, sokszor lázadozva bár, de végül mindig megadja magát és hűségesen szolgálja érző lényegünket. Ki ne érezte volna át értelmének meddő munkáját az elhatalmasodó érzés ellen, mint amilyen például: a szeretet, szerelem. Ezen érzések kiélésében nem vált-e mindig megadássá az értelem ellentállása. Hány szülő érzi át a szeretet hatalmát számító értelmisége fölött, hány szerelmes dob félre minden kritikát és adja át magát az érzelem lenyűgöző hatásának.

Az érzés hatása, hatalma nem áll meg az őt átélő egyénnél. Valami titokzatos áram rohan az Énből kifelé és száguld az érzés tárgya felé. Körülfogja,

belé hatol az idegen egyéniség zárt világába s abban a kívülről jött hatás formájában a lehetőségek lavínáját indítja el. Az érzés szülte gondolat és cselekvés erővel zúdíttja hatásait a környezetre, annak harmóniáját megzavarja és a kiegyenlítésre kényszeríti. Ha ezen hatás értékelése jó és olyan, hogy az idegen egyéniség harmóniájának értékén felül van, azt minden körülmények között befolyásolja. Lehetőséges, hogy az idegen öntudat akarása e hatás továbbfejlődését megakadályozza, de akkor is mindenkor alkalmas marad arra, hogy az idegen egyéniség fejlődését elősegítse. Természetesen ugyanez vonatkozik az egyénből kisugárzó rossz érzések hatására is, mely egy gyengébb és alacsonyabb értékű harmóniát mindenkor befolyásol.

Az érzésszülte gondolat és cselekvés mily fenségesen nyilatkozik meg még az anyagban is. Mily káprázatos változatokban, színben és formában ölt testet az érzés, az érzésszülte gondolat és tett, egy festő ecsetje, szobrász vésője, zenész hangszere, író tolla alatt. A rendszerető ember egész környezete gondos rendet, tisztaságot árul el. A kedvvel tanuló gyermek ismeretei rohamosan gyarapodnak és bizonyítványa jó jegyekkel mutatja haladásának értékelését.

Korlátlan hatalma van a kiteljesedett érzésnek. Vajjon, akit egész lelkünkkel szeretünk, képesek vagyunk-e gyűlölni? Akit gyűlölünk, képesek vagyunk-e szeretni? Amíg az érzés valóságként, eleven erővel hat, addig nincs módunkban változtatni rajta. Hogy az érzést megváltoztathassuk, vagy megszüntethessük, ahhoz egy újabb hatás kell. Az újabb hatás megváltoztathatja az érző lényeg harmóniájának állapotát. Ez a hatás mentől nagyobb erővel kerül az érző lény átélésébe, annál jobban zavarja meg harmóniáját, melyet végül is kiegyenlítésre kényszerít. Ez a kiegyenlítés a hatás befogadása és átélése után

az azonos értékű érzés megteremtésével és az új érzéshez való alkalmazkodással jár.

Tegyük fel, hogy A. egyéniség gyűlöli B. egyéniséget, C. egyéniség viszont mindkettőt szereti. C-nek minden igyekezete odairányul, hogy A. gyűlölködését megszüntesse és megszerettesse vele β.-t. C. egyéniségtől fog származni az első hatás, mely A. érző lényegének harmóniájában, a kívülről (környezetből) kapott hatásként fog megjelenni. Ez a hatás, ha C. egyéniség nagyobb értékeilésű, vagy ha annak erősebb akarásából, nagyobb átéléséből indult ki, A. érző világában oly nagyfokú kiegyensúlyozatlanságot idéz elő, hogy e diszharmóniát A. a külső törvényeik értelmében kénytelen kiegyenlíteni. A kiegyenlítéssel, az erős ráhatás következtében, a C. egyéniségből átsugárzott B. iránt érzett szeretetérzés, A. érző lényegében is azonos érzést vált ki. A kiváltott érzés átélésével és kiteljesedésével A. egyéniség B. egyéniséget nem lesz képes gyűlölni.

Íme, megállapíthatjuk, hogy ha az egyéniség képes egy idegen egyéniségben a szeretet érzését feltámasztani valami iránt, úgy rögtön beleoltja a vágyat, ezzel az akaratot az érzés kielégítésére. Az akarás pillanatától az idegen egyéniség az érzés kiélésében, azonos módon fog érezni és cselekedni a ráható egyéniséggel.

Az érzés szülője a váagnak, akarásnak, az akarat a cselekvésnek. így hat az érzés! Hat a belső világra s a külső környezetre. Az érzés tehát életünkben az a hatalom, egyben segítség, mellyel mindent elérhetünk és amellyel mindent elveszíthetünk. E földi lét-élet tartama (idője) megadja a módot, az alkalmiat az érzések fokozatos kiélésére, az érzések az akaratot, az ösztönző, mozgató erőt a haladásra s a környezet hatása a segítséget, a magunk értékének megfelelő elhelyezkedésre ez életforma lehetőségeiben.

Az érzés, – kiapadhatatlan energiája benső lé-

nyegünknek, – honnan jön és hová távozik? Él, növekszik, megsemmisül? Az a lényeg, mely az érzések ezernyi változatát képes átélni, a hatalmas mindenségbe kisugározni, honnan nyerte ez erőt, az Élet teljességét betöltő örök vonzás és taszítás vágyát?! E lét keretéből semmi el nem veszhet! Hogy került hát e materiális világba és hová tűnik e materiális környezetből? Fogunk tudni felelni rá. Hogy azonban megfelelhessünk, tudnunk kell azt is, mely irányba vezet életünk útja – a jó vagy rossz felé, a lehető vagy lehetetlen felé?

IX.

A FEJLŐDÉS IRÁNYA.

A külső és belső világ ismeretével helyes értékelésünk biztosítására fel kell tennünk a kérdést: *mi hát a jó, az igaz, mi számunkra a lehetséges és mi a lehetetlen?* Láttuk a benső világ szemléletében, hogy minden érték, mely a Lét egészében változhatatlan igazságot és valóságot jelent, az egyén átéléseben merőben relatív, sokszor kétséges értékű igazsággá és valósággá válik.

Az egyéniség saját maga alkotta törvények uralma alatt cselekszik él a maga értékelése, bírálata alapján látja a dolgokat jónak, vagy rossznak, lehetségesnek, vagy lehetetlennek. Az érzések abszolút éítéke az egyéniség átélésében relatív értékke változik, értékelés merőben az egyén értékén múlik. Minden, ami a Lét részeit képező egyéniségek – tehát a belső világok – számtalan változatában adódik, relatív értékű és jelentőségű és abszolút igazságot, szilárd valóságot nem jelenthet. Merre vezet hát az iit, melyen a fejlődő Én a bizonytalan értékek és változó környezetek labirintusában jár? Hiszen látunk kell, hogy *az Én-ben a jónak és igaznak csak szubjektív értékei lehetnek s az egyén csak a jó vagy rossz felé halad fejlődésének útján.*

A jó vagy rossz felé haladást azonban már meg tudjuk különböztetni.

Visszapillantván az első fejezetekben elmondottakra, a Létet, mint teljes Egészet, annak a keret-

nek valljuk, melyben minden ami van és lehetséges, benne foglaltatik. A részek megszámlálhatatlan sokasága alkotja az Egészet és ez Egészből nem veszhet el a legkisebb rész sem, különben nem maradhatna fenn az Egész tökéletessége és teljessége. Minden rész csak a Létben foglalhat helyet, ezzel az jár, hogy minden rész függője, alárendeltje a teljes Egésznek és az Egész törvényeinek mindenkor kénytelen alávetni magát.

Az Egésznek azon részei, melyek földünkön, mint egy materiális környezetben, öntudatos egyéniségekként léteznek, minden egyéni akarásuk, érző, értő lényegük minden egyéni vágya és szabad akaratukból megnyilatkozó minden cselekvésük dacára, – melyek a függetlenség látszatát kelthetnék – csakúgy alá vannak rendelve a külső világ törvényeinek, mint az Egészben létezhető összes részek bármelyike.

A külső törvények biztosítják az Egész teljességét, a létezés lehetőségét. Az Élet energiája viszont örök időkre biztosítja az Egésznek valóságát, a formák élő, egyéniséget sugárzó benső lényegét. A törvények meghatározzák a Lét rendszerét, lehetőségeit, az Élet részvételre, a Lét céljának és tartalmának betöltésére sarkalja a különböző környezetekben (fokozatokban) létező részeket, ezzel az Egész teljességét.

Minden résznek legfőbb törekvése csak az lehet, hogy a törvényekkel azonosítsa magát, a lehető legkisebb súrlódások árán tökéletes része legyen az Egésznek, még pedig olyképpen tökéletes, hogy benső világának maga alkotta törvényei azonosak legyenek a külső világ törvényeivel. Ezzel megszerzi magának azt a legjobb formát és lényegét, mely az Egész teljességét is örökre biztosítja. Az Egész valóságainak és törvényeinek megismerésével, a külső hatások benső átélésével olyan érzések fejlődnek ki az egyéniség benső világában, melyek a külső tör-

vények értékével azonosak lesznek. így harmóniába kerül az egyén a külső világgal s e harmonikus állapot azonos értékű lesz a Lét egészének harmóniájával.

Tudjuk, hogy a Lét harmóniája a lehető legjobb, legteljesebb harmónia. Így, ha a belső világ harmóniája azonos értékű lesz a Lét harmóniájával, úgy az egyéniség elérte azt az állapotot, melyben leíé a lehető legjobb és legtökéletesebb módon van biztosítva. Tehát a rész fejlődésének célja a Lét, a külső világ harmóniájába való beilleszkedés.

A fejlődés útjának ez lehet egyedüli jó iránya. Ez az út azonban a fokozatok lépcsőjéből áll. A résznek a Lét minden valóságát, a lépcsőnek minden fokát meg kell ismernie, át kell élnie oly módon, hogy minden valóságot, minden fokozat adottságait és hatását a törvények értelmében a maga benső világának fejlesztésére, tökéletesítésére, környezetével harmóniában élje át. Tehát nem az egyén relatív értékelése, szubjektív vágyának kielégítése szerint, hanem mindenkor szem előtt tartva a törvény célját, – az Egész harmóniája utáni vágyat, – mely az egyénnek és a közösségnek a törvények szerint való (és nem az egyén értékelése szerinti) objektív értelemben vett jó tulajdonságokat és tökéletes életet biztosítja. *Minden olyan átélés, mely csupán az egyén relatív értékeléséből támadt és a környezet valóságával, céljával és törvényeivel nem törődve, csupán szubjektív vágyat szolgál, a Jó iránytól való eltérést, a Lét fokozataiban süllyedést jelent!*

Az Élet útján, a Lét végtelen birodalmában *nincs büntetés, csak bűnhődés van!* Az Én saját maga bünteti önmagát, midőn önzésétől vezetve nem törődik az Egész közösségében való helyes részvétellel, megfélekedzik a Harmónia törvényéről. Midőn a külső világ Egésze a legkisebb részt is

értékeli, ő maga megfelelkezik környezete és saját magának értékeléséről. Ha tudnák az emberek, hogy minden társuk a Lét e fokozatában azonos értékű részese az Egésznek, szükséges, értékelt valósága a teljes Egésznek, talán nem volnánk olyan önzők, felületesek és rosszindulatnak egymással szemben! Hát még ha arra is gondolnának, hogy minden ellentétes hatás, rosszindulat, melyet környezetükre gyakorolnak, megrontja a közösség, a fokozat harmóniáját, de ezzel saját harmóniájukat is, – akkor már csak saját érdekükben, önzésből is megváltoztatnák benső világukat, saját maguk és környezetük állapotát.

Mennyi önmérsékletre és a belső világ gondosabb megfigyelésére ad alkalmat az a tudat, hogy egy fokozatot soha el nem hagyhatunk, abból feljebb nem juthatunk addig, amíg a fokozatban adott formák, keretek között a lényegét, a Lét valóságának megismerését, a fokozat szabta határokig teljesen és tökéletesen meg nem ismertük és ahhoz egész benső világunkkal nem alkalmazkodtunk. *Ellemben minden helytelen, rossz érzés, gondolat, cselekvés a fokozat alsóbb régióiba kényszerít s ha szilárd akaratumk nem vezet a jó irányába, nemcsak hogy alacsonyabb fokozatokba is juthatunk, veszítvén az öntudatból, hanem a fokozatban számunkra fel sem fogható időig vegetálhatunk.*

A Lét szempontjából értékelt jó és rossz megállapításával fel kell ismernünk annak *lehetetlenségét* is, hogy magunk kára nélkül szembehelyezkedhetünk a törvényekkel. Soha semmi nem győzheti le a törvények uralmát, hiszen azok egy fenséges akaratból nemcsak a részek fölött uralkodnak, hanem a teljes Egész fölött is, az maga is tökéletesen alkalmazkodik hozzájuk. Lehetetlen tehát szembeszállnunk velük, ez a meddő és rendszerint tudatlanságból eredő próbálkozás csak azt eredményezi, hogy a fokozatból való kivetődéssel a Lét egy

alacsonyabb fokozatában kevesebb képességgel és tudással, kevesebb lehetőséggel kénytelen a felismerést, a Lét törvényeinek megismerését, általa belső világának tökéletesítését megszerezni.

Az abszolút igazság, a törvények abszolút hatásai azonban egyetlen fokozatban sem teszik lehetővé a fejlődést. A rész értékének megfelelően, az érző és értő lényeg képességei a fokozat keretei között megmaradnak, így az akarat szabadsága is, próbálkozhatunk tehát tetszés szerint a jó és rossz irányban egyformán. A környezet hatásaiból megadatik mindenkor a segítség, mert magunk egyéni átélésén múlik a környezet jó és rossz hatásainak kiválogatása, azoknak értékük szerint való felhasználása.

Lehetetlen tehát szembehelyezkedni a külső törvényekkel. Az Egész hatása alól, miután benne élünk, ki nem vonhatjuk magunkat. Minden ilyen irányú akarásunk, csak bukásunkat, süllyedésünket hozza magával, – bűnhődésünket saját mulasztásunk, bűnünk miatt.

Lehetséges viszont a Lét minden fokozatában a jó és helyes irányba való haladás, a törvények nyújtotta, – magunk értékének megfelelő – eszközök árán és keretek között

Minő nagyszerűséggel sugárzik a törvények tökéletessége, minő utolérhetetlen erőt jelentenek! Sehol a végtelen térben és időben, sehol a Lét birodalmában egy zökkenő, tévedés, hibás, helytelenül értékelt rész. Mindenütt az óramű pontosságával végzett értékelés, osztályozás. A részek a törvények hatására fokról-fokra vándorolnak, de haladásukat saját akaratuk irányítja mégis.

A rész akarata! Akarnunk kell és a törvények segítenek, – értékelnek, – jutalmaznak. Akarnunk kell és a törvények gátolnak, – értékelnek – büntetnek. Szabadságunkban áll a jót és rosszat egyaránt akarni, de viselnünk kell minden

érzésünk, gondolatunk, cselekedetünk, sőt pusztán létünk következményeit!

Ok és okozat soha el nem maradhat! Szabadságunkban áll azonban megválogatni az okokat, melyek számunkra okozatokkal járnak. *Akaratunkon múlik sorsunk.*

Akarat! Ez annyi, mint az érzés kielégítésére törekvő vágy. Érzés tehát. Érzésünkön múlik, hová megyünk, a lehetséges felé, vagy megkíséreljük a lehetetlent elkövetni!

És vajjon az akarat szabadsága végtelen?

X.

AZ AKARAT SZABADSÁGA.

Az akarat értékét és jelentőségét kellően átérezhettük. Tudjuk: vele valósul meg minden vágyunk, célunk, nélküle csak a környezet ajándékozhat meg váratlanul és a legtöbbször érdemetlenül az Élet ajándékával. Az egyén cselekedetének csak az akarat ad súlyt és jelentőséget. A cselekvésbe az akarás révén folyik bele öntudatosan az Én és minden cselekvés csak akkor értékelhető valóban, ha abban az egyén érző lényege megmutatkozik. Innen van, hogy oly nagyon átérezzük a különbséget, a külső hatások kényszerére és a magunk benső ösztönzésére, vágyára végzett cselekvések között.

A külső törvények, vagy a környezet hatására végzett cselekvés, érző és értő lényegünk azon átéléséből indul ki, hogy belátjuk a külső hatások kényszerét, el akarjuk végezni a ránk rótt feladatot. Senki soha semmit nem tehet akarata nélkül.

Az életenergia szüntelen hatása nyilvánul meg állandóan akarásunkban: élni akarunk. Életünket vágyainknak és céljainknak megfelelően akarjuk leélni. Hogy ezen vágyakból mennyit sikerül az akaratnak megvalósítani, az függ az akarat erejétől, (kitartó, gyenge, álhatatlan) az egyén és a környezet értékelésétől, azaz vajjon az akarat az egyén számára elérhető, környezetében és annak lehetőségeiben feltalálható cél felé tör-e és végül a környezet hatásának elviselésétől, az ellenhatások leküzdésétől.

Láthatjuk tehát, hogy a sokszor emlegetett szabadságnak még akaratunkban is határai vannak. *Nem tehetünk semmit a belső világ lehetőségein és a külső világ számunkra meghatározott határain kívül.* Minden igyekezetünk csak odáig terjedhet, ameddig a Lét van számunkra. Csak a magunk valóságai között élhetünk, cselekedhetünk, csak a magunk lehetőségei között akarhatunk. Csak a magunk értékének megfelelő környezetben szerezhetünk érvényt akarásunknak. A Létnek, számunkra értékelésünk szerint meghatározott határait soha túl nem léphetjük. Nem kívánhatunk, nem akarhatunk többet, csak amennyit benső lényegünk ismerete és gazdagsága lehetővé tesz és ezt is csak akkor, ha a külső világ adottságaiban is megvan a lehetőség rá.

Ezekután meg kell állapítanunk, hogy *az akarat szabadsága korlátozott.*

Az akarat szabadságát korlátozza az öntudat és a külső világ, a környezet ellenhatása. Az akaratnak, az öntudat által való korlátozása, a belső világ harmóniájából adódik, abból az átélésből, mely az egyén érzelmi és értelmi lényegének harmonikus együttműködésével a külső törvények hatását öntudatosan élte át és használta fel. Ebben az esetben az öntudat és a belső törvények ereje oly eleven valósága az egyénnek, hogy egyéniségével ellentétes kívánságok és vágyak fel sem léphetnek benne. A belső törvények öntudatos átélése meggátolja az ellentétes hatású vágyak kifejlődését és annak rossz hatásait könnyen elnyomja magában.

Törvénytisztelő ember az lehet, aki nem csak ismeri a törvényeket, hanem egy belső átélés révén meggyőződést szerez azoknak irányító, korlátozó hatásainak szükségességéről

Ilyen meggyőződés csakis a belső átélések révén következhetett be, ezzel pedig az járt, hogy az egyéniség szüntelenül olyan érzésekkel] és gondolatokkal gazdagította belső világát, melyek a törve-

nyéknek nemcsak felismerését, de egyéniségének megfelelő alkalmazását is biztosították. Az egyéniség érző, értő lényegének harmóniájából, tehát öntudatából, a belső törvényeket saját értékelése szerint, legjobb meggyőződése szerint fejleszti ki. Amíg a belső törvények az egyéniség harmóniájából eleven erővel hatnak, az örökös átélésben és alkalmazásban az egyéniséget erősen jellemzik. Az egyéniségnek és öntudatnak ez az állapota lehetetlenné teszi az egyéniséggel ellentétes hatások, (érzések, gondolatok, cselekvések) akarását. Az akarat ez esetben az öntudat korlátozása folytán veszít szabadságából.

Az akarat csak abban az irányban nyilatkozhatik meg, melyben az egyéniség öntudata szabadságot, lehetőséget ad annak.

Ezen túl azonban az akarat újabb korlátozásoknak van kitéve. A környezet, a külső világ adottságai, a törvények megdönthetetlen hatalma határozzák meg azokat a lehetőségeket, határokat, melyek az akarat szabad megnyilatkozását lehetővé teszik.

Az értékelés törvényének értelmében a környezet azonos értékű lesz az egyénnel és ezen értékelésben már megtalálhatók a Lét valóságaiból és lehetőségeiből azon valóságok és lehetőségek, melyek az egyén számára az átélések lehetőségére adatnak.

Az egyén csak a maga és környezete valóságaiiban és lehetőségeiben válogathat. A környezet valóságai és lehetőségei az egyéniség értéke szerint adódnak, következés: hogy az akarat szabadsága az egyén értékelésétől függ. Állíthatjuk, hogy az akarat szabadsága oly mértékben nagyobbodik, amily mértékben gazdagodik az egyéniség az értékelésben. Természetesen az értékelés alatt itt nem az egyén szubjektív önbírálatát értjük, hanem a Harmóniában meghatározott legfőbb külső törvényt és annak hatását.

Az akarat szabadságát tehát korlátozza az ön-

tudat és a környezet, mértékét meghatározza az értékelés. Ezek lesznek akaratunknak mindenkori korlátai, határai és szabadságának meghatározói.

Ismét azon állításunkat láthatjuk igazoltan, hogy a Lét keretében minden rész alárendeltje, függője az Egésznek, az Egész hatása, törvényei alól soha semmi ki nem vonhatja magát s az Életnek és mindennek, ami valóság, vagy lehetőség, csak értékének megfelelően lehet részese.

A fejlődés útját itt is az értékelésben való emelkedés jelenti. Az értékelés emelkedésével minden, ami az értékelt egyén környezetéhez és belső lényegéhez tartozik, gyarapodik, így az akarat szabadsága is egyre több lehetőséggel rendelkezik. Az ismeretekben, érzésekben, átélésekben való gazdagodás nemcsak a belső lényegét gazdagítja, hanem a környezet határait is szélesíti. Több tudással, több erővel, több lehetőség és valóság között válogathatunk. A több valóságban és lehetőségben való válogathatás pedig növekedését jelenti az akarat szabadságának is. Természetes azonban, hogy az értékelésben való emelkedéssel együtt jár az öntudat fokozatos erősödése, kiteljesedése. Az öntudatnak ez a fokozatos fejlődése pedig az akarat fölött való egyre tökéletesebb uralmat is jelenti. Tehát nemcsak az eszközök gyarapodnak, nemcsak azok a részek lesznek mindig számosabbak, melyek környezetünkben helyet nyertek, de az eszközök felhasználására és a környezet hatásainak kiválogatására hivatott Én is egyre tökéletesebb lényeggel, belső tartalommal rendelkezik. Ez a fejlődő és végül kiteljesedő Én, mely a Lét harmóniáját mindig erősebben érzi át, az átélés örökös hatása alatt egyre tökéletesebb erővel és határozottsággal gyakorolja a kiválogatást úgy belső világában, mint környezetében. Az Énnek, az öntudatnak, az egyéniségnek ez a mindig erősödő valósága menti meg az egyént az akarat féktelenségétől, az akarat sza-

badságának növekedésével együtt járó helytelen érzések, vágyak átélésével bekövetkezhető káros következményektől.

A fejlődés útján minden érték gyarapodásával az Én-nel és a környezettel szemben való felelősség és kötelesség átérzése is növekedik. Enélkül nem emelkedhetik magasabb fokozatokba az egyéniség, az öntudatos Én anélkül, hogy a rengeteg hatás, külső és belső történések, átélések és élmények útvesztőjében el ne tévedjen. Az akarat korlátozása tehát, még a legmagasabb fokozatokban is önmagával és környezetével szemben való kötelessége lesz az Én-nek.

Nincs tehát a kijelentés szószerinti értelmében szabad akarat. Az akarat szabadságának határai változhatnak, tágulhatnak, kiszélesedhetnek, de a korlátlanságot soha el nem érhetik. Miért? – Mert minden egyéniség, minden Én, lényegének és tulajdonságainak minden nagyszerűsége mellett is, az Egésznek csak egy részét képezi s az Egész hatásai, törvényei alól soha, semmilyen körülmények között sem vonhatja ki magát! Amíg a Lét végtelenségében Élet van, amíg az Én létezése biztosítva van, életének, létének biztosítására bezárattott a meg nem semmisülhető keretbe, mely a végtelen mindenséget, annak legkisebb részét is az idő végtelenségéig megtartja.

XI.

AZ ÉN ÉS KÖRNYEZETE.

A materiális világ bolygójának, Földünknek emberét igyekeztünk leírni. Az Én emberi formájának belső lényegét, érző, átélő és értő valóságait igyekeztünk megismertetni. A belső világ mélyében felismertük azon lényegeket, erőket, hatásokat, melyek ennek az egyre változó, fejlődő, vagy fogyatkozó világnak szint, tartalmat és értéket adnak. Az öntudat fokozatos fejlődésének megfigyelésénél átérezhettük az érzések rendkívüli erejét, az értelem fontos munkáját. Mindezek a valóságok, hatások, erők, az egyén összes átélései a belső világ keretében, az Én-ben foglalnak helyet és ez az Én öntudattal, egyéniséggel illeszkedik bele a belső világ végtelen keretébe.

A hatalmas külső keretben millió és millió hatás sugárzik az Én fele, millió és millió történés taszítja, vonzza és az Én-ben mindez átalakul élménnyé, átéléssé, az Én valóságává. A történés, mely a külső világ egy távoli pontjából indul ki, a környezetbe hatol, a környezeten keresztül pedig az Én-be. Megfordítva: az Én átélése, belső élménye, ha nagyobb energiakifejtéssel jár, kilép a belső világ határaiból és a környezetben, a külső világban, mint történés zajlik le.

Az életenergiától áthatott részek örökös mozgása, a történések szüntelen láncolatát adják és amíg Élet van, a történések meg nem szűnhetnek soha.

A történések váltakozása, a változó hatásokat adják és ezáltal minden, ami a környezetben van, arra szolgál, hogy az öntudat kifejlődését elősegítse. Az Én-nek és környezetének e szoros kapcsolatában minden az Én-t tükrözi vissza. A benső világ képe valamiképpen mindig meglátszik a környezetben is, Azon igazságnál fogva, hogy minden egyén beletartozik környezetébe, a környezettel együtt a Harmóniának egy fokozatát adja, természetes következmény, hogy az Én lényege, az Én belső világának minden valósága és tulajdonsága is hozzátartozik a környezet Harmóniájához. Így mutatkozik meg a belső világ hatása a környezetben és a környezet, a közösség átélése, Harmóniája mindenütt, ahol a közösség élete folyik. A család környezetében feltűnően érezhető az apa, az anya, a gyermek belső világának hatása és értéke, együttvéve adják a család harmóniájának azon egyéni sajátosságait, melyek mindig különbséget vonnak köztük és környezetük között. Az emberiség nagy közösségének átélése egész Földünkön, tehát az ember létalapjának egészén érezhető. Ugyanígy fajok, népek, nemzetségek belső világát kifejező hatás, a kultúrának és civilizációnak faji, népi, nemzetiségi megnyilatkozásában.

A belső világ hatása tehát mindenütt feltalálható a környezetben és minden körülmények között hozzátartozik a Lét, az Egész teljességéhez. A belső világ minden egyénisége és határoltsága mellett, a külső világ, az Egész törvényeinek hatására, szorosan környezetéhez kapcsolódik, mert csak vele, mellette létezhet. A környezet a belső világ számára a levegő, az éltető napfény, melyből szüntelenül éltető, megmozdulásra, fejlődésre készítő hatásokat kap. E hatásokat, a Harmónia törvénye értelmében kiegyenlíteni kénytelen, parancsoló szükség tehát számára az átélés, hogy a nyomában kifejlődő egyéniség, öntudat, az átélt hatásokat egyéni

értékelésében adja vissza környezetének. A belső és külső világ kapcsolata tehát oly szoros, hogy egyik a másiktól táplálkozik, merít *erőt*. Mégis mindegyik külön világ, de éppen e szoros kapcsolatban rejlik a fejlődésnek legbiztosabb lehetősége.

A dolgok örökös egymásrahatásában csiszolódik, tökéletesedik, gazdagodik minden, vagy megfordítva kopik, törik darabokra. A belső tartalom értékén múlik, hogy a történetekben való szüntelen sűrűlódás a rész gazdagodásával, vagy fogyatkozásával jár.

A Lét végtelenségéből mindaz, ami a belső világot tölti be, az Én értékét határozza meg. Az Én valósága lesz a Lét-ből mindaz, amit átélések, élmények révén magának megszerez. Értékelését változtatja az, ahogy felfogta és átélte a hatásokat. A belső világ gazdagsága az egyéniség, az öntudat kifejlődését segíti elő, annak fogyatkozása pedig az egyéniség és öntudat csökkenését okozza.

A belső világ, bár mindig a környezetből kapja azon hatásokat, melyek az Én átéléseit lehetővé teszik, mégis zárt világot jelent, azt a világot, melyben minden, ami van, egyedül az Én tulajdona, valósága. Ebben a világban minden az Én-ért, az Én miatt van. E hatalmas, fejlődésre hivatott világ mindig csak egyedüli lehet a maga nemében, olyan, amilyennek az öntudatos Én akarása, érzése, alakítja. Ebből a világból minden az én akarásából támad, tör a környezet, a külső világ felé, az Én céljának, értékének megfelelően.

A belső világ határát megvonni alig lehet. Nemcsak, hogy pillanatonként változik, de képességei lehetővé teszik a Lét teljességének fokozatos átélésére. Az átélések maradandó emlékei egyre számosabb valóságokkal töltik be s a fejlődés, a tökéletesedés, csak ott látszik megszűnni, ahol az Én a Lét végtelen lehetőségeiből, az értékelésének megfelelő

összes valóságokat megszerezte. Ezzel tökéletessé és teljessé lesz. Eléri a Lét-nek, mint Egész-nek Harmóniáját, vele azonos lesz, a maga zárt világában az Egész tökéletességének és teljességének átélése izzik és az átélésben kapott érzés azonos értékű lesz a Harmóniának legmagasabb fokozatával, így a belső világ jelentheti az Én kiteljesedését, de megfordítva is, a lejtőre került egyéniség egyre fogyatkozó, zsugorodó valóságát.

**ÖRÖK TÖRVÉNYEK SZERINT
VALÓ ÉLET.**

XII.

ELINDULÁS.

Gondolatainkban a külső és belső világ képe most már határozottabban bontakozik ki. A végtelen mindenségben, a Lét nagy birodalmában felismerjük magunk lényegét, a környezetek, közösségek változatosságát, a fokozatok hosszú sorát és a lehetőségek végtelen láncolatát. Ráeszmélünk arra is, hogy tudás és hit egymás nélkül a Lét állandóan változó valóságait, az igazságnak megfelelően soha fel nem foghatják és ahhoz, hogy az Élet igazságát, örök folyását megismerhessük, szükségünk van az Én teljes részvételére a megismerésben, midőn az ész, a szív egyforma lelkesedéssel iparkodik az elérhető valóságokat magáévá tenni. Csak ily módon nyílik fel «börtönünk» kapuja, hová hitetlenségünk, vagy tudatlanságunk zárt bennünket.

A külső és belső világ megismerésével kilépünk börtönünk kapuján és mint a hosszú időig rab-ságot szenvedő, idegenül és tájékozatlanul szemléljük a megváltozott Élet képét. Keressük azokat a momentumokat, kapcsolatokat, melyek lehetővé tegyék magunk helyes, öntudatos beilleszkedését az új Élet forgatagába.

Bevallhatjuk, a hitetlenkedés az ismeretlennel szemben ép oly oktalanság, mint a tudálékosság – magunk ismerete nélkül. Nem boldogulhatunk másképp, csak ha belső lényegünk örök valóságaival élünk és iparkodunk Harmóniába jutni ér-

zéseink és hitünk, ismereteink és tudásunk gazdagságában. Ismerjük Én-ünk határtalan birodalmát, értékelhetjük öntudatunkat. Ismerjük a külső világot, tudjuk, mily kicsiny és mégis nélkülözhetetlen része vagyunk annak. Nem tagadhatjuk meg a lehetőségeket, hiszen következetes gondolkodásunk – a külső és belső világ szemlélete, – arra tanít bennünket, hogy rajtunk kívül áll a Lét végtelensége, a számtalan fokozat valósága és lehetősége és ezek mindegyikét átélünk fokozatunk jelenlegi formájában lehetetlen. Akarásunk, értelmi képességünk mégis elvezet bennünket az *igazi bölcsességhez, mellyel valljuk és hirdetjük, hogy az egyén igazi tudása az Élet, a Lét egészének, teljességének átérzésében és ismeretében van.*

Aki csak a maga szubjektív, vagy csupán környezetére vonatkozó, – látszólag objektív – gondolataival iparkodik tudásra szert tenni, az a maga részizgagságaiban legfeljebb csak megközelítheti a valóságot, de az igazságot, a dolgok valódi lényegét soha fel nem ismerheti. Hiszen a materiális valóságunk, eszközünk, környezetünk, sőt belső világunk tényezői is, csupa relatív értékű valóság, melyeknek külső és belső képe örökké változik, – megtéveszt tehát, – hogy építhetnők akkor azokra, tudásunk, igazságunk megingathatatlan palotáját.

Földi vonatkozásban az Élet is, (az Egész ismerete és megértése nélkül) tele van ellentmondásokkal, rébuszokkal és mire megfejlhetnénk őket, csak a forma maradt meg, a lényeg, a tartalom már megváltozott. És még a forma is óráról-óra, percről-percre változik. Ki volna hat az, aki megállíthatná az Élet, az idő folyását és bizonyíthatná: ez a valóság, ez az örökérvényű igazság! Merészség és elbizakodottság hajthat csak ilyen kijelentésre. Mi csak a bölcséletben, a következetes gondolkodásban, érző lényegünk helyes átéléseiben közelíthetjük meg az örök igazságot akkor, ha nem elégszünk meg a rész

vizsgálatával, de felülemelkedve környezetünk és részigazságaink gátló hatásain, az Egész teljességében keressük az igazságot, – a valóságot. Nem törődünk a szubjektív és relatív értékekkel, de keressük a nagy Egész abszolút értékeit, igazságait!

Keressük a kiindulási pontot.

Tudjuk: semmiből soha nem lehet semmi. Ez az igazság nemcsak a jelenre érvényes, hanem a múltra és jövőre is. Csak történések árán jöhet létre valami. A történés viszont a belső élmény, átélés következménye. Kellett tehát lenni *«valaminek»*, melynek abszolút értékű lényegében az élmény kiváltotta és útjára indította az *első történést*. *Amiben az első élményt meghatározzuk, ahol az első történés elindulását megállapítjuk, ott van az a sziklaszilárd pont, honnan hit és tudás egyetértve, közös akarással indulhat el a következtetések útján.* Ez a pont lesz az az axióma, melynek igazságában, életünk minden fokozatában, átélésében rendületlen bizalommal hihetünk s amelyre meggyőződéssel építhetjük tudásunkat.

Ha csak arra a kérdésre akarnánk felelni: honnan származott az ember, a föld, a földi élet? Ha csak azt akarnánk tudni: honnan származott a nap, a bolygók felmérhetetlen világa, – vajjon tudnánk-e felelni?

Nekünk mindezekben felülemelkedve azt a kérdést kell feltennünk: miképpen jött létre minden, ami van, a Lét, a teljes Egész?

A külső és belső világ lényegét kutatva, rájötünk, hogy egyéniségünk a szerzett értékeket, valóságokat, tulajdonságokat nem a semmiből vette és mindaz, ami van, soha el nem vesztet, – valahol, valamiben létezett, létezni fog. így a kérdésre csak egy módon lehet felelnünk, hogy: *minden, ami van, volt. Minden, ami van, lesz, csak megjelenésének formája változik, lényege soha.*

Ezt az igazságot el kell fogadnunk és ha elfogad-

jük, akkor tudnunk kell azt is, hogy a dolgok születése és halála csak formaváltozás, melyben a lényeg az Én, értékének megfelelően jelenik meg. Nincs tehát születés és halál, csak formaváltozás. Környezetünk materiális gondolkodásához híven a születés és halál fogalmaival határoztuk meg az Én emberi formában való megjelenését és az abból való távozását. Semmiesetre sem szabad azonban ez alatt azt értenünk, hogy az Én emberi formában teremődik és elpusztul a halállal. Az Élet energiája örök s ha a formában a lényeg a döntő fontosságú, akkor nem a forma jelensége a fontos, hanem a lényeg örök élete.

Ekkor rohannak csak meg a kérdések bennünket. Mi a forma tehát? Mi szerepe van a formának az Életben? Miért van születés és halál? Honnan származott az Én? Miért élünk, honnan és hová vezet a sok-sok történés bennünket? Mikor kezdődött az Élet? Hogy jött létre az Egész és mi célja van annak?

Ezekre a kérdésekre meg kell felelnünk.

Tudjuk, semmi sincs ok nélkül. Minden, ami van, nem oktanul, véletlenül van.

Aki tehát felélni akar e kérdésekre, annak olyan feleletet kell adnia, mely minden kérdésre megnyugtató, következetes gondolkodással bizonyítható választ ad. *Nem kívánhatjuk az érzékelhető bizonyítékokat*, hiszen tudjuk, az érzékelés lehetősége csak a rész környezetéig terjed és minden rész életének oka, mozgatója, célja messze a környezeten túl van, ott, ahol a megismerést csak az értelem és érzelem szerezheti meg.

Ilyen feleletre vállalkoztunk.

Amit az eddigiekben olvashattunk, arra szolgált, hogy a felelet megértését és elfogadását megkönnyítse, lehetővé tegye.

Most szigorúan szemelőtt tartva a külső világról megállapított tényeket, a külső világ törvényeit,

azok hatását, állandóan az örökéletű Én lényegét tekintve, a kérdések megválaszolásába fogunk. A könnyebb áttekintés kedvéért nem vesszük elő egyenként a kérdéseket, hanem kiindulván axiómánkból, következetes pontossággal iparkodunk leírni sorjában mindazt, ami az axióma elfogadásából következik. Az olvasóra bízunk a mérlegelést. Egyénisége és öntudata szerint fogja azt értékelni, átélni és mint elfogadhatót, vagy megtagadhatót elbírálni.

XIII.

AZ ABSZOLÚT.

Minden ember számára a legértékesebb valóság, az életnek, létezésnek legmeggyőzőbb bizonyítéka, saját Én-je, saját maga valósága. Soha senki nem kételkedett abban, hogy ő van, hogy ő valóban részese az életnek, a létnek. Még a minden ismeretlentől rettegő egyéniség is megnyugodva, bátorsággal ismeri el maga létezését. Biztonság tölt el mindenkit azon kérdések vizsgálatánál, melyek saját életére, maga Én-jének valóságára vonatkoznak. A tagadás, a hitetlenkedés elcsitul, csupa bizalom, hitel, reménnyel teli erő sugárzik bennünk magunkkal való foglalkozásunk közepette.

Az egészséges, öntudatos ember számára nincs is, nem is lehet meggyőzőbb valóság, melynek létezését minden körülmények között átérzi, mint saját élete. Az Én lényege tehát az a legfontosabb és soha meg nem tagadható valóság, amely minden körülmények között megmarad és alkalmas arra,

tünk legtávolabbi pontjához. Ahhoz a ponthoz, amelyben minden összefut, találkozik s amelyből valaha minden származott, következett.

A modern tudomány már megállapította, hogy az anyag energia eredménye. Egészen szabatosan úgy mondhatjuk: az anyag kötött energia. Az anyag tehát, melyet mi valóságnak ismerünk, energiából teremtődött, de hogy mi az energia, minő lehetősé-

gek nyílnak fel előttünk az energia vizsgálatánál, arra képtelenek vagyunk pozitív feleletet adni. Még fontosabb kérdésre kellene válaszolnunk. Honnan származott az erő, mely az anyagot szülte. Itt már nem a valóságot szemléljük, hanem a lehetőségek bizonytalan és végtelen labirintusában kutatunk. A helyesen gondolkodó embernek tehát két dologgal kell számolnia, a *valósággal* és a *lehetőséggel*. *A valóság vizsgálatával azonban hamarosan a lehetőségekhez jutunk, ott kell megtalálnunk a valóság meggyőző, tehát elfogadható okát.*

Tudjuk, hogy az Élet energiája a történések végtelen láncolatában adja az Én számára a lehetőségek sokaságát, melyekből az átélés (élmény) révén jut el az egyén a valóságok felismeréséhez. *Ez esetben tehát az élmények a valóságok, a történések a lehetőségek.* Az élmény mindig csak az Én-re vonatkozik, a belső világ tartozéka, a történések azonban okról okra, okozatról okozatra elvezetnek bennünket a végtelen távolságig és időig. A történések végtelen láncolatából csak annyi jut az egyén birtokába, amennyit az élmények lehetővé tesznek. Az élmények pedig aránytalanul kisebb számban vannak, mint a történések, hiszen az élmények csak az Egész egy részének benső világát töltik be, míg a történések a teljes Egészet áthatják, mozgatják. A rengeteg történés vizsgálatát látszólag nehezen végezhetjük el, de mindjárt egyszerűbbé válik a kérdés, ha a már említett megállapításunkra gondolunk. Minden energia egy belső világ, egy harmonikus egység átéléséből indul ki. Élményből támad az érzés, érzés nyomán a vágy, a vágy felébreszti az akaratot, az akarás kiváltja az egyénből kisugárzó energia megmozdulását, a cselekvést, mely végül oka, előidézője lesz a történéseknek. Minden történés csak egy egység harmóniájából indulhat ki. Ha tehát ahhoz, hogy a történés elindulhasson, egy harmonikus egész átélése, élmé-

nye szükséges, a kérdés megfejtése már sokkal könnyebbé válik.

Tudjuk azt is, hogy ok nélkül soha semmi nem keletkezett, nem létezhetik. Minden életmegjelenési formának, minden életmegnyilvánulásnak és a formát betöltő lényeknek oka van arra, hogy létezzen. Ugyanígy minden történés is nem az oktalanságot bizonyítja, hanem arra az okra vezet vissza, mely az okozatot szülte, a történést előidézte.

Az okozatok és okok láncolatát visszafelé következtetve, a történések kutatásával juthatunk el az egyre kisebb számú okokhoz, míg végül előttünk áll az egyetlen ok, melyből az első történés kiindult.

Abból a tényből, hogy magától soha semmi nem lett, azzal a vizsgálattal, mely mindig a már volt, létezett eredetét, származását és okát kutatja, a valóságok rövid útját hamar elhagyjuk és eljutunk a lehetőségek végtelen láncolatához. Próbáljuk csak követni: Honnan származtam Én? őseimtől, őseim? – Az embertől. Az ember? – Nem bizonyos honnan. Minden szerves élő a földön? – Talán a közös ős-sejtből. Az ős-sejt? – ?? – A föld? – Más bolygók történéseiből. A többi bolygók? – ??! – A természet törvényei? – ??! – Az energia? – Az Élet? – ???? –

Íme. Képtelenek vagyunk felelni. Soha senki sem lesz képes megnyugtató feleletet adni, csak akkor, ha a sok-sok gátló és relatív értékű részletkérdésen túl, egy mindent átfogó és magyarázó kérdésben teszi fel a problémát. Ez a kérdés pedig: *honnan indult ki a történés?*

Emlékezzünk csak vissza. A történésnek valahol, valamiben kell folynia. Ezzel el kell fogadnunk, hogy a valóságok, melyek a történést előidézik és a történés által valósággá váltott lehetőségek, egy végtelen keretet töltenek be, azaz abban nyertek elhelyezést. *Ebben a keretben azonban csak a már létezett valóságok hozhattak létre*

történést. A keretet megelőzően is kellett tehát léteznie «Valaminek», ami kiváltotta azon első történést, mely a keretet és az azt betöltő valóságokat létrehozta. A történésnek, mozgásnak, az energiának forrása a Léten kívül, az Egészen túl van tehát. Ami pedig túl van a Lét keretén és «ami» a maga benső világából a tökéletes és teljes mindenséget tudta megalkotni, – nem a semmiből (mert a semmi nem létezik), hanem a maga energiájából, érző és értő lényegének átéléséből, – ez a «Valami» csak egy abszolút Harmónia lehet. Olyan abszolút forma és lényeg, mely az alkotó, teremtő erőnek korlátlan birtokosa, mely forrása minden energiának és a felfogható és fel nem fogható okok végső és egyetlen oka.

Minden ami van és lesz, ebből az «okból» nyerte az erőt, Eletet, ez azon ősök, mely minden létező valóságnak magyarázatát adja.

Ez az abszolút harmóniában élő örök lényeg, mely teremtője, fentartója, – teremtő erejének korlátlan birtokában – mindenható ura az Egész teljességének, oly nagyság, melynek lényegét soha ki nem kutathatjuk. Létezését, csak az alkotásban rejlő bizonyosságokból ismerhetjük fel. Soha meg nem fejthetjük! Minden Én, csak az alkotó alkotása. Az alkotott pedig soha meg nem ismerheti, ki nem kutathatja alkotója lényegét. Lehetetlenné teszi ezt az a korlát, az értékelésnek azon meg nem változtatható különbsége, mely az alkotó és alkotott között van.

A valóságról nyert ismereteink, tudásunk egésze, érzéseink örökös hatása, mind az abszolút felismeréshez vezetnek akkor, ha belső világunkban felmerült a Lét egészének képe, annak átérzése. A kételkedő ember gondolatai megtorpannak, nem bírják el a távolság végtelenségét, mely őket az Abszolúttól elválasztja. Mégis, szigorú következtetésünk hová vezethetne, ha nem ahhoz a ponthoz,

ahonnan egyszer minden elindult, ahonnan a történés folyama eredt. Ha felismertük és megértettük a Lét nagyszerűségét és ezt a nagyszerűséget értékeljük, akkor nem marad számunkra egyéb, mint az, hogy az Abszolút, aki e nagyszerű világot megalkotta, olyan valakinek tartsuk, akiben minden tulajdonság is abszolút. Soha meg nem változható lényeg, mert ha változhatna, a változás hatásai azonnal érezhetőek lennének életünkben is.

Nem a fantázia szárnyalása, nem a fanatikus hívő rajongása, de a mélyen és bölcsen gondolkodó ember meggyőződése kell, hogy élénk vetítse az abszolút Lény képét, valóságát. Mindent felmérve és felbecsülve a mértékek és értékek összességét egy harmonikus egységben tudva, *előttünk áll a legtökéletesebb öntudatos lény, akinek minden tulajdonsága abszolút értékű, akinek átélésében az egész mindenség valósága és lehetősége izzik, aki önmagától létező örök egy, teremtésnek, alkotásnak korlátlan ura.* Tőle és akarásából eredt minden, az egész Lét és az Élet végső oka, magyarázata. *Akarása az erő, az ősenergia, az Élet.* Teremtő erejének hatalma, akarásának soha meg nem fogyatkozó nagysága ott van a Lét végtelenségében, a részek valóságának minden átélésében, az Élet örök tüzében, az értelem és érzelem minden gondolatában és vágyában. Soha semmi nem lehetne nélküle! Hiszen az abszolút azon akarása, hogy a Lét legyen, hogy az Élet meg ne szűnhessen soha, jelenti a Létet és Életet magát.

Az első történés kiindulási pontját kutatva jutunk el az «abszolút lény» felismeréséhez. Mit jelent számunkra az abszolút? Mindent! Az Élet célját, a Lét okát, minden szenvedésünknek és örömünknek magyarázatát. Miatta van minden. Minden jó feléje vezet és minden rossz egyre távolabb visz tőle. Az Én-nek, a belső világnak minden értéke, csak akkor közelíti meg helyesen a külső törvények, az ab-

szolút akarásnak mértékét, ha azok az abszolút tulajdonságaihoz hasonlók lesznek.

Az abszolút lényeg tulajdonságaiban is abszolút, ő az abszolút igazság, jóság, szeretet. Abszolút igazság, mert teremtésének minden részét *egyforma* mértékeléssel méri, soha nem változható törvénnyel, a *Harmónia törvényével*. Abszolút jóság és szeretet, mert a történések átélésében eltvedt és egyre távolodó, egyre kisebb értékű részt sem engedi elveszni (soha semmi meg nem semmisülhet), az Életnek mindegyik örök birtokosa. A bukások hosszú sorozatában sem teszi lehetetlenné az Én fejlődését, minden bukás kiegyenlítését, jóvátételét.

Ha figyelemmel kísértük a Létre és annak törvényeire vonatkozó leírásunkat, úgy most átérezhetjük, hogy e törvényeket csak egy abszolút tökéletességű lény alkothatta. Azok örök valóságú energiát jelentenek, olyan energiát, mely minden történést, élményt, az esemény, az átélés pillanatában azonnal értékelnek, kiegyenlítésre és alkalmazkodásra kényszerítenek. Milyen nagyszerűség, igazság és tökéletesség rejlik bennük. Olyan igazság és tökéletesség, amilyen csak egy abszolút lény tulajdonsága és lényege lehet.

A végső okot, az összes létező dolgok eredetét, teremtőjét és fentartóját, minden valóság, érték, minden tulajdonság abszolútját, a Harmóniának örök egységét, változhatatlan formáját és lényegét, abszolút állapotát, a belső világ lényegének: értelemnek, érzelemnek és átélésnek abszolút valóságát, emberi képességünk szerint a legméltóbb névvel jelöltük: *Isten!*

íme, minden hitnek és tudásnak örökértékű axiómája. A fenséges hármasság, hol az abszolút érzelem, értelem és átélés, csodálatos egységet jelent: a Harmóniának soha meg nem változható, összehangzó, tökéletes és teljes egészéi. Ebből a

nagyszerű valóságból hit és ludas egyformán méríthet erőt. Ez a megingathatatlan szilárd alap. Csak az a tudás és hit lehet igaz és értékes, mely ebből az alapból nyerte tudásának és hitének gazdagságát, minden egyéb okoskodás csak félrevezetés lehet, önmagunknak és másoknak hiú ámítása.

Isten az egyetlen biztos kiindulási pont. Hiába próbáljuk megtagadni létezését. Nélküle minden bizonytalan és kétséges. Nélküle az örök kételkedés rabjaivá leszünk, sorsunkban és rendeltetésünkben soha fel nem találhatjuk az igazságot, nem érthetjük meg létezésünk okát.

Létét a történések során következetesen végighaladó gondolkodásunk bizonyítja. Fenséges valóságára következtethetünk alkotásából és a megalkotott tökéletes Egész rendszeréből, működéséből átérzhetjük, felfoghatjuk akarását, a külső világ változhatatlan törvényeiben megnyilatkozó isteni akarást.

A külső törvények feltételei szerint végbemenő történések sora viszi el a valóságot szemlélő embert a lehetőségek sokaságához. De az összes lehetőségek beletartoznak a Lét keretébe és nekünk az volt szükséges, hogy a Lét keretén kívül eső történést is felismerhessük, hiszen a törvények megismerésével természetes és következetes volt azon feltevésünk, hogy *az Egészet is csak egy történet eredményezhette* és ezt a történést egy, a Lét keretén kívül álló ok szülte. *A történet tehát a Lét keretén túl beleolvad Isten személyiségébe, az ősalanyba és benne, mint élmény, mint örök valóság él.*

A valóságokból a lehetőségek útvesztőjébe kerülve újra a valóság szilárd talajára jutottunk. Ezt pedig nem a részletkérdések töprengő, okoskodó magyarázatával értük el, hanem a mindent átfogó

és magyarázó kérdésre való válasszal: honnan indult ki a történet?

Érző lényegünk átéléseiben szüntelenül ott izzik az első történet kiváltó ok valósága és összes gondolataink, melyek a környezetben túlhaladnak, Feléje visznek. Ebbe a végső okba vetett hit és meggyőződés sarkal mindent arra az életre, mély az Egésznek és az Én-nek egyaránt javára szolgál.

XIV.

TEREMTÉS. A HARMÓNIA I. FOKOZATA.

A szigorú következtetés a lehetőségek bizonytalanságában is pontos irányt mutat a helyes gondolkodásnak. Nem tévedhetünk el, ha axiómáinkból elindulunk és lépésről-lépésre követjük a történés folyását, az ok okozatát sorjában, ahogy következnek. Talán fárasztónak tűnik az embertől oly végtelen távolságban, az idő messze múltjában lezajló történést figyelemmel kísérni, de az eredmény megéri a fáradságot.

Feltételeztük: kellett lenni *valaminek*, amiből az élmény nyomán útjára indult a történés, hogy feltartóztathatatlanul gördüljön az idő szekerén a Lét végtelen útján előre, valóra váltván az élményt átélő egyén akarását.

Nem kutatjuk megtalált és helyesen felismert axiómánk lényegét. Soha nem lesz módunkban kikutatni létezésének okát, abszolút Harmóniájának valóságát. Nem közeledhetünk Feléje másképp, csak az alkotott függőségével és alázatával az Alkotóval szemben. Nem követelhetünk és kérhetünk többet, mint amennyit kaptunk, hiszen abszolút igazsággal, jósággal és szeretettel teremtettünk és a teremtésben *mindent* megkaptunk, ami a Lét és Élet céljához szükséges.

Magunk értékének tudatában, érző és értő lényegünk harmóniájából fakadó hittel fordulunk Feléje, azzal a hittel, mely az Élet akarására, a Lét

nagy valóságának megismerésére serkent bennünket. Feléje nézünk anélkül, hogy kíváncsi tekintetünk fenséges harmóniáját megzavarhatná, állítjuk megismerni anélkül, hogy e megismerésünk tudásunk gögjét okozhatná. De mert valóságnak látjuk és érezzük Őt, tudni akarjuk, miképpen lett az isteni akarásból az Élet örök valósága. Ez a tudás nem ronthatja meg hiúsággal és önzéssel érző lényegünket, ez a tudás csak az alázatot és hitet táplálhatja bennünk, *az Abszolúttól származás biztos tudatát.*

Isten élménye! Az Abszolút lényege gátat emel további kutatásunknak, nem tudhatunk többet soha, csak ennyit. *Isten élménye: a teremtés vágya.* Ez a vágy az átélésben isteni akarássá vált és akarásának energiája, a tett, a cselekedet isteni tökéletességével vetette ki magából az élményt. És az élmény elhagyván az isteni Harmónia keretét, átváltozott történéssé. Tehát amint a belső világ vizsgálatánál láttuk, az élmény történetét idéz elő. *Az isteni élményben benne volt minden, ami van, a Lét egész valósága, összes lehetősége.* Ez az isteni tökéletességű és teljességű élmény, az érzelem és értelem abszolút képességeivel, az energiának, a Harmónia törvényében kifejezett isteni akarásnak, formának és lényegnek, ok és okozat soha meg nem változtatható folytonosságának valóságával terheltén vetítődött ki az isteni Harmóniából és vált valóra az első történet útján.

Az Abszolút Harmóniából kisugárzó akarásnak előbb a tér és idő lényegét kellett valóra váltani. Lehetetlenség, hogy a történet idő és tér nélkül mehessen végbe. Tér és idő tehát az élmény kivetődésével egyszerre nyert valóságot. A keret az akarás pillanatában támadt, hogy helyet adjon az isteni vágy beteljesülésének. Csak az alkotó és teremtő erő korlátlan és egyedüli birtokosa rendelkezhetett azzal a hatalommal, mely ezt lehetővé

tette. *Csak abszolút tökéletesség határozhatta még a tér és idő lényegét oly pontossággal, hogy a Lét végtelenségében, az Élet örökkévalóságában, a lehetőségek és valóságok kimeríthetetlen változatosságában is egyformán tökéletes és teljes marad.*

A Harmóniatörvény máris működésbe lépett. Az Isteni akarás történése, okozata értékelített és értékének megfelelő tér és idő adatott.

(Röpirtsük gondolatainkat a tér végtelenségébe, az idő fel nem mérhető távolságaiba és rögtön észrevesszük, hogy ezt a nagyságot és hatalmat még csak felfogni sem tudjuk, hát még értékelni. Minő oktalanság lenne hát szembeszállnunk a végtelen bölcseséggel és hatalommal, mikor arra sem vagyunk képesek, hogy a valóban létező mindenséget felfogjuk és értékeljük. Mily törpévé válik ezzel szemben minden emberi tudás és hatalom I)

Az isteni akarás értékelített, megvalósult a tér és idő. A történés most már kiegyenlítésre törekedett, hogy betöltsen a teret és időt, az akarás nyomán támadt új Harmónia keretébe elhelyezze a tartalmat és lényegét. Az isteni vágy, az isteni érzelem lényegében megkívánt, az isteni értelemben elképzelt formák tömege, megszámlálhatatlan mennyisége teremődött meg, hogy a végtelen keret beteljék, az Egész teljes legyen. Az abszolút tökéletesség csak úgy alkothatott értéke szerint valót, ha teremtsi vágyának tárgyát a «maga képére és hasonlatosságára» alkotja, tökéletes lényeknek tehát, akik a formában és tartalomban is Hozzá voltak hasonlóak.

A történés magában hordta az isteni energiát és «a maga képére és hasonlatosságára» alkotott, érző, értő és átélőképességgel rendelkező lények, egyéniségek megteltek az Élet energiájával.

Az isteni akarás törvényszerűségével megteremődött az új Harmónia, az összehangzó forma és lényeg, melyben a végtelen tér és idő, az ezeket

betöltő részek mindegyike megtelt az éltető, mozgató erővel. Minő isteni színjáték vette kezdetét, mikor a számtalan forma, a számtalan érző, értő és átélő lényeg megelevenedett, öntudatra ébredt. A halott világ egy pillanat alatt támadt fel a forma merevségéből, millió és millió Én jutott tudatára Létnek és Életnek. Millió és millió belső világ érző lényege hevült az érzés átélésére, millió és millió értelmi lényegben zúgtak fel a Létnek és önmaguknak ismeretét gyarapító gondolatok. Micsoda nagy-szerű hozsanna lehetett az isteni akarásból életre-támadt lények feleszmélése önmagukra!

Az abszolút Harmónia megteremtette a maga képére és hasonlatosságára az új Harmóniát, melyben kiegyensúlyozott, tökéletes állapotban, azonos értékelésben minden benne lévő, minden-nel ami benne volt szorosán összefüggött, tökélete-sen egymáshoz illeszkedve alkalmazkodott a Har-mónia egészéhez, ez Egész minden tulajdonságá-hoz.

Ez a Harmónia értékelésben az Abszolút után következhetett csak. így állítjuk, hogy a *Lét és az őt kitevő lényegek teremtéskori állapota a Har-mónia legjobb állapotában, a Harmónia első foko-zatában voltak.*

Isten az ő abszolút tulajdonságaival csak egy-forma, azaz azonos értékelésű formákat és lénye-geket alkothatott. Az abszolút igazság, jóság és sze-retet kizárja, hogy a «maga képére és hasonlatos-ságára» teremtett lények közül csak egy is külön-bözhetett volna az értékelésben. Minő igazságtalan-ság lett volna, ha egyiket csupán érző lényeggel, a másikat érző lényegének fogyatékos valóságával alkotja meg. Minő tökéletlen lett volna a teremtés, ha az egyének az öntudat különböző mértékével, tökéletesnek, vagy tökéletlennek alkotva kénysze-rültek volna az Élet, a Lét törvényeit megismerni és élni velük.

Az egyén teremtéskori formája Isten formájához volt hasonló. A teremtéssel életre kelt egyének, nem emberi testben – nem a korlátoltságnak és kötöttségnek ebben a formájában – jelentek meg. *Isten nem embereket teremtett, hanem a «maga képeére és hasonlatosságára» alkotott formában elhelyezett, érezni, érteni és átélni tudó öntudatos egyéniségeket.* Ez a forma semmiesetre sem lehetett az anyagias forma, hanem emberi felfogásunkhoz legközelebb eső meghatározás szerint egy légius forma, az Én-nek harmonikus egysége.

Az Abszolút maga is a hármasságnak, érzelemnek, értelemnek és átélésnek harmonikus egysége s a Hozzá hasonlító Én-ek is e hármasság harmonikus összhangzásából nyerték egyéniségüket. Isten formáját képtelenek vagyunk meghatározni, ugyanígy lehetetlen a teremtéskori egyéniség formájának meghatározása. Egy bizonyos azonban, hogy Isten is, a teremtett Én is olyan harmonikus egységet alkotnak, aminek legfőbb lényege a hármasság: érzelem, értelem, átélés. E hármasságot az Abszolút alkotásában mindenütt felismerhetjük. Példaképpen csak egyet említünk, a Harmónia törvényét, mely hármas törvény: értékelés, kiegyenlítés és alkalmazkodás.

Az öntudatos egyéniségek a teremtés idejében azonos értékűek voltak, ami annyit jelent, hogy bár millió és millió külön egyéniség került a Lét harmóniájának I. fokozatába, mégis az egy harmóniába került részek törvényszerű értékelése alapján, csak azonos értékűek lehettek. Mindegyik az isteni tökéletességből született, egyforma igazság, jóság és szeretet hatotta át őket, egyforma valóságot jelentettek és a Lét lehetőségei egyformán nyíltak meg előttük.

Mi lehetett a teremtés oka? Ki tudna felelni rá?! Talán az Abszolút lényben átélt végtelen jóság és szeretet, mely nem bírta el a létezés, az élés örömé-

nek magányosságát. A szeretet indította el a történetét, hogy megteremtessenek azok, akik Vele örvendezzenek az Életnek s akiknek szeretete, örvendezése boldogsággal tölti el isteni lényegét. Nem fejthetjük meg a teremtés nagy titkát. Örökké Istené marad.

A teremtéssel megszűnt Isten nagy magányossága. Értelme meghatározta a formát, a törvényeket, érzelme betöltötte, tartalommal telítette s az átélés Élettel árasztotta el a végtelenséget.

A teremtés bevégeztetett. Megvolt tehát a külső világ, a végtelen tér és idő, a keret, a Lét. Ezt a hatalmas keretet benépesítették az öntudatos Én-ek. A külső világ megszámlálhatatlan belső lényegét, belső világot zárt magába. *Az Egész tökéletes és teljes volt. Belé záratott az összes teremtettség és e valóságok minden lehetősége.* Az Élet hatására működésbe jött a nagy alkotás minden része. Az öntudatos lények élményeket éltek át, érzelmi és értelmi hatások áramlottak a részek között, átélések, vágyak remegtették meg a belső világok határait. Az isteni alkotás isteni tökéletességgel mozdult életre.

Az Abszolút akarása, értő lényegének nagyszerű elgondolása, örök, meg nem szüntethető, soha le nem győzhető energiával zárta körül az Egészet. Ez az energia az isteni akarás szerint működik, az isteni törvényeket foglalja magába, azokat a törvényeket, melyek élő erővel, tudatossággal szabályozzák az Egész és minden rész működését. Ez a törvény lett hivatott arra, hogy Isten akarásából örök időig elvégezze az igazságos bírót, a jó atyát, a legbölcsebb tanító feladatait. Ez a törvény a Harmónia örök törvénye: *értékelés, kiegyenlítés, alkalmazkodás.*

Tökéletesen megalkotott Létet, mint a teljes és tökéletes Egészet, csak tökéletes törvény uralhatott. És a tökéletes világ a tökéletes törvény szerint eb-

redt életre. A részek feleszmélése pillanatában már ott űrködött felettük a «bíró, atya, tanító». Az isteni akarás pillanatában, az isteni Harmónia törvényei azonnal megnyilatkoztak, midőn az akarást, az elgondolást értékelve, a Lét keretét, teret és időt az isteni élmény kivetődésével elindult történés számára megadták. Az akarás kiegyenlítettett a keret betöltésével s az összes részek kénytelenek voltak azonos értékelésük folytán az Egészhez és egymáshoz alkalmazkodni. Kénytelenek voltak értékelni egymást, értékelni a Lét teljességét, a törvények uralmát. A felismerés igazságát átélő egyéniségek a teremtés befejeztével, Létük valóságának kezdetétől átérezhették e törvények nagyszerű működését. Az Élet tehát már e törvények hatása és uralma alatt indulhatott csak meg. Természetes ez, hiszen az isteni akarás, a teremtés is, az abszolút akarássában megnyilatkozó isteni törvény, az abszolút Harmónia törvényének hatása alatt ment végbe. Következés, hogy a tökéletes világ tökéletes életét csak tökéletes törvény szabályozhatta. Miután pedig az Abszolút Harmóniának képére és hasonlóságára teremtetett az új Harmónia, a Lét, ez a Harmónia is csak az Abszolút törvényei szeçint alakulhatott ki.

Az Élet energiája ebbe a világba ömlött. A jóság örök valóságával terhelten egyetlen célt és hivatást tölt be, megőrizni, megtartani mindent a Lét létezéséig.

Milyen volt ez az Élet? Milyen volt a megelevenedett Egész élete? Az éden, a paradicsom világa. A korlátlan – csupán a Lét határaitól korlátozott – élet, az érzelem és értelem nagyszerű átélései, az egyéniségek teljes tökéletessége. Az akarat szabadságában boldog millió és millió testvér gondtalan élete. Az akarat szabadsága módot adott a Lét, az Élet, egyéni vágyak szerint való teljes kiélésére. Minden valóság elérhető, teljesülhető vágyak tár-

gya volt. Ennek a tökéletes életnek keretében nem volt lehetetlenség, az Én-ek azonos értékűek lévén a Lét harmóniájával, tökéletes életet élhettek, tökéletes világukban.

Próbáljuk csak elképzelni: ha Földünkön minden a legtökéletesebb módon adva volna, hogy az emberek célját és vágyát kielégítse és ennek a tökéletes Földnek, tökéletes viszonyoknak minden részletét, változatát módunkban volna bármikor teljesen kiélni. Soha semmi nem vetne árnyékot, soha semmi nem törne ellentétes érzésekkel, akarással, az élő és boldog Én felé. Ráadásul nem volna ember, aki embertársával szemben még csak gondolatban is kellemetlent követne el, mindnyájan csak arra törekednének, hogy egymást boldoggá tegyék. Ha el tudjuk képzelni ezt a képet, ha ennek álomszerű varázsát át tudjuk érezni, akkor fokozzuk fel mindezt a végtelen határokig, úgy némi fogalmunk lesz az Élet és a Lét kezdetének állapotáról.

Ismételjük: a teremtés befejeztetett. *Mindent megalkotott az Alkotó. Az Egész tökéletes és teljes volt.* Ez azt jelenti, hogy más, hogy több, még csak egyetlen új valami sem kerülhetett többé az Egészbe. A Létbe nem lehetett sem akkor, sem később soha leheletnyivel sem többet elhelyezni, anélkül, hogy az Egész teljességét és tökéletességét meg ne szüntesse. Az Abszolút tulajdonságánál és értékénél fogva, csak tökéleteset alkothatott, a tökéleteség pedig nem tűr toldozást, foltozást. *Isten tehát befejezte nagy művét.* Tökéletes alkotását felruházta a tökéletes eszközökkel és fennmaradását az Élet energiájával örökre biztosította. Miként a szobrász, aki megalkotta remekművét és az alkotást tökéletesen befejezte, nem tudna azon többé változtatni, úgy az isteni akarás, vágy is kielégülvén, a Lét változhatatlan valóságát az Abszolút értékelése örökre biztosítja. *Az abszolút értékelés, az*

abszolút igazság nem tűrné meg, hogy a meglevők kárára, vagy előnyére valami új keletkezhessek, még kevésbé teszi lehetségessé ezt a teremtés teljessége és tökéletessége.

Isten megszűnt tovább teremteni. Nem bibelődik tovább alkotásának toldozgatásával, átélésének hatása azonban valóságban is ott izzik állandóan a nagy mű minden részletében, a fentartó, tudatos Életerőben!

A teljes Egészbe tehát nem kerülhetett többé új egyéniség, új Én. A meglevőkért alkottatott a Lét és nem az elkövetkezendőkért! Matriális életünkben pedig mégis azt látjuk, hogy új formák, új lények támadnak, születnek körülöttünk, egyre növekszik számuk a testet öltött, megszületett embereknek. Hogyan lehetséges ez? Mi az oka ennek?

XV.

VALÓSÁGOKTÓL A LEHETŐSÉGEK FELÉ.

Az öntudatos lények teremtés kori világában az első történés lezajlott ugyan, de eredménye az volt, hogy a megszámlálhatatlan mennyiségű Én, egyéniség élményei, átélései a hatások lavináját zúdították el. Érzelmi és értelmi lények átélései, az érzések és gondolatok kicserélésével szüntelenül ki voltak téve a különböző egyéniségek kölcsönös hatásának.

A lét egészének természeténél fogva ezek a hatások *fokozatosan* környezetről környezetre, Énről Énre hatottak. E hatások, mint azt már a belső világ vizsgálatánál megismertük, az átélés nyomán, az érző lényeg egyes érzéseinek erősebb, határozottabb fellépésével, kiteljesedésével jártak.

Mondottuk: a külső törvények értékelésében az érzések abszolút értékűek. A teremtés tökéletes lényei az érzések összességét átélhették, helyesebben az érzések mindegyike helyes összhangban volt meg bennük.

A teremtés történetéből a teremtő lényét megismerve feltehetjük, hogy a teremtés oka, az Abszolút érző lényegében átélt szeretetérzés. A történésben végbemenő alkotással ez az érzés vált a tökéletes lények érző lényegének valóságává. Ez az érzés volt az *egyetlen*, mely az Abszolútból az alkotottak tulajdona lett. Harmonikus állapotukban, a dolgok természeténél fogva is, nem érezhettek

más érzést, mint a Teremtő és egymás iránt érzett szeretetet.

A szeretet tehát az az egyetlen ősi érzés, mely az Abszolúttól származott az egyéniségek belső világába és a Lét harmóniájának legjobb fokozatában, valóságuk akkori állapotában ezen érzésen kívül nem is érezhették egyebet. Ez az érzés, az egyéniségek átélései szerint változott, alakult, mert a különféle hatásokból eredő különféle történések szemlélete, átélése, az érzés különféle megnyilatkozásait tette lehetővé.

A történések szüntelenül peregtek. Az egyéniségek szüntelenül hatásuk alatt állottak és az élmények egyre több valósága, a belső világ harmóniájának változásait okozták. A rázúduló hatásokat kénytelen volt minden egyéniség átélni, *értékelni és kiegyenlíteni.* Amíg az egyéniségek a Lét harmóniájának értékelése szerint élték át és adták tovább a történések, élmények szülte hatásokat, a Lét valóságában, legjobb állapotában változás nem történt. Nem történt változás az egyéniségek harmóniájában sem, hiszen értékelésük azonos volt a Lét harmóniájával.

Azonban elégséges volt az Egész egyetlen részének helytelen, a külső törvényekkel ellentétes élménye, átélése és egy ilyen átélés hatása a környezetre, a környezet részeinek e rossz hatás fel nem ismerése, hogy a Lét keretében a részek értékelése megváltozzék, ezáltal az egyéniségek harmóniája is.

Gondoljunk csak vissza a belső világ fejtegetésénél a szabad akaratról elmondottakra. Megállapítottuk, hogy az értékeléssel együtt növekedik az akarat szabadsága is. Az Én, teremtéskori állapotában, értékelésének csúcspontján állott s így akaratának szabadsága is teljes volt. Az akarat szabadság teljessége pedig annyit jelentett, hogy nem korlátozta azt más, csupán a Lét határa. Mindent, ami a

Létben volt, szabadságában volt megismerni és átélni.

Jól emlékezünk arra is, hogy a külső világot betöltő értékek abszolút értékek és azok értékelése csak az egyén átélésében változott. Az egyéniségek átélésétől, értékelésétől, felismerésük helyességétől függött az átélés nyomán támadt vágy, érzés, akarási értékelése. Ezeken múltott, hogy a külső világ értékelése a belső világ értékelésével azonos maradt-e.

Ha a külső és belső világ harmóniájának azonossága megszűnt, már meg kell különböztetnünk a Harmóniának különböző értékelésű valóságait. Ez esetben már nem beszélhetünk az egyetlen Harmóniáról, hanem a Lét változatlanul tökéletes és teljes Harmóniájáról és az őt betöltő más értékelésű részek Harmóniájáról. Tehát kétféle Harmóniát ismerünk meg. A Harmónia lényege lehetetlenné teszi, hogy benne más értékelésű rész is megmaradjon, tehát a változott értékelésű résznek a maga értékének megfelelő Harmóniában kellett elhelyezkednie. A Harmónia pedig mindig egy kiteljesedett formát, egyben lényeket jelent, melynek kiegyensúlyozott állapotában, azonos értékelésében, minden benne lévő, mindennel ami benne van, összefügg, tökéletesen egymáshoz illeszkedve alkalmazkodnak a Harmónia egészéhez, ezen egész minden tulajdonságához. Ez igazság megértésével felismerhetjük, hogy a Lét Harmóniáján, a Harmónia I. fokozatán kívül, az öntudatos lények helytelen átélése, vágya, akarása, a tökéletes és teljes Egész lehetőségeiből valóra váltotta a Harmóniának értékelésben csökkent II. fokozatát.

A Lét, a teljes Egész lehetőségeiből így vált valóra az első valóság, a Harmónia II. fokozata. Milyen következtetés következhetett ez be?

A dolgok helyes megértéséért vissza kell térnünk az érzések újabb vizsgálatához.

A történésekből következő szüntelen hatások és ezek átélése, az élmények váltakozó hatása az egyéniségben az ősi érzés, a szeretet-ézés különböző fokait, változatait eredményezte. Mint az érzések fejezetében említettük, – magunk értékének megfelelően, látszólag – számtalan érzést különböztünk meg. *Pedig csak egy érzés van és ez bomlik az egyén átélésében részekre, változatokra.* Az egyetlen tökéletes érzést az Abszolút Lényegtől kapták az alkotottak. Magából adta az érzést, tudván pedig, hogy az Abszolút minden tulajdonsága is szükségképpen abszolút, az ősi érzés is abszolút volt. Abszolút volt mindaddig, amíg a külső világ értékei közé tartozott és amíg az öntudatos részek harmóniája azonos értékelésű volt környezetük, tehát a Harmónia I. fokozatának harmóniájával. *Ez érzés a részek átélésében már változhatott,* a rész értéke szerint és a rész egyéni átélésének értékelése szerint. A különféle hatások az érzés különféle átéléseit tették lehetővé és az ősi érzés e különféleségei éreztették a részben az érzés sokféleségét. Ezért érezzük ma már, hogy sokféleképpen tudunk szeretni, vagy annak ellenkezőjét, gyűlölni.

Minden érzés az ősérzésből fakad. Az ősérzésben, az: abszolút értékelésnek megfelelően, összhangzó, helyes összetételben adja és határozza meg az ősi szeretet-ézés utolérhetetlen tökéletességét. Ebből az egy érzésből fejlődött az egyéniség átélései folytán a többi, de az egyéniségek értékelése szerint azok abszolút értéke már változhatott. Ha a szeretet érzését helytelenül élték át, azaz a szeretet ősi céljától eltérően, más, egyéni célok érdekében élték át és alkalmazták azt, annak értékelése megváltozott, már nem volt abszolút, fokozatosan vesztítvén összhangzó egységét, az átélő egyéniségeket az érzésnek mindig többféle változatával való átélésekre kényszerítette.

Így az érzés átélése, vagy a Lét tökéletes har-

móniájához, vagy attól mindig távolabb vezet, aszerint, ahogyan válogatjuk és alkalmazzuk az érzésnek átélésekben kifejlődő fokozatait. Lehet imádnunk, szeretnünk, gyűlölnünk, csak az a kérdés, kivel szemben és miért tápláljuk az érzést.

Azt mondhatnánk, hogy nem minden érzés fakad a szeretetből. Pl.: az öröm, ha valami szépet látunk, vagy valami kellemes dolog ér bennünket. Az öröm is, mint minden érzés, a szeretetből származik. A teremtett lénynek meg kell látnia, hogy részese a Létnék. Szemlélvén pedig a külső világ részeit, harmóniájának megfelelő és annak kívánatos részeket nézve, vagy azokból részesülve elfogja az öröm. A szemléletben az a szeretetérzés nyilatkozik meg (tekintettel az öröm érzésére), mely a szemlélőben és a szemlélt, vagy megkapott tárgyban az Alkotó megnyilatkozását, valóságát látja. (Az Egésznek minden része értékkel bír.)

Akárhogy boncoljuk érzéseinket, vissza kell jutnunk a szeretethez. Az ősi érzésben pedig megvan az értékelés, kiegyenlítés és alkalmazkodás, szóval a Harmónia-törvény megnyilatkozása. Miért? Maga az a tény, hogy minden rész értékeltetik, a legtisztább szeretet és a szeretetérzés mindnyájunkat arra sarkal, hogy környezetünk minden részében az Egész értékelt részeit lássuk. Kiegyenlítés, mert a szeretet soha semmit sem hagy veszni, a százszor tévedtetet, bukottat is új életre biztatja. Alkalmazkodás, mert környezetünkhöz csak akkor tudunk helyesen alkalmazkodni, ha minden részével szemben átérezzük a szeretetet, az Alkotótól származásuk értékét elismerjük.

A teremtett világot és az Életet szemlélve, azt tapasztaljuk, hogy az egyéniség és a környezet, azaz a belső és külső világ kettősségén kívül, mindenben a hármasságot látjuk. A Harmónia három törvénye, az egyéniség három lényege, stb. Egyéni átélésünkben a kettősség szerepel: a belső és külső világ ha-

tásai, de ha a mindent uraló törvényeket nézzük, ott már ismét a hármasságot látjuk. A szeretet ősi érzése is, miként a Harmónia törvénye, hármasságot fejez ki. *Az érzelem hármassága: szeretet, hit, alázat. A szeretetnek az értékelés, hitnek a kiegyenlítés, alázatnak az alkalmazkodás felel meg.* Szeretetnek tekinthetjük az értékelés törvényét, mert a Létben minden rész egyformán értékes, az Élettel mindegyik örökre áthatott, szóval minden rész megajándékozott a megkülönböztetést nem ismerő isteni, azaz abszolút érzéssel, a szeretettel. Kiegyenlítés a hit, mert minden diszharmonikus állapotban kell, hogy eltöltse az egyéniséget a harmóniának újból való feltalálásába vetett hit, csak ez ösztönözheti mozgásra, cselekvésre, csak ez által történhetik kiegyenlítés. Alkalmazkodás az alázat, mert minden környezetben az alázat gyakorlásával tudunk csak helyesen alkalmazkodni. Nem kicsinyelhetünk semmit, nem zúgolódhatunk, alázatosan kell elfogadnunk a környezetben való élés és fejlődés során mindazokat a részeket, hatásokat, melyek a környezet adottságai. Az alázat jelenti azon átérzésünket, hogy minden fokozatban, minden részben, átélésben és történésben készek vagyunk megismerni a teremtésben való legteljesebb közösségünket, azokkal szemben, a Teremtő tiszteletének gyakorlásával, mindenben felismerjük az Istentől származást. Az alázat tehát minden körülmények között Isten tiszteletét jelenti. Ezzel megérthetjük, hogy az alázat lényege teljesen távol áll attól a tévhitől, mintha gyávaságot, meghunyaszkodást és a gyengék félreállítását jelentené. Ez utóbbi tulajdonságok a belső törvények helytelen felismeréséből és gyakorlásából származhatnak csak.

Az érzés ősi egysége, a szeretet, mely a felemlített hármasság összehangzása révén válik tökéletes és teljes érzéssé, mint említettük, egyetlen helytelen átélés következtében, már az egyéniség belső világá-

nak értékeléséhez igazodik. Amíg a környezet valósága volt és amíg az egyéniség a környezet Harmóniájával azonos értékű volt, az értékelés is azonos maradt mindkettővel szemben. De az egyéniségben felébredt egyéni vágy, önző érdek, talán az irigység, vagy hiúság ösztönzésére az érzés helytelen átélését tette lehetővé, ezáltal az érzésnek eddig nem ismert változatát is, mint az egyén valóságát gyarapította annak belső világában. A belső világ értékelésénél az érző lényeg a döntő fontosságú és egyetlen helytelen, az Egész törvényeivel ellentétes érzés, átélés, elégséges ahhoz, hogy az érző lényeg, a belső világ harmóniáját megváltoztassa. *A tökéletes lények, a történések révén támadt hatások és azok helytelen átélése nyomán támadt és helytelenül értékelt érzésük miatt ismerhették csak meg valóság formájában azokat a lehetőségeket, melyek az Egész teljességében, már a teremtés pillanatában is adva voltak arra az esetre, ha az egyéniségek nem a külső törvények szerint élnek.*

A külső törvények mintájára alkotott belső törvények kialakulása nagyrészt az öntudatos egyéniség akaratán múlik. Ha a belső és külső világ törvényszerű harmóniájában eltolódás keletkezett, ez elsősorban az érző lényeg átéléseinek, másodsorban az akarat helytelenségének következménye. Természetes tehát, hogy az egyéniség érzésvilága és akarat szabadsága, az alacsonyabb értékelés esetén egyre erősebb korlátozásokkal jár.

Az érzésnek a külső világban meghatározott abszolút értéke az egyéniség belső világában az átélés helytelenül értékelt hatása alapján megváltozott és ezzel az egyéniség harmóniájának értékét is megváltoztatta. Ez volt az oka a lehetőségek valósággá válásának, melyek az egyéniségeknek az értékelésben való süllyedését okozták.

Az egyéniségek a történésekkel kapott hatások helytelen átélésével és értékelésével előbb csak alig

érezhető változását szenvedték a Harmóniának. A Harmónia törvényei értelmében azonban az értékelés változása kiegyenlítéssel is jár, azaz az egyéniség értékével azonos környezetbe kell kerülnie. Ha az egyéniség az értékelés változásával a Harmónia alacsonyabb fokozatába került, úgy az alacsonyabb fokozatban a környezet is értékének megfelelően kevésbé tökéletes, korlátoltabb lett. A fokozatosság törvénye, hogy az egyéniség a külső és belső történések révén csak fokról fokra süllyedhet (vagy emelkedhet), megadta a lehetőségét annak, hogy a Harmóniának (melyet jelen esetben a rész azonos értékű formájának és keretének tekintünk) egymás alá rendelt fokozatai, mint a Lét lehetőségei, a részek változása szerint valósággá váljanak.

Az egyéniségek változásával tehát a környezet azonos változása jár. Az alacsonyabb értékelés az egyén képességeinek csökkenését jelenti, de egyben a gátló körülmények szaporodását is. A környezet, tér és idő, amint már tudjuk, nagyobb survival nehezedik az egyéniségre, a környezet és egyéniség változott formája a történések és cselekvések előidézésére mindig több energia kifejtését követeli a résztől.

A csökkent képességek, az egyre nehezkesebbé változott forma, a környezet mindig erősebben gátló valóságai, az érző lényeg változásai, az érzés különböző változatainak ismerete és átélése, azok helytelen alkalmazása az Élet és a Lét céljának helyes felismerését mindig jobban gátolták és ha ezen gátolásokat az öntudatos Én, a maga érző lényegének helyes értékelésével le nem győzte, úgy a valóságok útján bekövetkező lehetőségeket egyre nagyobb számban váltották valóra. Azoknak az egyéniségeknek, akik az Abszolúttól egyre távolabb kerültek, mindig nagyobb mértékben kellett érezniök a kisebb értékelésű, alacsonyabb fokozatú Élet nehézségeit. Az energiának mindig nagyobb fokozásával

tudtak csak a környezet valóságaihoz alkalmazkodni, az Egésznek részeire bomlásával mindig nagyobb számú valóságok, hatások megismerésével és átélésével kellett számolniuk.

Az élmények sokaságával a különböző hatások sokasága járt. Az Én már ki volt téve annak, hogy az örökösen változó hatások helyes átéléseit, csak fokozott akarattal, öntudatának egész éberségével, de különösen a belső törvényeknek sok szenvedés és küzdelem árán való felépítésével tudja biztosítani. Hogy ez mit jelent, átérezhetjük, ha magunk életére gondolunk, a sok küzdelemre, a szenvedések, csalódások és örömök váltakozására.

A süllyedéssel fokozatosan csökkenő képességek és a környezet gyarapodó gátlásainak leküzdésére szükséges energiatöbblet, mint korlátok, jelenítik meg azokat a formákat, melyek az egyéniség bukásának útját jelölik. A bukás útján, az Abszolút képére és hasonlatosságára teremtett egyéniség így vesztett eredeti formájából és lényegéből, *szerzett^ magának egyre sűrűbb, nehezebb környezetet, melyhez alkalmazkodni csak úgy tudott, ha a környezetnek megfelelő formában, tehát egyre sűrűbb és nehezkesebb formában illeszkedett bele.*

A tér és a teret betöltő részek egyre sűrűbb, anyagiasabb formát öltöttek magukra, hogy az értékelésnek megfelelő módon, a Harmónia törvényeinek értelmében adjanak módot az Élet folytatására és biztosítására. Nem kísérhetjük figyelemmel a megjelenési formák kifejlődését, de tudván, hogy soha semmi nem lesz magától, s az anyag energia eredménye, könnyen elképzelhetjük, hogy az Én és környezete, az energiák és légiés formák sok-sok változatán keresztül jutottak a mindig anyagiasabb életkörülmények közé.

Földünk, a harmónia fokozatok materiális valósága, melyben a környezet s az Én, csak materiális vonatkozásokban érzékeltetheti az Életet. A mate-

riális élet szenvedéseinek és örömeinek helyes átélései, megismerései határozzák meg általánosságban a fokozat értékét, de amint jól tudjuk, a fokozaton belül is, az általános, szóval a fokozat egészének értékelésén belül is, a környezet és a részek belső világának sokfélesége, az értékek sokféle változtatát és fokát adják. Ahány belső világ, egyéniség él és küzködik ezen a földön, azok mind hozzájárulnak a fokozat harmóniájához és együtt adják a fokozat értékét, teljességét.

A Harmóniának földünket jelentő fokozata, a fokozat keretén belül emelkedhetik és süllyedhet. Emelkedhet a fokozat keretén belül elérhető legmagasabb értékig, ugyanígy süllyedhet a legalacsonyabb értékelésig. Ez természetesen a benne élő egyéniségek emelkedő értékelésén múlik. A fejlődő Én öntudatos élete, munkája, igyekezete, a környezet javítására irányuló törekvése fokozatosan csökkenthetik a materiális életet gátló hatásokat a fokozat szabta határokig, de ugyanúgy természetesen megfordítva is.

A valóság, a lehetőségek hosszú útján így jutott ahhoz a megjelenési formához, mely a Föld materiális környezetében és az ember alakjában nyert kifejezést. Az öntudatos Én, az energiának egyre nagyobb kifejtésével valósággá váltotta az anyagot, vele anyagi környezetét és lényegének anyagi burkát, hogy a környezet hatásait azonos eszközzel foghassa fel, élhesse át.

XVI.

AZ EMBER ÉS KÖRNYEZETE.

Az egyéniségek a Harmónia-fokokozatok számtalan lehetőségét valósággá változtatván, azt a lehetőséget is életre hívták, mely a földi élet valóságát adta. Az öntudatos Én mindig többet vesztett képességeiből, tulajdonságai is egyre kisebb értékűek lettek, fokozatosan vesztették el (mindazt, ami hajdani tökéletességüket biztosította. Minden vesztésük mellett is azonban értékük szerint tökéletes részei maradtak az Egésznek, egyetlenegy sem veszhet el belőlük, csupán változhat, nagyobb vagy kisebb lehet, de mindenkor pontosan olyan részét *képezik* az Egésznek, amilyen értékkel bírnak.

A fokozatok lépcsőjén megjelent tehát az Ember és az ő világa. Megjelent a test, az anyag, a korlátozó hatásoknak, kötöttségnek valósága. Környezete azonos vele, materiális valóság, olyan materia pedig, mely az Élettől áthatottan folyton változik, fejlődik, mely a külső törvények hatására elvégzi pontosan azt a feladatot, melyet e fokozat értékelése rótt reá.

Tudjuk már, hogy tér és idő minden történés számára előre biztosítják a keretet, melyben a történés lezajlik. A Harmóniának különböző fokozatait átélő egyéniségek akarása, – érző lényegük átélései nyomán támadt vágyak, kívánságok – kielégítésének lehetőségére a keret kialakult, hogy az azonos értékelésű egyéniségek benne helyet nyerhessenek. Az egyre vándorló részek tehát végül abba a kör-

nyezetbe kerültek, melyben értékelésük révén meg kellett ismerniök azokat a lehetőségeket, melyeket a materiális élet rejt magában.

Az Abszolút tökéletes alkotása és rendszere azonban, de különösen az Abszolút igazsága és szeretete nem engedhette meg, hogy a változott körülmények Iközé került részek, az új környezet minden hatásának egyszerre legyenek kitéve. A fokozatosság törvénye gátat emel ennek, lehetetlenné teszi, hogy a rengeteg hatás egyezzerre való átélésében a rész, az egyéniség elveszíthesse a helyes megismerések, a belső törvények helyes megalapozásának lehetőségét. Mi volna, ha az Én a környezet változásával egy pillanat alatt teljes mértékben belekerülne a változott világ, változott és merőben ismeretlen környezetébe, lehetőségeibe és valóságaiba. Ha a számára teljesen ismeretlen és még sohasem érzékelt valóságok minden hatása egyszerre rohanná meg, az Én képtelen lenne öntudatos átéléssel résztvenni a történésekben, egyszerű játéktárgya lenne a környezetében lefolyó történések hatásának.

A fokozatosság törvényének értelmében az új fokozatba került egyéniség csak fokozatosan lehet kitéve minden hatásnak és megismerésnek. Az első hatás érzékelése, illetőleg átélése után a történések csak fokozatosan következhetnek be a rész életében. A történések és hatások fokozatos gyarapodásával együtt jár, hogy a rész, a fokozat értékének megfelelően maga is gyarapodik mindazokkal az eszközökkel, melyek a fokozat hatásainak helyes értékeléséhez és átéléséhez szükségesek. A materiális élet fokozatában ezért van születés és halál. Csodálattal kell adóznunk annak a tökéletes rendszernek, mely minden egyéniségnek módot nyújt, az értékelés minden változatában, hogy életét helyesen élhesse, a külső törvényekben megnyilatkozó isteni akarást megismerhesse és e megismerések révén belső világát a Lét céljának megfelelően rendezhesse be.

Az ember megszületik. A parányi test képtelen értékelni környezetét, képtelen a külső világ törvényeinek szemléletére. Az öntudatos Én így nyer időt a megváltozott környezethez való alkalmazkodásra. Amíg az Én e parányi testhez láncolva eljut odáig, hogy saját eszközén keresztül a történések hatásait értékelni bírja, a parányi test növekszik, erősödik, az élmények a környezet valóságaiból egyre nagyobb számban gazdagítják az Én belső világát. Az eszköz, a test fejlődésével együtt jár a benső lényeg egyre tökéletesebb alkalmazkodása a környezethez, a materiális élet lehetőségeihez, valóságaihoz. Az idő múlásával gyarapodik, erősödik az eszköz, de ugyanúgy számosabbak a lehetőségek és valóságok az egyéniség számára. A fejlődés, az Én kibontakozása új környezetében tehát fokozatosan és abszolút igazsággal megy végbe.

Érző lényegének fejlődésétől függ, hogy az egyéniség milyen úton halad előre, milyen célok töltik be világát, milyen akarások mozgatják cselekvésre. Az érzés számtalan fajtája lángolhat fel érző lényegében, az öntudat objektív bírálata irányíthatja egész valóságának fejlődését, öntudata pedig érző és értő lényegének harmóniájából ered. A földi létben az ifjúság kora talán az az idő, mely az érző és értő lényeg számára egyformán megadja a lehetőséget a kifejlődésre. Az érző és értő lényeg fejlődése a rengeteg átélés valóságát raktározza el az Én-ben. A belső világ megtelik a materiális Élet számtalan valóságával, az Én rendelkezik tehát a helyes megismeréshez és éléshez szükséges eszközökkel.

Amíg ez állapotba nem kerül, amíg el nem sajátítja azokat a képességeket, melyek Tehetővé teszik számára az Eletet, a materiális Élet valóságának értékelését, ott van mellette állandó segítségül a környezet, a szülő, a nevelő, a tanító, akik működésüket, a gyermek iránt lelkükben érzett szeretetükkel a Harmónia-törvény, az isteni akarás kíván-

ságára cselekednek még akkor is., ha fel sem fogják tudatosan e cselekedetük értékét. Tehát környezetében megtalálja a segítséget is és ez a segítség még az esetben is megadatott számára, ha olyan egyéniség fejlődéséről lenne szó, aki nem ismerhette meg a szülői szeretet értékét, a nevelés hasznát.

Az ember fokozatának értékét könnyen elképzelhetjük, felbecsülhetjük, ha meggondoljuk, hogy materiális életünkben mennyi energiára van szükségünk, hogy élni tudjunk. Mennyi energiát kell kifejtenünk, hogy az ősi érzés egysége helyett az érzések számtalan változatát helyesen élhessük át. Akarásunk, mely a Lét, a Harmónia I. fokozatában csak a Lét határaitól (korlátozott, földi életünkben még csak nem is földünk határaitól, de legszűkebb környezetünk lehetőségeitől is mennyire korlátozva van. Amíg a Harmónia I. fokozatában nincs az egyén számára a Lét keretén bellii lehetetlenség és a lehetőségek kimeríthetetlenek, – Harmóniánk materiális életünket jelentő fokozatában a lehetetlenségek számunkra sokkal nagyobb számban vannak, mint a lehetőségek.

Az Ember élete határok közé szorult, olyan határolt közé, melyek mindig a materiális valóságok kezdetét és végét jelentik. *Ahol a materiális valóság kezdete van, ott keletkezik minden materiális élő születése és ahol a materiális valóságok végződnek, ott következik be minden élő számára a halál.* Születni és meghalni jelenti tehát a materiális életnek az *egyénség számára* meghatározott (kezdetét és végét. *Ez a kezdet és vég* nem jelenti azonban az Élet, a Lét kezdetét és végét. Mert azokat, akik még nem születtek meg, ez anyagi világnak az Élet-energia ma is áthatja, – ugyanúgy azokat is, akik a materiális élet számára meghaltak – csak értékelésük a Létnek, a Harmóniának más fokozataiban való élést írja elő.

Születni és meghalni!   Elkezdni az Élet mate-

riális valóságainak megismerését és befejezni! Igen ám, mondanák egyesek, de a születés ténye egyedül az ember akarásán múlik, így felmterülhetne az a naiv gondolat is, hogy az emberiség egységes akarása esetén minden további születést meg lehetne akadályozni és minden magasabb törvény, akarás dacára is, az Ember élete e földön, megszűnne. Tehát látszólag az emberen múlik, hogy van-e születés a földön és ezáltal lesz-e halál is.

Az első pillanatra büszkeséggel tölthetné el az embert a gondolat, hogy ő ellentállhat a felsőbb törvényeknek és akarásán múlik, vajjon lesz-e továbbra is ember, vagy sem. De csak az első pillanatra.

A forma fennmaradásának biztosítására, az értékelés valóságának lehetőségére szolgálnak a törvények, melyek, ismételjük, nem oktan és erőtlen paragrafusok, hanem élő energiát jelentenek, melyek tudatosan és ellenállhatatlan kényszerrel hajtják végre az isteni elgondolásban meghatározott ösiszes életmegnyilatkozások lehetőségét. Amíg az Egész teljességében élő részek, egyéniségek fejlődésének, vagy bukásának útja szükségessé teszi az emberi, materiális formát, addig ennek a formának fennmaradása törvénytörően biztosítva van.

Gondoljunk csak arra, amit a belső világ vizsgálatánál már elmondottunk, hogy az ember belső lényege, Én-je azért kapcsolatot materiális esz-közhöz, hogy az életet a környezethez alkalmazkodva élhesse. Amíg e környezetnek az értékelés szerint létjogosultsága van, a környezetben való élésre szolgáló eszköz fennmaradását is biztolsítani kellett. Ezért van testünk! Ezért van a test kétféle neme és mindegyük olyan eszközökkel felruházva, mely a születést lehetővé tegye. A testnek pedig törvénytörő, természetes érzetei vannak és ezen érzetek kielégítésére még nagyobb erővel mozdul meg a belső világban feltámadó azonos érzés. Az érzés és érzet azonos vágya a kívánságnak oly erőt ad, mely-

nek leküzdésére általánosságban képtelen az ember, mert csak nagyon kevesen rendelkeznek azzal a kifejlesztett önuralommal, mély akár az érzés, akár az érzet fellépését megakadályozza.

A test berendezésén és tulajdonságán kívül azonban még hatalmasabb erővel nyilatkozik meg a külső törvények kényszere, az isteni akarás, a belső világ érző lényegében fellobbanó felfokozott érzésben; a szerelem érzésében.

Ha az egyéniség elérte azt a fokot, midőn az önálló küzdelmekre, kutatásokra elég erősnek érzi magát, megkezdődik az érző és értő lényeg erősebb imirikaja a materiális életben rejlő lehetőségek szerezését. Az egyéniség materiális élelfolyamatának ekkor kezdődik el legfontosabb korszaka. Ekkor van kitéve a legtöbb és legsúlyosabb tévedésének. Maga erőiben és tudásában bízva, nagy tervek és vágyak sarkallják cselekvésekre és rendszerint korán ráeszmél arra, hogy vágyait és terveit csak súlyos és fájdalmas küzdelmek árán tudja elérni. Még a legkitartóbb akarás, vasszorgalom és nagy tudás sem elég a legtöbb esetben ahhoz, hogy megkímélje magát a csalódásoktól, a sikertelenség kiábrándító valóságától.

A küzdelmes élet segítségére látszik lenni a szeretetérzésnek erősebb megnyilatkozása: a szerelem. Ez az érzés árasztja el a belső világot a legtöbb hatással, átélése pedig olyan élményekkel jár, melyek az egyéniség egész valóságát betöltik. Akik figyelmesen olvasták el a belső világ leírását, azok könnyen felismerik most, hogy a szerelem az az érzés, mely a belső világban a legnagyobb erővel nyilatkozik meg. Az Én-ben rejlő ősi érzés nem bírja el a magányosságot, az egyedüllétet. A szeretet ősi valósága felfokozott erővel nyilatkozik meg az emberben, midőn társat keres, egy másik belső világot, mely az Élet valóságait megosztja vele és a közös átélések valóra váltják az érzésben kifejeződött tör-

vényszerű akarást, a forma fennmaradását. Mintha csak az isteni érzés és teremtés vágya tükröződne az ember belső világában kiteljesedő szerelemben.

A szerelemérzés tehát az a felfokozott vágy, mely megszünteti az Én magányosságát és képes a legnagyobb energia kifejtésére készíteni az átélő egyéniséget. Ez érzésnek ellentállni alig lehet, mert benne van elrejtve a földi forma fentartására rendelt isteni parancs, a test teremtése.

A szerelem érzése az abszolút értékelés szerint tökéletes módon szolgálja az Egész törvényszerűségét, tehát szükséges megnyilatkozása az Én-ben. Értékelése azonban rögtön változik, amint az egyéniség átélésében az öntudat nem irányítja, korlátozza. Mint minden érzés, úgy ez is a belső világban relatív értékű válik; az érzés szépsége, igazsága, jósága és valósága, mind az egyén értékétől függ. Amit az Egész törvényszerűsége az ember javára és boldogulására nyújtott, azt az emberi gyarlóság felhasználja a maga bűnös hajlamainak kielégítésére. Innen van, hogy a szerelem valóságát, igazságát alig ismerik, a lélek és a test tisztaságával nem törődnek és iparkodnak meglopni az isteni ajándékot. A bűnös szerelmek, a lealacsonyító szenvedélyek mind azok értékét mutatja meg a szemlélőnek, akik a szerelem isteni igazságával és tisztaságával visszaéltek, mert kéj és gyönyör utáni vágyakozásuk sírját ássa minden isteni és emberi igazságnak, jóságnak, fejlődésnek. A tisztátlan lélek szerelme bemocskolja a testet, következményei nem maradnak el sem testben, sem lélekben. És ezek a következmények éppen eléggé figyelmeztethetik az emberiséget a szerelem egyetlen igazságára, arra, hogy az nem a gyönyört és a kéjt szolgálja, de az isteni akarást és ez akarás teljesítéséért boldogsággal jutalmazza az embert. E sorok tehát nem a szabad szerelmet propagálják, csak a törvényszerűséget, az isteni bölcsességet dicsérik.

A szerelem a végtelenség és a materiális világ ölelkezése az emberben. Örök és szent egymásba-ölvadás, a legcsodálatosabb energiaforrás, a földi élet folytatásának és az Én szárnyalásának legnagyobb záloga! A szerelem az az érzelem, mely a belső eszmélések titkos világának legnagyobb mélysége és csodálatos része, tartozéka emberi lényünknek. A legcsodálatosabb nagyságok és mélységek, melyek oly sokat rejtenek magukban, amit néven nevezni alig tudunk, általa vannak. Két lélek találkozása és örök együttléte, hol minden lélek egyetlen és minden egyetlenségben születő valamennyi perc – a teremtés – a szárnyaló lélek és újjászületett test himnusza a Teremtőhöz, az Élet örök valóságában.

Ez a szerelem és ezt az érzést nem lehet összevetésztetni azok érzésével, akik bűnös testüket és lelküket nap-nap után viszik a vásárra és csak akkor kapnak észbe, amikor minden elveszett számukra e fokozatban és kiégett tüzüknék szürke hamvánál magukra maradnak hervadt, beteg testüknek, lelküknek kísértőivel, a fájó emlékekkel, a belső világ szomorú valóságaival.

Könnyen felismerhetjük már most, hogy az Egész törvényei, az isteni akarás olyan eszközökkel kényszerítik az embert a törvény betartására, mely eszközöket nemcsak hogy legyőzni, de félredobni sem lehet. Az embernek e fokozatban – maga egyéni hivatásán kívül – közös hivatásának is eleget kell tennie. Természetes, nem vonatkozik ez mindenkire, csak azokra, akik a kiválogatás törvénye értelmében, az értékelésben elérik azt a mértéket, mely képessé teszi őket az érzés igazságát felismerni és aszerint élni.

A forma fenmaradása tehát szükség szerint biztosított. A születéssel kezdődik az Én számára a materiális élet. Az anyagot, az eszközt készen kapja. Megkapja abban a pillanatban, amidőn értékelése

szerint be kell lépnie a materiális életet jelentő Harmónia-fokozatba. A születés ezáltal nemcsak azt jelenti, hogy az anyag új anyagot teremt, de jelenti Isten rendelését is, hogy az Élet útján vándorló Én-ek, értékük szerint, a materiális fokozatban is megjelenhessenek.

Sokszor érthetetlennek és hihetetlennek tűnt az isteni igazságosság a kételkedő embernek, midőn azt látta, hogy megszületnek emberek – akiket Isten teremt –, az egyik bénának, vaknak, vagy süketnek, a másik egészségesnek, szépnek, teljesnek, az egyik gonosz hajlamokkal, a másik tele jóssággal. És az életben a jó elbukott, a gonosz diadalmaskodott. A vak, a béna érdemtelenül szenvedett egész földi életén keresztül, az egészséges érdemtelenül élvezte a lét gyönyöreit. Az igazság hogy lehetett ilyen igazságtalan, vagy talán kedve telett a tökéletlen Én-ek keserves küszködésében – kérdezték magukban? Ha már most az értékelés törvényére gondolunk és tisztában vagyunk az Élet folytonosságával, tudjuk, hogy az egyéniségek értékük szerint helyezkedhetnek csak el e fokozatban. Ha tehát értékelésük olyan volt, hogy a korlátozások nagyobb súlyát kellett érezniök, ha az elkövetett tévedések, bűnök, nagyobb szenvedések árán való kiegyenlítést követelték meg, akkor természetesnek és igazságosnak fogjuk találni, hogy az ilyen egyéniség a korlátozásnak és szenvedésnek több lehetőségével született meg. Ugyanígy megfordítva. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy az egyéniség a további bukásnak inkább ki van téve, hanem csupán azt jelenti, hogy a nagyobb bűnért nagyobb bűnhődés jár. A fejlődés a maga értéke és lehetősége szerint adva van számára, csak az Én, a belső világ érző lényegének helyes átélése szükséges.

Így már világon és meggyőző lesz, hogy igenis, a magunk életében is megláthatjuk az abszolút igazság mértékét. Csak az szükséges szemléletünk he-

lyességéhez, hogy az Életet ne innen kezdjük számítani, ahol a forma kezdete elénk tárul, hanem keressük a formát betöltő lényeg, az Én életének eredetét, jelen megjelenési formájának okát. Ekkor a Lét végtelenségéhez jutunk, a külső törvények tökéletes igazságához, ahol emberi formánk minden látzólagos igazságtalanságának igazságáról meggyőződést szerezhetünk.

A születés kérdése és jelentősége az Egész szemléletében olyan magyarázatot nyert, mely beleilleszkedik az Egész magyarázatába. Most már tudjuk, miért születünk, a születés lehetőségére milyen törvények és eszközök nyújtanak biztosítékot. Tudjuk, mi által kapcsolódik az ember a materián felül álló világhoz. Tudjuk a nagy Egészben hol kezdődik az ember élete.

Az ember egész élete a belső világ öntudatos értékelésében nyer értéket. Minden ember számára ez élet annyi, amennyi értéket talál benne. A materiális környezetbe szorított Én kénytelen a materiális élet lehetőségeiben és valóságaiban keresni és feltalálni a fejlődés felé vezető utat, kénytelen a materiális eszközeikkel és hatásokkal elérni *e fokozat legjobb formáját és állapotát*.

Mert e fokozat keretén belül a fokok lépcsője elvezet a legmélyebb ponttól a legmagasabbig. A materiális élet megjelenési formája számtalan változatban, fokban mutatkozik és az öntudatos egyéniség belső világának értéke szerint foglal azokban helyei. Bárhol, bármilyen változatban, a fokozat mélyebb, vagy magasabb pontján kezdje is el a materiális életet, a külső törvények szemlélete a fejlődésre ösztönzi. *A fejlődést pedig az anyag gátló hatásainak leküzdése, a belső világ helyes kiépítése és az Én és környezetének tökéletes harmóniája jelenti.* Csak ezáltal juthat az egyéniség magasabb értékelésű fokozatba.

A fejlődés céljának szolgálatában áll az emberi-

ség évezredes tapasztalatának, tudásának, kultúrájának minden értéke. Azonban csak akkor lehet igaz és helyes eszköze a fejlődésnek a kultúra, ha az ember nem alacsonyodik le annak eszközévé, hanem ura és irányítója marad annak. Ha pedig az ember ura marad a kultúrának, akkor annak sorsa belső világának valóságától és értékétől függ. A belső világ kultúrájának a környezettel, a külső világ kultúrájával harmóniában kell lennie és mindkettő csak akkor szolgálhatja valóban a fejlődés útját, ha célja az, hogy a véges út helyett a végtelenség felé vezeti az embert, hol az Élet folytonossága mindent áthidal és a belső világ szilárd erővel telik meg.

Nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy az ember átéléseinek, akarásainak hatása környezetében is megmutatkozik. Így a környezet kialakulása a benne elhelyezkedett egyéniségek akarásai, vágyai, átélései szerint megy végbe. A lehetőségek szabta határokon belül mindent az egyéniségek, az emberek elgondolása és akarása vált valóra ebben a fokozatban és az értékelés, kiegyenlítés és alkalmazkodás törvényének értelmében a környezet kialakulása, értéke, valósága, mind az Én, a belső világ értékére vezethető vissza. Magunk vagyunk tehát okai mindannak, ami velünk itt történik. Az ok és okozatok láncolatát azonban nem itt kell elkezdenünk, nem a földi életben való megjelenéstől kell számítanunk, hanem gondolatainknak vissza kell térnie azokba a fokozatokba, ahonnan az anyagias világba kerültünk.

Materiális környezetünkben való élésünk alatt erősen érzékeljük az időt. Felfogjuk, hogy mennyi időre van szükségünk, hogy a tér egy bizonyos távolságát bejárjuk, munkánkat elvégezzük, érezzük, minő hatással van az anyagra az idő múlása. Egy korábbi fejezetben erősen hangsúlyoztuk, hogy az idő annál nagyobb jelentőséggel bír az egyéniségre, mennél harmóniátlanabb, illetőleg értéktelenebb har-

móniában van. Süllyedésünk mélységére, bukásunk nagyságára kell tehát következtetnünk az idő reánk való hatásából. Képtelenek vagyunk feltartóztatni az idő múlását, képtelenek vagyunk pótolni azt, amit a rendelkezésünkre álló idő alatt nem végeztünk el. Ráadásul az idő olyan hatással van anyagunkra, hogy annak változásával «kell számolnunk. Az idő meghatározza számunkra ez anyagias formában való tartózkodás mértékét és ami a legfontosabb, emberi életünk minden lehetőségében és valóságában számolnunk kell az idővel.

Tudjuk tehát, hogy bukásunk eredménye az idő súlya. Ez egyben értékessé teszi számunkra az időt és helyes életfelfogásunkhoz az is hozzátartozik, hogy e formában, e keretben az időt fejlődésünk érdekében lehetőleg teljesen kihasználjuk. Nem tétlenkedhetünk tehát. Tudnunk kell, hogy minden óra, melyet nem használunk fel haladásunk érdekében, veszteséget jelent, olyan veszteséget, mely sohasem pótolható. Minden ilyen órával nemcsak hogy veszítettünk, de pontosan ugyanannyi időre lesz szükségünk, hogy veszteségünket pótolni tudjuk; Veszteségünk tehát kétszeres; átérezhetjük, az idő végzetes lehet számunkra.

„Hármas az időnek a lépte: Lassan kúszik a jövő felénk; mint a nyíl, sebesen száll el a jelen és örök csendben áll a múlt.” Schiller e gondolatokkal nagyszerű igazságot fejezett ki.

Ott áll mögöttünk a múlt, tele a történések, élmények sokaságával, formánk és lényegünk ezer változásával, okok és okozatok hosszú sorával. Itt van a jelen és szörnyű kavarodásában szinte észre sem vesszük, miként száguld el fölöttünk, hogy martalékul dobjon oda a lassan, de feltartóztathatatlanul elkövetkező jövőnek. Jelenünk minden valósága, értéke magában hordja azokat a lehetőségeket, melyeket a jövő fog valóra váltani. Saját magunkkal szemben való kötelességünk

tehát, ha olyan értékeket iparkodunk szerezni, melyek azokat a lehetőségeket tárják föl előttünk, amik a Harmóniának egyre tökéletesebb és teljesebb valóságaihoz vezetnek vissza.

Az emberi élet, a materiális forma következménye előző életformáknak s az előző formában elért értékelésünknek. Kiegyenlítésül a múlt hibáit, vagy javaiért, – ahogy felülről, vagy alulról kerülünk e fokozatba – végig kéli élnünk az életet és meg kell találnunk benne mindazt, ami arra hivatott, hogy értékelésben növekedjünk. Ha pedig tudjuk, hogy nem az anyag a valódi érték, a dolgok lényege, hanem az *Őt* létrehozó és betöltő belső világ lényege és valósága, akkor iparkodjunk ez értéket az értelem és érzelem világának nagyszerű átéléseiben megtalálni és magunk tulajdonává tenni. Ne keressük az anyag végességében az Élet értelmét és célját, ne keressük e forma keretében az abszolút valóság igazságát, de vessük tekintetünket a végtelenségbe, hol e forma, minden materiális lét egy parányi pont csupán, mely arra hivatott, hogy összekötő láncszeme legyen azoknak a valóságoknak, melyekben az *Én* értéke szerint fel-, vagy lefelé halad.

XVII.

A VÁLTOZÁS. A VALÓSÁG LEHETŐSÉGEI.

Az Én emberi formába zárt lényege, a materiális élet történéseinek és hatásainak örökös átélésében elérkezik végül a Harmónia meghatározásában kifejezett forma és lehetőségek ha táráig. Egy emberi élet alatt átélt élmények valósága az egyéniség belső világát megváltoztatták, megváltozott tehát értékelése is. *Az értékelés változásával megszűnik lehetősége annak, hogy környezetével harmóniában maradjon.* Az értékelés változása járhat azzal a következménnyel, hogy az Én a materiális élet fokozatán *túlértékeltetett* és járhat azon következménnyel is, hogy belső világának értékelése, bár nem haladta meg a materiális élet értékét, de *anyagias eszköze és benső lényege között olyan diszharmonia támadt, mely a formában való további lehetőségeket meggátolja.*

A túlértékelés jelentheti azt, hogy az egyéniség értéke felül, vagy alul került a materiális fokozat értékhatárán, tehát a Harmóniának e fokozatát el kell hagynia.

A belső világ és az anyagias eszköz között támadt diszharmonia bekövetkezhetik minden átmenet nélkül, egy külső történés hatására (szerencsétlenség, gázolás, gyilkosság, betegség stb.), bekövetkezhetnek a belső világ helytelen átéléseiből származó káros hatások következtében, melyek az anyagias eszközt működésében gátolják, sőt annak fennmaradását lehetetlenné teszik. Harmadsorban bekövet-

kezhetik az anyagias fokozat értékéléséből is, midőn az idő, mely az emberi élet leélésére adatott, lejárt. Bármely okból is következzen be az a törvényszerű kényszer, mely az Én-t a materiális formából eltávolítja, *bekövetkezik a változás, mely csupán a forma változásával jár, azaz, az ember elérkezik a halál pillanatához.* A Halál az egyén számára a materiális élet lehetőségeinek megszűnését jelenti, az életet itt tovább nem folytathatja, el kell távoznia. Soha semmi meg nem semmisülhet! El nem veszhet! Az Én sem semmisül meg a halállal, miként elhagyott anyagias eszköze sem pusztul el nyomtalanul. Az anyag, melyet a születés pillanatában kapott, az anyagé marad, átváltozik olyan formákká és energiákká, melyek az Élet hatásából már korábban is lehetővé tették, hogy az öntudatos Én hordozója legyen. Az Én pedig belekerül abba a fokozatba, mely értékének megfelel, melyben értékelése azonos lesz a környezet értékével. Itt az alkalmazkodás újra lehetséges számára, a Harmóniát megtalálja, tehát léte biztosítva van. Hogy ez új környezetben, fokozatban az életet milyen formában folytatja, az függ értékélésétől. Ha a fejlődés következtében történt fokozatának változása, a nagyobb értékelés az anyagon felüli életet biztosítja számára, azt iá formát, mely már nem oly véges és nem oly korlátozott, mint az emberi forma. Ha a változás értékelésének csökkenéséből következett be, úgy még kötöttebb, még anyagiasabb formába kerül. Az eddigiek ismeretével már könnyen elbírálnak, hogy a változás a tulajdonságok és képességek minő gyarapodásával vagy fogyatkozásával jár. A Halál tehát mindig az értékelés változását jelenti, ezzel a forma változását is. A forma változásával a lehetőségek és valóságok is megváltoznak az Én körül, az új fokozatban a megismeréseket előlről kezdi, hogy a kiteljesedő fornia és lényeg elérkezhessek végre oda, ahonnan elindult, a legtokéletesebb lényeghez és formához.

A materiális élet a születéssel és halállal kapcsolódik a Lét végtelenségébe, az Élet örök folyásába. Születés és halál lépcsőfokok az Én vándorlásában. Ezek a fokok felfelé vagy lefelé vezethetnek a tér és idő végtelenségébe, vagy mindig szűkebb, korlátozottabb és kötöttebb formákba. Minden az értékelésen múlik. :

A felfelé haladásban az egyéniség belső világa egyre gazdagabb lesz, öntudata egyre teljesebbé válik, mindig közelebb jut elvesztett tulajdonságainak és képességeinek összességéhez, melyek végül a tökéletes és teljes Én valóságát adják számára. A süllyedő egyéniség belső világa ellenben egyre szűkebb és szegényebb lesz, egyre több tulajdonságot és képességet veszít, egyre jobban zsugorodik, míg eljut odáig, hogy öntudata is megsemmisül és csupán a tudatossággal rendelkező lények környezetébe kerül. Azonban mindegyiknek örök tulajdona marad az Élet, az őenergia. Az Életenergia tudatossága megmenti egyéniségét a teljes pusztulástól, értékelésében így ily megmarad maga értéke szerint való része lenni a tökéletes és teljes Egésznek.

A születés és halál ténye a fokozatosság törvényének értelmében annyit jelent, hogy az egyéniség értékelése szerint e fokozat első fokán jelenik meg és a lehetőségek és valóságok fokozatos átélése után ismét csak az értékelésnek megfelelő hosszabb vagy rövidebb idő múltán eléri azon utolsó fokot, mely után egy másik életforma következik. *Nincs születés és nincs halál! Csak Élet van! Az Életnek, a Létnek különböző fokozata!*

Minden, ami van és lesz, a Lét örök valóságai és lehetőségei közé tartozik, csak az Én-ek cserélgetik értékelésük szerint a lehetőségeket és valóságokat maguk fejlődésére, vagy bukására.

Az Egész valósága az egymás alá rendelt fokozatok hosszú (sora, melyben a különböző értékű

egyéniségek egy-egy Harmónián belül elhelyezkednek. A Harmónia is tehát fokozatosan teljeseedik. Az Én harmóniája beleolvad a környezet harmóniájába, a környezet harmóniája a fokozatába, a fokozat harmóniája a fokozatokéba s a fokozatok harmóniái összességükben alkotják a teljes Egész teljes Harmóniáját. Íme, a nagy Egész, a végtelen tél- és idő (képe, melyben az Élet örök valósága izzik és ez Élet örök birtokosai az Isten képére és hasonlatosságára teremtett lények, egyéniségek, akiknek átélései a változatok, a formák és lények sokféleségével népesítik be az Egészet.

Ennek a csodálatos világnak hatalmas rendjében az örök akarás vágja mindig előbbre az utat. Fényben és sötétben egymást váltogatja születés és halál, kétség és remény, megállás nélkül egyre tovább folyik a törtetés, hol a magasba, hol a mélybe. Isteni színjáték, hol az Én-ek millióinak élete, sorsa a keret, mélyben az érzelem és értelem milliónyi érzéke és gondolása kavarja, mozgatja a tömegeket. És e tömegekben a megszámlálhatatlan mennyiségű külön világ, a belső világok számtalan valósága értékelve és elosztva a fokozatok változataiban, közöttük – a materiális világ és végtelenség nagy ölelésében – a kozmikus világban, az egyéniség cimbéri formájában.

A materiális fokozat tehát csak egy közbeiktatott fokozata a fokozatok hosszú sorának, ezen alul és ezen felül tovább folyik az Élet, tovább folytatódnak azok a valóságok és lehetőségek, melyek ez élet, a materiális élet következményeiképpen adatnak az emberi formába került Én számára. Fel kell ismerünk tehát annak lehetőségét, illetőleg valóságát is, hogy ebben a fokozatban, az emberi formában, ugyanazon egyéniség többször is megjelenhet. Az elért magasabb értékelésű fokozatból újra visszasüllyedhet ide, és a még mélyebbre bukásból újra visszakerülhet ebbe a fokozatba. Minden az egyéni-

ségen múlik, akarásán és értékén. Elkerül innen és újra visszatérhet.

Említettük, hogy a halál – az egyéniség megjelenési formájának változata – bekövetkezhetik abból a diszharmóniából, mely egy külső történés következtében hirtelen támad a belső lényeg és az anyagias eszköz között. Ez, de meg az értékelés örökös változása is lehetővé teszik, hogy az egyéniség újra elfoglalhassa őt megillető helyét a materiális környezetben. Az újraszületés sokat vitatott ténye tehát lehetséges, valóság.

Ugyancsak lehetségesek és valóságok azok a magasabb fokozatok harmóniájából eredő hatások, történéseik, melyek ugyan materiális »környezetünkben alkalmazkodnak a környezet lehetőségeihez, mégis a tájékozatlan szemlélőben a csoda látszatát keltik. Valóban, ilyen „csodák” vannak, lehetségesek. Ezeknek a kérdéseknek vizsgálatát azonban e könyv keretében nem végezhetjük el. Nem tárgyalhatjuk a materiális fokozat harmóniájának kapcsolódását a környező fokozatok harmóniájával, mert e könyv célja csak az, hogy a Lét képét és valóságát érzékeltesse az olvasóval, felsorolja azokat az okokat, melyekből az Élet örök voltára következtethetünk, megmutassa azt a kiindulási pontot, ahol a hívő és tudós egyforma lelkesedéssel tekinthet végig hitének és tudásának birodalmán, felismervén belső világában a lényegét és tartalmát.

A Lét megismerése után megnyíltak „börtönünk” kapui. Ráeszmélünk arra, hogy a halál nem zárja be a valóságok világát, sőt ellenkezőleg, egyre teljesebb, tökéletesebb és értékesebb valóságok felé haladunk. A halál az a kapu, mely értékelésünk szertint a forma változását, az Élet és a Lét új lehetőségeit és valóságait nyitja meg előttünk. Siettetnünk nem lehet. Az érzés hármasságának teljes átélésével kell bevárnunk; azt a pillanatot, midőn a törvények, a külső világban megnyilatkozó isteni akarás érté-

kelése szerint bekövetkezik Én-ünk formájában a változás.

A változásnak törvényszerűen kell bekövetkeznie. Tehát nem a mi akarásunkból, a magunk relatív értékeléséből, de a külső törvények abszolút értékelésében bízva, a külső törvények kényszerítő erejéből. Nem vethetünk önkezdünkkel véget életünknek, az öngyilkosság mindig bukást jelent.

A Lét megismerése és átélése belső világunk helyes kialakulásában nagy segítségünkre lesz. Ismeretekben és érzésekben gazdagodva, az élmények valóságának sokaságával eltelve, megfontoltabban fogjuk elvégezni életünk történéseinek értékelését.

Az igazságban megerősödve, szédülés nélkül tekinthetünk szét a nagy mindenségben, megtaláltuk azt a szilárd pontot, honnan minden elindult, hová nekünk is vissza kell térnünk. Bölcselkedésünk megmutatja az utat és az a boldoguláshoz, az igazi fejlődésihez vezet. Belső világunknak, a külső törvények mintájára alkotott törvényeivel felszabadíthatjuk magunkat az önző és csupán a materiális vonatkozású élet kísértései alól. Az anyagi élet határai nem korlátozhatnak többé. Tudásunk bevilágítja Énünk világát és e világban a hit ereje, a tudás gazdagsága csak arra szolgálhat, hogy a fejlődést biztosabbá, az életet tökéletesebbé tegye.

Az Én érző lényegének meg kell telnie azokkal az érzésekkel, melyek az ősi érzés valóságát tükrözik és amelyek az átélésben nemcsak a földi élet hatásaiból táplálkoznak, magukban hordják a végtelenség törvényszerűségét, az egész mindenségben megnyilatkozó isteni akarást.

Az Én akarásától függ minden. Kívánjuk a rosszat, bűnhődni fogunk, akarjuk a jót, jutalmazva leszünk. Nem kényszerít akarásunk ellen cselekedni semmi, egyedül öntudatunk. Ha felismerjük az Élet, a Lét igazságát és valóságát, felismer-

lük azokat a lehetőségeket is, melyek a Harmóniának egyre tisztultabb, értékeltebb fokozataiba vezetnek. Magunknak kell elbírálnunk: mit akarunk. A teremtő Abszolút megadta a lehetőségét ennek, hiszen megajándékozta az Ént a bírálat, az ítélkezés hatalmával, hogy képes legyen saját sorának irányítója lenni. Megajándékozta a legmélyebb valósággal, a belső világ minden lehetőségével, a gondolat és érzés, a szeretet és vágy határtalan változatainak befogadására.

Fel kell ismernünk magunk értékét, az értékelést tárgyilagosan kell elvégeznünk. Látnunk kell, minő helyet foglalunk el a nagy Egészben, át kell éreznünk az Egész vonatkozásait. Bizonyítva láthatjuk, hogy amit emberi életünk keretében élményeink érzékeltetnek velünk, az még nem az Élet, a Lét teljessége, azon kívül mérhetetlenül nagyobb számú valóságok és lehetőségek léteznek.

A rengeteg valóságból és lehetőségből történések és hatások áramlanak felénk, eljutnak legszűkebb környezetünkbe, csodálatos megnyilatkozásaiknak lehetünk szemlélői és átélői. Tudásunk, értelmi képességünk gyakran nem bírja felfogni e történések és hatások lehetőségét, ezért megtagadtuk, vagy csodának minősítettük őket.

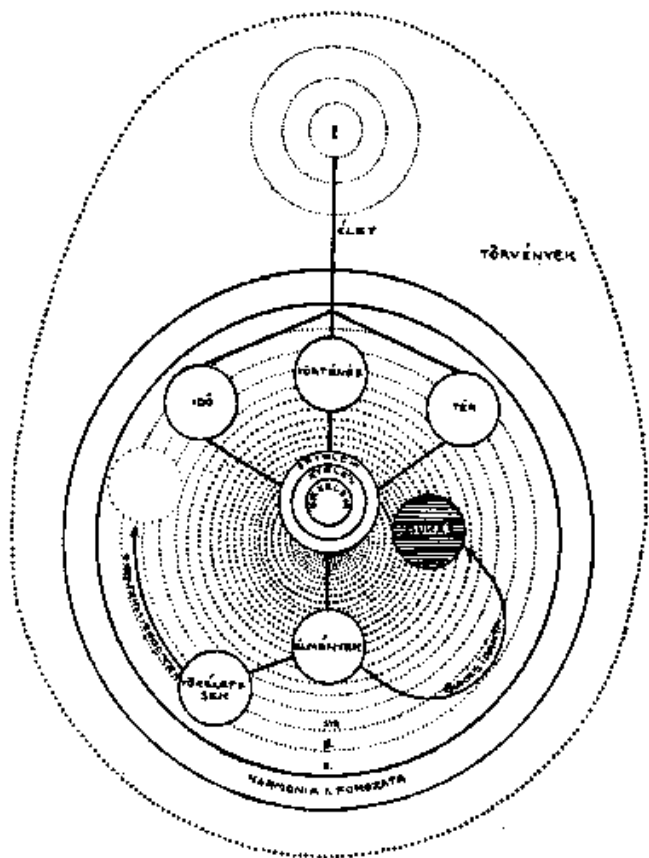
Pedig sem megtagadni, sem csodának minősíteni nem lehet azokat. Valóságok azok, olyan valóságok, melyek rajtunk kívülálló harmóniák fokozatainak lehetőségeiből váltak valósággá. Talán nem foghatjuk fel a történés létrejöttének körülményeit, talán a történésnek csupán külső formáját érzékeljük és nem fedezzük fel benne a mozgató erőt, a történést elindító lényezetet. Ez a lényeg ilyen esetekben mindig egy más értékű Harmóniában található fel, akinek azonban éppen úgy lényege az érzelem, értelem és átélés és akinek akarása, energiája alkalmazkodván harmóniánk lehetőségeihez, történést idézhet elő itt is.

Aki az Egészet megismeri, törvényeit felfogja – különösen a Harmónia törvényeit – az nem fog oktalanul tagadni, vagy csodákban hinni. Egyetlen egy csoda van: Isten! Az Abszolút örökre csoda marad nemcsak a mi számunkra, de a végtelen tér és idő minden részére, az idő kezdetétől annak végtelenségéig.

Azokkal a kérdésekkel, melyek a sok, látszólag csodának tekinthető történésekkel, külső és belső világok érintkezésének leírásával, a materiális és materián felül álló élet lehetőségeivel és valóságai-
val foglalkoznak, e könyv folytatásaképpen megjelenő kötetben fogunk találkozni. Itt fogunk kitérni a materiális élet jelenségeinek, a materia változásainak, a kultúrák fejlődésének és bukásának, vallások kialakulásának és igazságának kérdéseire is.

E könyv keretében is alkalmunk volt bepillantani a Lét végtelenségébe, ahol millió és millió Én, egyéniség keres, kutat, munkálkodik, millió és millió gondolat, vágy és akarás ölelkezik egy nagy-szerű szimfóniában, melynek örök vezetője és irányítója az az abszolút értékű és igazságú intelem: *«Legyetek tökéletesek!»*

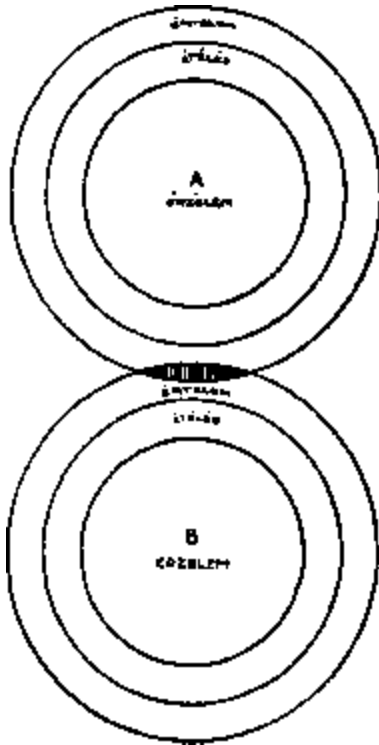
I.
A LÉT.

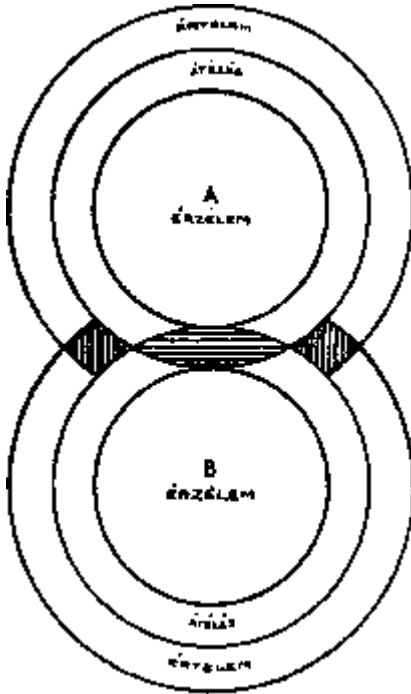
I = Abszolút, akinek átéléséből indul ki a törté-
 ténés és az Élet energiája. A törté-
 ténés valósággá
 váltja a Teret és Időt, megalkotja a Lét keretét,
 melyben az összes lehetőségek és valóságok elhe-
 lyeztetnek. Az Abszolút alkotása térben és időben
 létrehozza az egyéniségeket, melyek érzelmi, ér-
 telmi és átélő lényegekből állnak. Tér, idő, törté-
 nés, Élet, egyéniségek a Harmónia első fokozatába
 kerülnek. Az egyéniségek élményei az értékelés
 változását okozzák, egy részük a bukás irányában
 kivetődik és ezzel a Harmóniának egymás) alá
 rendelt fokozatait valósítja meg. A teljes Egészet
 körülveszi és áthatja a Harmóniatörvény: értéke-
 lés, kiegyenlítés, alkalmazkodás.

II. EGYÉNISÉGEK HATÁSA EGYMÁSRA.

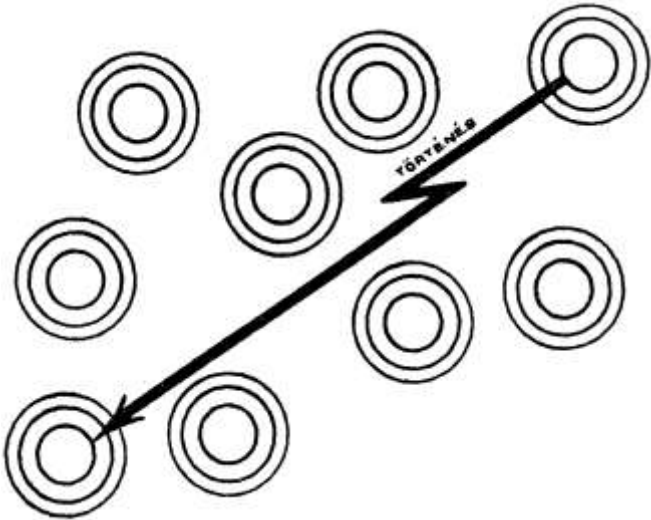
A. és B. egyéniségek a történések szemléletében csupán értelmi képességükkel vesznek részt. Valóságuk magját, érző lényegüket a szemlélet nem érinti, egymásra gyakorolt hatásuk is csak az egyéniség értelmi lényegében gyarapítja az ismereteket.

III. EGYÉNISÉGEK HATÁSA EGYMÁSRA,

A. és B. egyéniség a történetekben nemcsak értelmi lényegükkel vesznek részt, hanem az átélés révén közös élményekkel gazdagodnak. Az Én valósága, érző lényege az átélésben találkozik. Az érzések és hatások kicserélése a két egyéniséget összekapcsolja és az egymásra gyakorolt hatások mint átélt valóságok raktározódnak el A. és B. egyéniség érző lényegében, Én-ük valóságában.

V. A KIVETŐDÉS

A történes az egyéniségek környezetében zajlik le. Ez ábra világosan szemlélteti, hogy az egyéniségek a történesben csak akkor vehetnek részt, ha a történes iránya arra módot ad nekik. E rajzon a történes csupán két egyéniséget érint, egyiknek értelmi lényegét, a másiknak érző valóságát. Az elsőnek a történes csupán szemléletben mutatkozik, a másiknak a történes átélt valósága lesz. A többi egyéniségek számára ez a valóság csak lehetőség marad.

TARTALOM

	Oldal
Bevezetés	5
A KÜLSŐ VILÁG KÉPE, RENDSZERE ÉS SZER- KEZETE.....	17
LÉT	19
tökéletes egész	24
tökéletes rész	28
örök valóság	29
a Lét törvénye	31
valóság és lehetőség.....	32
értékelés, kiegyenlítés, alkalmazkodás	33
ÉLET	36
örök energia	37
az Élet kezdete	43
tudatosság	45
forma és lényeg	46
HARMÓNIA. TÖRTÉNESEK. IDŐ. TÉR.....	50
mi a Harmónia?	50
Történes	52
Idő	52
Tér	58
A KÜLSŐ VILÁG.....	61
mit értünk külső világ alatt?	63
a test	64
külső törvények	66
kiválogatás	69
fokozatosság	70
történes	74
A BELSŐ VILÁG	77
AZ EGYÉNISÉG	78
érezem, értelem, átélés.....	80
élmény	81
belső törvény	83
tanulás.....	86
ÖNTUDAT	89
elmezavar	90
az öntudat fokozatossága	92
ÉRZETEK	96
ÉRZÉSEK	100
az érzések értékelése	102
az akarat	108
az érzés hatalma.....	109

	Oldal
A FEJLŐDÉS IRÁNYA.....	113
bűnhődés	115
Jó és rossz.....	115
abszolút igazság	117
AZ AKARAT SZABADSÁGA	119
az akarat korlátai	120
az értékelés emelkedése.....	122
AZ ÉN ÉS KÖRNYEZETE	124
ÖRÖK TÖRVÉNYEK SZERINT VALÓ ÉLET.....	129
ELINDULÁS	131
a kiindulás pontja	133
AZ ABSZOLÚT	136
az anyag származása	136
honnan indult ki a történet	138
abszolút forma és lényeg	139
TEREMTÉS. A HARMÓNIAI FOKOZATA	144
a teremtő élmény	145
«maga képére és hasonlatosságára»	146
a Teremtés tökéletessége	147
a hármasság	148
a Harmónia I. fokozata	148
milyen volt az Élet.....	150
VALÓSÁGOKTÓL A LEHETŐSÉGEK FELÉ	153
az egyetlen érzés.....	153
az értékelés változása	155
az ősi érzés hármassága	157
a süllyedés oka	159
a környezet változása	160
Földünk Harmóniája	161
AZ EMBER ÉS KÖRNYEZETE	163
születés és halál	164
a fejlődés lehetősége	165
miért van testünk	167
szerelem	168
abszolút igazság.....	171
az egyéniség hatása	173
az idő hatása	174
A VÁLTOZÁS. A VALÓSÁG LEHETŐSÉGEI	176
az értékelés változásai	176
a halál.....	177
csak Élet van	178
újraszületés.....	180
csodák	180
helyes világszemlélet.....	181